

nomine wilhelmo in uigilia omni scōrū
cū lacrimis oranti: uox diuina respondit.
Monacho p quo oras cōfessio sua quia
debita nō fuit nichil p̄fuit: s̄ die priori
ut oras dicta p̄ma post missā ante caplin
ster: ipse enī ad eū ueniet. Sicq̄ factū
est. exultante se p̄ore corā caplo. ecce
monachus uenit: signūq̄ cōfessionis
priori faciens. cum eo intrauit: et facta
cōfessione cū multo gemitu ac lacri
mis penitentiā condignā recepit.

*Incipiunt recapitulationes quarte
distinctionis in qua tractatur
de temptatione.*

Capitulum primum.
De eo qd uita religiosor sit rep̄
tatio. exemplū de rege haro
lo francor. et de fure a scō bernardo a sus
pendio liberato. *ii.*

De septē uicijs p̄ncipalibus. *iii.*

De supbia et filiabus eius. *iiii.*

De conuulso spū supbie temptato: et p
anglū postensa cadauera mortuor. *lūato.*

De casto monacho quē dyabls *v.*

duxit se nō timē eo qd esset supbus. *vi.*

De theotaldo nouicio: qui inuidias
bitendo motus supbie restrinxit. *vii.*

De scō bernardo altē. quē calaos suos i
ungentē supbie sp̄c subsannauit. *viii.*

De monacho montis cassini qui i uigi
lia pasche benedicto cereo trillat ē. *ix.*

De clerias supbe cantantibz. quor uoces
dyabolus in sacrum misit. *x.*

De sacerdote signato. quē dyabls edito
sermone a quodā p̄dicatore crucis iuasit.

De uetula q̄ p̄ choreā uerbū *xi.*
crucis a magistro arnoldo plato i p̄diēs
et iridens: infra triidui defuncta est. *xii.*

De philippo rege francor qui nigrum

monachū ob stricta cala amēta rep̄hēdit.

De philippo rege romanor qui *xiii.*
altē ordis cisterciēsis eadē de cā notauit.

Item de altē qui sedens inequo *xiiii.*
suplo: frederico regi rōnor p̄pinq̄re nō p̄

De pagano qui apud *xv.* tuit.
archonē. dicebat xp̄ianos p̄pter supbiā
et gulam de terra sancta eiectos. *xvi.*

De ua. *xvii.* De eo qui cōserui
p̄pter uerbū contenciosū occidit. *xviii.*

De priore cui xp̄c in cruce nocte p̄uisti
apparuit spinis ligatus. *xix.*

De cellerario. quē crucifirus p̄uisti a
se remouit. q̄a durius respondat p̄ori suo.

De scolare qui tercio die defunctus *xx.*
est: eo qd maledixisset abrahe. *xxi.*

De muliere cui filiū tonitruū occidit. eo
qd ob intempiem aeris i blasphemū p̄p̄

De uigine iracunda quā *xxii.* p̄uisti.
sepultā ignis ab umblico et sup̄ deuorū.

De inuidia et filiabus eius. *xxiii.*

De monacho q̄ ab altō criminal *xxiiii.*
ob inuidiā. i incarceration ē. i glōse educt.

De puella q̄ inuidet studio cōsbori. *xxv.*
Exemplū cōt inuidiā a magis *xxvi.*

rudolpho platini. *xxvii.*

De acidia et filiabus eius. *xxviii.*

De monacho quē acidia nō sinet
surgere ad uigilias. *xxix.*

De sacerdote cui in ordōne dormitanti
crucifirus dorsi uertebat. *xxx.*

De reptacionibz atq̄ uisionibz xp̄iani
monachi uallis s̄a petri *xxxi.*

De henrico conuulso uilariēsis q̄ grauit
reptatus fuit eo qd n̄ esset fili legitim. *xxxii.*

De serpente quē uidit frater conradus
in dorso conuulsi dormitantis i choro. *xxxiii.*

De conuulso cui cartus uisus est oculos
claudē. cū in choro dormitaret. *xxxiiii.*

De frederico monacho. cui in choro dormi-
tanti. dyabls nodu stramineu i oculos iecit.

De mocho arca que in choro **xxxv.**
dormitante pora uidebantur. **xxxvi.**

De dono genardo alle. qui mochos i ca-
plo in sermone dormitantes. p fabulam
arcturi exortauit. **xxxvii.**

De henrico milite apd nos carena facie-
te. et de lapide in quo dormiebat tpe oronis.

De monacho in choro frequent **xxxviii.**
dormitante. que crucifixus in maxillam
percussit et extinxit. **xxxix.**

De puella reclusa que deu et angelos ee
dubitans de corp egressa. p spm uidit an-
gelos sal et aias. sicq ad corp regressa est.

De samoniali que in fide dubitans **xl.**
et despons. i mosella se precipitauit. **xli.**

De coniso qui ex despaone i pilana se
precipitauit. **xlii.**

De samoniali que a **xliii.** suffocauit.
quoda maligno coniso dementata in pu-
teum se precipitauit. **xliiii.**

De iuuenula q ex tristitia se suspendit.
ab amasio suo cotempta. **xlv.**

De adolescente q uestibz suis delusis ex
tristitia se suspendit. **xlv.**

De Balderino mocho. qnq i brunswijch
De scolastico q annu **xlvi.** aduocato.
placosis impleuit i nigro ordine timore si

De plato qui ordine uo **xlvii.** lenaj.
auit temptationem. **xlviii.**

De milite q ordine uitauit timore pedicor.
De reptacibz godefridi scolastica **xlix.**

sancti Andree in colonia. **l.**

Item de temptacone Reineri successor eide.
De nouias q ano xpleto se uidi i pmit. **li.**

De nouias qui spu blasphemie **lii.**
temptato. i in cotemplacone crucifixi libato.

De nouias temptato i p noctur **liii.**
nam uisione duar uiaru. reducto ad uia.

Item de gerardo nouico in alna **liiii.**
qui p alleluia i sopnis audito a temp
tatione sua liberatus est. **lv.**

De mocho in orthurburch q p usidm.
Dyalolus egrediet an pedes ei. a tepta-
cone apostasie liberatus est. **lvi.**

De samoniali que du nocte uellet ire
ad scdm. et caput ostio illidet. a tempta-
cone liberata est. **lvii.**

De auaricia et filiabz eius. **lviii.**

De cesario milite qui canonicas tonne
sibz debita pecunia negauit. i gressu poidit.

De mosterio qd dñs ob fraude **lix.**
cellerarij plagauit. **lx.**

De plaga domus uilariensis. **lxi.**

De allate qui cellerarie suo ob dolu de-
posito. aduersarijs bona p quibz cotende-
bant ultro dimisit. et eadem ab eis coact

De ulrico iposito stejn **lxii.** recepit.
ueldensi et coniso auaro que amouit.

De alle qui audiuit in orone. **lxiii.**
Dedisti hereditate timetibz te. du timeret

altaria a potete edificata suscipe. **lxiiii.**

Quid epc philippus dixerit. ai domu
nostram construeret. **lxv.**

De largitate paupibz famis tpe a do-
mo uallis sa petri exhibita. **lxvi.**

Item de humanitate qua domus i hemie
rode eode tpe i paupes fecit. et qd multo
plus a deo recepit. **lxvii.**

Item de claustro westfalie. cui deus exp-
sas paupibz exhibitas duplo restituit.

De claustro ob albis auaricia **lxviii.**
de paupato. et ob receptacone duor fratru

sal. date et dabit rursum ditato. **lxix.**

De femina q hospitalitate albatibz
asterciensis ordis exhibuit. i ditata est
et eadem excluda paupata. **lxx.**

Quomodo itelligedu sit. date i dabit nob.

De hospitalitate mōchor de laai. *lxvi.*
De i hospitali pposito nigri ordis. *lxvii.*
De gula et filiabus eius. *lxviii.*
De conrado scolare qui ppter esū *lxviii.*
 unius pomi amicuū suū grā priuatus ē.
De seruo q̄ pūde cont̄ pcep̄ *lxv.*
 tum dñi sui apta: grām eius p̄didit.
De uxore militis que tēp̄ *lxvi.*
 tione uicta. paludē a marito phibitā
De milite penitēte *lxvii.* intrauit.
 quē tēptatio arboris uictit. extinxit.
 sed non superauit. *lxviii.*
De tribz granis quibz albas gisilbert
 se condire dicebat pulmēta mōchorum.
De sermone mōchi illectari *lxv.*
 ad henricū cardinalē alkanensē. *lxv.*
De clerico cui xp̄e panē ordeacū lateri
 suo intinctum p̄p̄erit. *lxvi.*
De nouicio quē dyabls formā dimidiij
 panis offerendo decepit. *lxvii.*
De Arnoldo mōcho cui in choro dormi
 ti. diabolus carnes obtulit. *lxviii.*
Itē de coniso in missa dormitāte. qui
 lignū p̄ caribz rodēbat. *lxviii.*
De uirgine abstinentē. cui dyabolus
 anserem obtulit. *lxv.*
De cōuerso i cellario comedēte carnes.
De gallina cui uiscera *lxv.*
 uersa sunt in buffonem. *lxvii.*
De hermāno incluso. cui dyabls pro
 pisabz obtulit sterora equina. *lxviii.*
De steinhardo p̄ditore q̄ p̄ allia cecidit.
De florino pposito cui morsellus *lxv.*
 carniū gucturi infusus est. *lx.*
De cellario q̄ post cōpletorū siens. in
 dinando liberatus est. *lx.*
De henrico cognomento fikere. *lx.*
De luxuria et filiabus eius. *lx.*
De milite cōuerso. quem uxor tempore

temptacionis reperuit. *lx.*

De graui temptacōne rychni cell
 rari ob litteras sāmōnialis. *lx.*

De iuene p uerba hec. Diabole cōfessio
 meus p̄cipit tibi ut cesses me temptare.
 a stimulo carnis liberato. *lx.*

De temptacōibz mōchi qui resistendo
 meruit coronam imperialem. *lxvii.*

De Bernardo mōcho temptato. qui se
 in sompnis uidit eunuchizari. *lxviii.*

Aita dñi eihardi pletani sc̄i Jacobi. *lxv.*
De clerico in susacia ad accusacionē ad
 ultere combusto. *lx.*

De cōiso ad cui p̄des sibi ācilla lecti fent.

De pposito qui moriens spe con *lx.*
 ualescēcie cū femina peccauit. *lx.*

De nobili castellana q̄ stimulu carnis
 in aqua restrinxit. *lx.*

De sāmōnali in anghia que a suo pui
 fore temptata est. *lx.*

*Incipit de tēptacōe
 capitulum
 primum..*

Mana

Scendentes filij
 isrl' de egipto:
 mox temptati
 sunt i deserto.
 Egiptus desig
 nat mundū.

sue pccm. desertū monasteriū. Res
 pectu enī multitudinis a multis deserit.
 et a pauas in colitur. Egiptus iterptā
 tur tenebre ul' tribulacō uel angustia.
 et p̄secutio ul' p̄sequens. Et ubi maiore
 tenebre. tribulacōnes. angustie. i p̄
 quacio: quā in mundo et in pccō. Nul
 qm. filij isrl' sunt electi quicq. qui sta
 tum ut egressi fuerint de seculo p̄ conū

lionē. et de peccato p contritionē atq; cō
fessionē. uir esse p̄t quin i monastio
q̄si in deserto circa p̄ncipiū marine.
multimodā inaurit temptationem.
Et congrue uidetur i q̄rta distinctione
tractandū esse de tēptacione. q̄a quat
narius stabilitatis numerus ē. **C**orpu
enī quadratū in quācuq; ptem uergat.
stacionē naturalem seruat. **C**ū peccatū
ad dñm corpe deserēdo sedm. fuit cōuer
sus. corde p peccatis suis contritus. et ois
cōfessionē iustificatus atq; cōfirmat.
tūc ad pugna tēptacionis pcedet securi.
et cū hoste dimicabit efficacius. **I**nde
saluator post baptismū nō ante. pmi
sit se tēptari a diabolo. **C**ōfessio ois
cū contritione cordis. secundus baptis
mus est. **I**unc est qd apli post aduen
tū sp̄s sc̄i psecutionib; exponit. in ci
uis figurā mor post penthecosten libri
regū legunt. in quib; bella fidelis ppli
cū gentib; id est uirtutū cū uicijs cō
memorant. **N**on uidetur is rectus
esse ordo iustificacionis. ut sicut cōtri
cionē cōfessio. ita cōfessionē sequi de
bet satisfactio. **N**on iuste moueris.
sed tēptacionis uim nō intelligis. **N**ō
apud religiosos et maxime in ordine
monastico satisfactio p peccatis siue peni
tencia sit temptacō. facile tibi ex uer
bis bene exptis id est sc̄i Job plalo. **A**it
enī. **M**ilicia ē uita hominis sup terrā.
Alia translatō h̄t. **T**emptacō ē uita
hominis. **E**t milicia est. et tēptacio.
Milicia ē ppter exercitiū. tēptacio ppter
laborem et p̄culū. **E**t nota. qd nō di
at. temptacō est uita animalis. sed
hominis. id ē humane et rationabilis
uiuentis. qualis ē uita religiosorū.

qui scdm sp̄m uiuūt. et carnis deside
ria nō p̄ficiūt. **S**eculares uō atq; car
nales. qui scdm carnē ambulāt. ipe
tēptari dicunt. q̄ mor ut tēptamēta
sencūt. ul' consencūt. ul' tepide resis
tunt. similes equo et mulo quib; nō
est intellectus. **S**i ergo tēptacō ē reli
giosorū uita. qui uiigilando. ieiunādo.
orando. i p̄speris et aduersis obediēdo.
et ppter xp̄m nichil in hoc mundo tre
ni possidendo. semp uiuāt et cōcupisce
ntijs contradiciūt. necesse est ut ipam
temptacionē cōcedas p peccatis illorum
satisfactionē. **V**enientib; ad ordinē
nostrū. etiā si in numerosa et grauissima
cōmiserūt peccatū. nichil aliud eis iūgit
p satisfactionē. nisi ut ordinē seruent.
Hinc est qd sc̄is bernardus cū tempe
quodā quēdā regē francorū i ordinē re
cepisset. illi solūmō post frām cōfessi
onē dñicam ordinē iunxit. **Q**uo tur
bato. putans sibi a scō illudi. r̄ndit
allas leatus. **T**u tanto hanc ordinē
dicato. et ordinē custodi. et ego p peccatis
tuis rationē reddā in die iudicii. **I**te.
Cū alio tempe idem sc̄is trāsiret. casu
ubi homo reus erat suspendendus. et
peteret eū sibi dari. iudex q̄ dicit. dñe
fur est. et suspendio dignus. respondit
allas. **D**a m̄ eum et ego illū suspēdā.
ordinis distictionē suspendiū appel
lans. **H**oc indultū est ordini a sede
aplica. ut ei obseruacio p qualib; sa
tisfactione peccatorib; sufficiat. **N**on uic.
Si religio nr̄a p peccatis nr̄is est satisfac
tio. et eadē satisfactio exterior ē tēp
tacio. nōsse uellem i quib; ul' a quib;
tēptemur. **M**o. **I**n quib; tēptamur
innumerabilia sūt. a quib; uero tēp

tamur quatuor sit: deus scilicet caro mundus diabolus. Ad a deo temptamur: testis est moyses qui dicit. **T**emptauit uos dominus deus uester. Deus uero secundum quod apostolus iacobus dicit: temptator est malorum. Tres residui temptatores sunt hostes: et ideo ut hostes cauendi. **E**de do eis confundimur: resistendo meremur: uincendo coronamur. **Q**uatus sit i temptatio labor: quantus timor: quantum dispendium: quantum ue meritum: sequentia declarabunt exempla. **De septem uiciis principalibus. capitulum. ii.**

Septe sunt uicia principalia de una uirulenta radice. superbia scilicet pullulancia: ex quibus pene uniuersa procedunt temptamenta. **P**rimum uicium superbie succedens est inanis gloria: secundum iram: tertium inuidia: quantum acedia: uel tristitia: quantum auaricia: sextum gula: uel castimargia: septimum luxuria. **E**x his quedam spiritualia sunt ut inanis gloria: ira: inuidia: quedam corporalia: ut gula: luxuria: quedam mixta: ut acedia: auaricia. **A**cedia ut pertinet ad dolorem cordis: uicium spirituale est: in quantum ad torpore corporis corpale est. **S**epte iste pestes: septem sunt riuuli: quibus irrigatur terra egypti: id est tenebrosum cor peccatoris. **E**t sicut nilus ex cuius habundancia diuiduntur septem riuuli: fluit ex paradiso: et diuinatur per egyptum: ita lucifer per superbiam erectus de celo: per hec septem uicia se diffundit per cor humanum peccatis mortalibus tenebrosi. **S**eptem hec uicia designant septem ille gentes imunde: quas dominus a facie israel de terra promissionis deleuit: designant et per

septem demonia: que saluator de corde marie magdalene eiecit. **E**x quatuor rotis huius septenarii: iohel propheta quidam construit pharaoni dicens. **R**esiduum cruce comedit locusta: residuum locuste comedit bruchus: residuum bruchi comedit rubigo. **P**er uicium bruchi gregorius notat libidine: per locustam inanem gloriam: per bruchum ingluuiem uentris: per rubiginem iram. **M**ulta domant libidine: sed inde erigunt in superbiam: de superbia ruunt in gluiem: de nimia comestione et ebrietate in iram uertuntur. **T**res equi cursum hunc trahentia tria uicia sunt residua: inuidia uidelicet: tristitia: auaricia. **E**cce tria et quatuor scelera: quibus diabolus uelut: secundum amos prophetam: in damascum: in gazam: in turrim: in edom: in amon: in moab: etiam in iudam et in israel. **N**o. **C**um uiciis istis temptamur: sunt in nobis uel extra nos. **N**o. **P**ost ingressum uirtutum non sunt in nobis per habitum et usum: sed secundum fomitem. **S**icut in ingressu filiorum israel: septem ille gentes non sunt omnino delete: sed tributis subacte: sic ingressis uirtutibus in terram cordis nostri: uicia non posius extinguuntur: sed restringuntur: et sicut postea filij israel sepius a reliquijs earundem gentium impugnabantur: ita per fomitem uiciorum frequenter uirtutes nostre temptantur et exercitantur. **N**o. **R**ogo ne de uiribus horum septem uiciorum me expedias: et quam acriter nos temptent: subiunctis exemplis ostendas.

De superbia et filiabus eius. capitulum. iii.

Superbia que primum locum tenet: inter uicia: est singula

ris excellencie sup alios quidā appe-
titus. Unde dca est supbia: q̄si sup-
biam id est mensurā se extollēs.
Sub hoc uicio in p̄dco septenario a
quibuscā inanis glā cōprehenditur.
Duo enī genera sūt supbie: unū int-
est in cordis elacōe: alterū foris est
i op̄is ostensione. Primū p̄prie dicit
supbia: alterū iactancia: ut ianis glā.
Supbie p̄pagines et uires sūt iolēdie-
cia. incōstancia. p̄pocis. cōtencioēs.
ptinacia. discordia: nouitatū p̄sūpa-
ones. Quantiū p uiciū supbie. caro-
mundus et dyabls: nō solū seclares.
s; et p̄sonas claustrales temptēt seque-
cia declarabūt. *De cōuerso a spiritu su-
perbie temptato et p̄ angelū p̄ ostē-
sa cadauera mortuorū liberto. m.*
Quēmentode cōuissus quidā fuit.
nacione coloniēsis. notē lissardus:
uir satis humilis ac mansuet. Hui-
erat officij sues mōsterij custodire. Cir-
ca finē uite ei: sicut m̄ retulit domn-
hermannū tūc altas illius. tali ordine
temptatus ē a spū supbie. Cū esset
senex et diu p̄ocos pauiss. talia cepit
i cogitacōibz tractare. Quid ē qd ago.
Homo sum bene natus: s; p̄pter hoc ui-
le opus om̄ibz amicis meis despectus.
Non ero diuicius i hoc loco subulcus:
ad illoz cōfusiōē. Ex quo michi nō
paratur: recedam hinc. Qui cū firū
teneret i animo. qd mane recedet de
monasterio. tēptacōēs diuicius nō
ualens sustinē: nocte eadē cū in lecto
suo sederet i uigilaret: p̄sona quedā
reuerēda illi apparuit: et ut se sequer-
manu signauit. Nox ille surgens cal-
ciamēta induit: i p̄cedentē secutus.

ad ostium dormitorij uenit. Quo ce-
litus patefacto. simul ad ianuā accel-
serūt ecclie: quā eadē potēcia cōside-
rans aptam. simul ingressi sūt. Ita
ei signis erat iportunus: ut nō poss-
sequi p̄cedentē. Cūq; ducēt p me-
diū chorū cōuersor: et corā altari
sā iohis transiens p̄funde inclinauit.
et ordinate iclinauit i ille dices. Bene-
fecisti: sic p̄funde inclinādo. Venien-
tesq; ad meridionale ostiū ecclie. p
qd itur in claustrū uiderūt illud aptū.
similit ostiū qd ducit ad amiteriū.
Uniuersa ostia hec. noctibz clauibz eadē
firmant. Hys uisis fiat lissardus mi-
ratus ē ualde: nec tamē ausus fuit il-
lum. tu q̄s: ul' quo me ducas iteroga-
re. Ingressi is eis amiteriū. statim ap-
ta sunt sepulchra mortuorū: i cū con-
uersū duriss; ad hominē recent mor-
tūi. i sepultū dixit illi. Uides hunc
hominē. Cito talis eris. Quo ergo
uis ire. Quē cū ad huc ducē uellet
ad alia corpa putrida. multūq; feten-
cia: cepit conuersus reniti i clamare.
Parce m̄ dnē p̄ce: nō enī illa possum
uidere. Respondit ductor. Si nō p̄t
hoc a te uideri qd ato futurus es: ut
qd p̄pter modicā supbiā uis de portu
salutis recede. Si ergo uis ut parca
tibi: p̄mitte michi qd nō recedas ab
hoc loco. Et p̄misit ei. Quē cū redu-
ceret. mox clausa sūt sepulchra: clau-
sa sunt post eos ostia singla. Et cū trā-
siret ante altare cōuersor. ibiq; incli-
nauit denuo de hoc eū cōmendauit:
satis ostendens qd deo placet inclina-
tio p̄funda. Ingressis eis dormitorij
statim post eos clausū est ostiū. Nox

uero ut conuersus in suū lectū se redi-
nauit. psona ducētis disparuit. et ab
illa hora tēptatio imissa cessauit. **No**
Puto anglm dñi fuisse psonā illam
que conuersi supbiente. tam honorēda
uisione erudiret. et ad statū hūilitatē
reduceret. **Mo** Bene sentis. Tanta ei
est clemencia redeptoris. ut licet si-
nat suos aliqui seruos grauibz tēpta-
cionibz pulsari. nō tamē eosdē pmit-
tat temptacōibz cedendo mercede suorū
laborū fraudari. **Mo** Timeo enī qd se-
pe inanis glā religiosorū merita ipe-
diat. **Mo** Vana gloria uirtutibz nimis
est iportuna. et de supbia nascit. **De**
casto monacho quē dyabolus dicit
se nō timere eo qd esset superbus.

O blectū quendā amicus sui **ca. v.**
ad qdā cenobiū ordinis nrī
spe liberaconis traxerūt. Ad quē egre-
sus prior. assumpto secū mōcho magne
opinionis adolescente. quē nouerat
uirginē corpe. ait demoni. Si pcepit
tibi mōchus iste ut ereas. quomodo
audebis manē. Respondit demon.
Non eū timeo. superbus ē enī. **Mo** Ex
hoc loco satis intelligo qd ex uirtute
corporalis inocēcie in mente hui' mōchi
natū sit uiciū inanis glē. **Mo** Nec deo
placet. nec diabl' timet sine hūilita-
te uiginitatē. cū tamē deo placeat. et
diabolus timeat sine uiginitate hūili-
tatem. Ecce exemplū. **De nouitio qd**
timūdiāas bibendo motus superbi
e restituit. Capitulum sextum.

A pud nos mōchus quidā fuit
theobaldus noīe. ante conuer-
sionem lectator ope. uino et tessellibz
deditus totus. et ppter suā scurilitatē

in tota ciuitate coloniensi notissim'.
Sepe illū nudū p plateas eiusdē ciuita-
tis incedē uidi. Tandē de scurilitate
sua cōpunctus. ad intercessionē pōp-
coloniensū. a dñō genardo attē nrō
susceptus. in domo nrā nouicius est
effectus. Cum esset in placōne. spars
deo nichil ēē acceptabilius opibz hūili-
tatis. ut sibi lauare cōcederet. pānidōs
cauteriqz petiuit et obtinuit. Quod
cū fecisset p dies aliquot. tēptator affuit.
et sagitta supbie cor eius uulnerans
hui'modi cogitacōnes imisit. Ad agis
o stulte. Quid ad te ptinet horū imūn-
diāas quorū tu forte natione maior
es lauare. Dū hui'modi cogitacōnes
aliquāto tempore in ei' corde uersarent. a
dyabolo illas esse intelligēs. qui rex ē
sup omēs filios supbie. Die quadam
pānidōs solito diligēcius lauit. et ut
dyablm amplius cōfunderet. imissāqz
supbiā retunderet. ipām ablucōnē bi-
bit. Ipsū her dyabl' et inuidit. et
quē p spm supbie psterne nō potuit.
terroribz aggressus est. Her que dñi
sunt reuult in dñus henricus alius
noster. asserens se ab eius ore audiri
se. sub typo cōfessionis. Ex ipā enī in-
munda et fetida potacōe. ita in uētre
toracōnibz fortissimis torq'lat. ut oīa
eius interiora dirūpi uiderent. Nocte
quadā cū natura cogente iret ad pua-
tam. duos homīes intrate eiusdem
camere suspensos uidit. Erant enī cor-
pora nigra. uestimēta lanuata. faeces
uelate. ut nichil aliud quā fures pu-
tarent. Quos ut nouicius ex impul-
so cōspexit. ualde territus. et pene ext-
mentē frūs. ad dormitoriū recurrit.

et iuxta lectū henrici mōchi postea
maioris cellarij. hanelus reledit. Et
sicut in idem henricus recitauit: ita
cōtremuit. ita crebris singultibz per
pulsauit: ut ualde miraret qd haberet
ut qd uidisset. Cui cū signasset ut uer
dormitū eo qd frigus esset. et ille i sola
tunica sederet. nō acquieuit. Tunc scapu
lus eius pte opimenti iniecit: sicqz usqz
signa matutinalia sede pmissit. **Non**
Mirū qd paries nouus. tā ualide ipul
sus: subsistere potuit. **Mo** Diu nō stetit.
qā crebris tēptacionū ictibz quassatu
tandē sub specie lōni deceptus ē. i delect.
factus uero mōchus: ut sibi licet uisi
tare cognatos suos in fānā. qā ante
cōuersionē in uiginti ānis nō uiderat.
nec uidē curauit. et illic esse p annū i
quadā domo ordinis nrī. ab altate. cū
multa iportunitate extorsit. Iuit et re
dijt. ac deinde apostasiā incurrens. ex
ordinē defunctus ē. Retulit nobis qdā
uagus clericus. qui finis eius interfuit.
qd audā seculari fuit cōfessus. et ab eo
inunctus: atqz cōmunicat. sicqz in bo
na cōtriciōne defunctus ē. **Mo** Ex ni
mis iportuna demonū temptatione.
hoc disco plus eos timuisse. nouiciū hu
ius humilitatē: quā supdā monachi
iuguitatē. **Mo** Quā contrā sit illoz
supbie hūilitas uera. ex sequēti caplō
plenius agnosces. Qd dicturus sū de
scō bernardo gestū audiui: qā nusqz
scriptū inueni: scripto mādare dignū
dixi. **De scō bernardo abbē quē cal
cios suos iungēte supbie spīe substan**
Die quadā hūili. **namit. ca. vii.**
tatis causa. scīs altas bernar
dus. a ferrario iussit sibi unguentū

dari. et in calefactorio ignē fieri. Qui
sup se ostiū claudēs. ne ex ope despecto.
laudē querē uideret: calceos suos iun
gere cepit. Inuidens tante hūilitati
supbie spīe. officinā hūilitatis i forma
honesti hospitis interfuit: et ubi esset
altas clara uoce requisit. Ad quē
cū uir scīs oculos leuass. demon cla
mauit. **Nach.** qualis altas. Certe
magis deceret illius honestatē hospi
tibz occurrē. qm ad cōfusione fratrū
suoꝝ in calceis iungēdis occupari. Sta
tim uir scīs p scā spm. illū intelligēs
spm esse in mundū. rurū ad opus hu
militatis oculos reflexit. et spīe ille
uentosus in aerem resolutus nusqz
cōparuit. **Non** Si uiri iusti in opibz
despectis timent elacionē. ul' qd minus
est notari ab illa. multū nobis caue
dum ē de uana glā. qm opa exercem
scā et honesta. **Ad** appellas opa sancta
et honesta. **Mo** Orare. cantare. pdi
care: hysqz similia. **Mo** Nobis qui
iusti nondū sum. ut dias plurimū ca
uendū est de inani glā: quia orantes
frequent' etiā nolentes extollit ipā la
marū grā. et deuotio cordis: cantate
siue psallentes dulcedo ul' sonoritas
uocis: pdicantes sepe tēptat i inflat
sciēcia. eloquēcia et sublimitas sermo
nis. Alij qd omīno stulticie deputan
dum est. cū nō habeant grām orandi.
ul' uocē cantādi. siue sciēciā facin
diam qz pdicandi: quasi de habitis
gloriantur. **Ad** etiā maioris demē
cie est. quidā ad hoc tantū orant. can
tant. et pdicant. ut laudē humanā
atqz tempale emolumentū ex eis con
sequantur. De talibz saluator dicit.

Amen dico uobis receperunt mercedem suam. id est hoc quod quaesierunt. laudem scilicet hominum et lucrum. In iam deus operibus sanctis quosdam tantum superbia ad meritum tangit. alios per delectationem angit. plurimos ut hypocritas per consensum et desiderium uictos fortiter perimit. His nunc aliquid de talibus audire exempla. **Mo** Hoc dudum desideravi. **Mo** De extollentia orationis habes exemplum in secunda distinctio. capitulo uicesimo secundo. ubi dyabolus ad moysi lacrimas respexit. cum eum gratia eadem extolleret. Quantum sit periculum in uocis extollentia. exempla te instruant subsequencia. **De monacho montis cassini qui uigilia pasche benedixit cetero transiit** **S**icut didici non latius est. ca. viii. ex lectione. si ex cuiusdam magni tam uita quam doctrina uiri relatione. moyses quidam erat in monte cassino uocem habens suauissimam. Hic cum in uigilia pasche inueste leuitica cereum benediceret. et uoce dulcissima. dulcissima et dem benedictionis melodiam resonaret. et uox eius in auribus omnium tamquam musica inconvulso uini benedicto cereo nusquam comparuit. Et nescit usque in hodiernum diem a quo sit translatus. uel in quem locum depositus. **Mo** Quid si illum transiit angelus domini. **Mo** Hoc non est uisum fratribus eius. qui uitam illi nonerant. Magis timeret. quod causa raptus eius fuit uitam suborte elationis. quam meritum de uocationis. Audi quid augustinus dicat. Quociens plus me delectat inquit cantus. quam res que cantatur. rociens me guttur peccare confiteor. et organum illud sancti spiritus. beatus scilicet papa gregorius. etiam dicit. Cum blanda uox querit. uita sobria

deserit. **Ecce exemplum. De clericis sibi caritibus quorum uoces dyabolus in** **U**enit quodam sacrum misit. ca. ix. clericis quibusdam in ecclesia quadam seculari. fortiter id est clamose. non deuote clamantibus. si uoces tumultuosas in sublime tollentibus. uidit homo quidam religiosus. qui forte tunc affuit. quendam demonem in loco eminenti stantem. sacrum magni et longi in sinistra manu tenentem. qui cantantem uoces dextra lacus extensa capiebat. atque in eundem sacrum mittebat. Illis expleto cantu inter se gloriantibus. tamquam qui bene et fortiter deum laudassent. respondit ille qui uidit uisionem. Bene quidem carastis. si sacrum plenius cantastis. Muerantibus illis. et interrogantibus. cur hoc diceret. uisionem exposuit. Hec in retulit altas ordis astringentis. uir summe grauitatis. His exemplis non reprehenditur deuotus clamor. quo deus laudatur in cantu et psalmodia. si tamen inanis gloria. Memini prophetam dixisse. Circulo et imolato in tabernaculo eius hostiam uociferationis. cantabo et psalmum dicam domino. Quantum ei deuoti placeat uocis exaltatio. satis audies in sequenti distinctio. capitulo quinto. **Ibidem inuenies quantum ex hoc demones letent. si sine humilitate in psalmodia uoces exaltent. Audi nunc exemplum satis terribile de superbia et lucratua predicatione. De sacerdote signato quem dyabolus eduxit sermone a quodam predicatore** **E**o tempore crucis inuasis. cap. x. quo oluerus scolasticus coloniensis. cuius in secunda distinctio mentionem feci. crucem predicauit inter bruck et gunt. ciuitates flandrie. uenit ad fra-

trem bernardū mōchū nr̄m. qui tūc
erat comes ubi. et collega eiusdē oliue-
ri. sacerdos quidā sigerus noīe ī habi-
tu religioso. cappā habens in pectore
signatā quasi templarij. Erat autē
facie pulcher. et statūra p̄cerus. atq;
in suo ydiomate satis facundus. Hic
cū obtulisset iam dicto bernardo gemā
duisi coloris. et dixisset se illā attulisse
de seneca. et tante esse v̄tutis. ut victo-
riosos efficiat. qui ea uterent. respondit
ille. Dōne ur̄a nō recipiā. si potero
uos apud magistrū rationabilr p̄moue-
re experiri. Ad hoc uidelatur lalo-
zare. ut habet auctoritatē ab illo p̄-
dicandi. Eadē die cōcessū est ei sermo-
nē facē ad pplm. Sequenti die cū p̄fatu-
r bernardus in prima statōne uerbū ex-
hortatōnis p̄posuisset turbis. et sigerus
adesset. finito sermone idē sigerus p̄n-
teritā corruit. et q̄si obsessus sicut re-
uera fuit. omēs sui corpis gestus forma-
uit. Mox accurrens magister oliuerus
cū clerici hominē signauit. et ī ecclia
tractū corā altari deposuit. ubi multa
blasphemias. et uerba quedā horribi-
lia. miser ille in deū. et in eundē oliue-
rū euomuit. Tunc corio ligatus. cur-
rup̄ ip̄ositus. ad notos suos deportat-
us est. Quē ut aiunt demon quita die. p̄-
ut ei p̄miserat extinxit. Ex cui uerac-
one seu morte. satis datū est intelligi.
qd̄ eius p̄dicatō nō fuit deuotōnis. s;
magis ambiciōnis. Dicit et apostata
fuisse. et a dño papa litteras ut eū p̄u-
cia toleraret obtinuisse. Alij dicebāt.
qd̄ etiā fuerit in naue illa excomūica-
ta. que saracenis arma bellica uēdi-
derat in seneca. **No** Illud q̄re dñs

in isto huiusmodi cōtemptus tā acriter
iudicauit. cū tales sint plurimi sacer-
dotes xp̄i sacrosā mīsteria indignis-
sime tractantes. et tū p̄ occasione illū
p̄dicantes. **Mo.** Ad terrore arbitror
aliorū sacerdotū. tū ne fermētaret illā
purissimā p̄dicatōne crucis que tū
fiebāt ad honore xp̄i. tū p̄pter merita
iam dñi oliueri. Quā dure xp̄c tūc tē-
pis uindicauit dolos et iniurias sibi ī
predicatoribz irrogatas. habes exem-
plū in distinctiōe scdā. caplō sexto. de
godeschalco usurario q̄ dispensatōe do-
lose circūuenit. habebis et aliud ī ca-
plō sequenti. de sup̄ba uetula. que magis-
trū arnoldū p̄dci oliueri disciplinā p̄-
dicantē subsannauit. **De uetula q̄ p̄-
chorea uerbū crucis a magro arnoldo
platū ip̄editēs et irridēs infra tridui**

Qum esset idem defuncta. **ca. xi.**
Arnoldus pastor in burgen-
de que est uilla duencie. et in die ap̄loz
petri et pauli. eius prochiani quendā
ludū annuū in choreis et muscis in-
strumētis recolerent. xp̄c iā habens
p̄dicandi auctoritatē. cum cruce ad
choream accessit. et ut a ludo dyaboli
recederēt. omēs monuit. rogauit et
p̄cepit. Qui cū in eodē loco p̄dicare
cepisset. quidā oledietes ad p̄dicatōē
eius uenerūt. Alij cū indignatōne
recedentes cōtra choreā steterūt. non
nulli in sua p̄tinacia p̄miserūt. Int̄
quos erat uetula una stulta. ac sup̄-
ba. que quocūq; ad sacerdotē dñi in
chorea circueūdo uenisset. contra eū
respiaciens cātando subsannauit. Que
infra tridui defuncta est. subito. Qm̄
uit sc̄is sic defleuit. ac si manibus

suus illam excedit. **P**uicium superbie multos dyaboli temptat. Unde studendum est omnibus maxime religiosi et claustralibus. ut sic se in uerbis. in gestis. in uestibus. et in ceteris omnibus. que ad usum exterius pertinet exhibeant. ne apud seculares in uicio superbie notabiles fiant.

De philippo rege francorum qui uirum monachum ob stricta calceamenta reprehendit.

Nobilis quidam monachus dicitur. ca. xij. in franciam spoliatus. Erat enim de ordine nigrorum. Placuit allati et fratribus ut unus ex monachis ad regem philippum qui tunc regnabat mitteretur. per quem ei uolencia militum exponeretur. Missus est iuuenis. sanguine nobilis. tamquam qui apud regem propter cognatos aliquid amplius posset impetrare. quam ceteri. Veniens ad regem ait. Domine. uir ille nobilis multum indigebat monasterium nostrum dampnis et iniurijs uexat. sepe fratres ac familiam nostram iniuriis ac contumelijs molestat. rogat maiestatem uestram. humilis conuenit ne quatenus intuitu diuine remunerationis eundem nobilem ab iniurijs tantum compescatis. et ad satisfactionem condignam de ablatis compellatis. Considerans rex gestus et habitum monachi. ait. Domine. quis uir unde estis? Cui cum iuuenis diceret. Domine filius sum illius patris sui nominans. respondit rex. Bene nobilis estis. Cumque rex post hec nescio quid diceret. monachus subiunxit. Vere domine omnia que habemus rapit. et iam pene nichil nobis dimisit. Ad quod respondit rex. Vere domine hoc bene apparet in calceis uestris. Si aliquid dimisisset uobis coram. non esset tam

stricti. Quanto estis ceteris nobiliores. tanto esse debetis humiliores. Tunc uolens post correptionem illam placare. adiecit. Non uos guardare debet correctio mea? quia ad bonum uestrum finem est. Reuertimini ad claustrum uestrum. et de cetero non molestabit uos nobilis ille. **De philippo rege romanorum qui abbas ordinis cisterciensis eadem de causa**

Philippus rex notauit. xiiij. romanorum simile uerbum nescio si habuit a iam dicto rege francorum in quendam allatum ordinis nostri iaculauit. Ad quem cum allas in equo accessisset de necessitate domus sue cum illo locuturus. rex eius calceamenta nimis erant stricta considerauit. Quem cum interrogasset unde esset. respondit ille. Domine. de paupere domo. Et rex. Bene apparet in calceis uestris. quod domus uestra pauper sit. Nam corium ibi curru est. De quo uirum ualde confusus est abbas. **Non. Merito superbia confunditur. Non. Item de abbate qui sedens in equo superbo friderico regi romanorum non**

Non potuit appropinquare. xxiij. proterito allas quidam in ordine nostro. bene notus michi. cum occurreret friderico regi romanorum. qui auunculo suo philippo successit in imperio. habens cum illo loqui aliquid. incepit equus eius hinnire. lasciuire. et in saltus se dare. ut regi in equo satis mansueto sedenti. nullo nisi posset propinquare. **Non. Quid posset tunc tantus princeps cogitare? Non. Puto illum non modice fuisse scandalizatum. Nam simile ei in equo eodem contigit mecum. et ego scandalizatus fui in eo**

propter equū. Recedens uō a rege cum multa erubescētia! equo illo effreni uti noluit de cetero. **N**obis iste homo erat senex. simplex. satisq; huīlis. ac disciplinatus. licet i equitatura hac. minus fuisset circūspectus. **N**ō iuste in religiosis secularib; displicet: deo placere nō pōt. **M**o Ierūdias: quia deo delemus cōsciētiā. famā hominib; . Omib; xpianis dicit a xpo. **D**iscite a me. q; mitis sū et humilis corde. **I**ste enī taceā de scandalo seculariū in supbia religiosorū. cum iudei et pagani. supbiā ul' signa supbie uident in xpianis. religionē xpi anam horrent: et blasphemant nomē xpi p eos. De hoc tibi referā uerba cuiusdam saraceni: memoria ualde dignissima. **D**e pagano q; apud achonē dicebat xpianos ppter sēritiā et gulam de **R**ater terra scā crectos. ca. xv. **W**ilhelmus aliquādo camerariū noster an cōuersionē canonicus fuit. apud traiectū infans. **H**ic tempore adolecentie sue cruce signatus: grā dñia sepulchri tñsferauit. **A**n̄te quā nauis in qua erant portū achonis attingisset: ignem facularū ante ortū aurore. circa ciuitatē indiuisis locis. tā ip̄e qm̄ ceteri uiderūt. **Q**ui cū interrogasset nautas causā ignis: responderūt. **T**empus est estiuū: et aues ppter calorem tentoria sua ob refrigeriū circa ciuitatē metati sūt. **H**oc ita esse putātes. in portū achonis deuenerūt: et tūc primū qā saraceni obtinuisset ciuitatē cognouerūt. **E**odem tempore pccis nr̄is erigentibus. data fuit terra scā in manus salatini regis syrie: regnāte frederico romāno.

impatore. **N**oradin' autē filius salatini. uir naturalit' pius et bñficius: tūc erat in ciuitate. **H**ic cū nauē xpianā in portū uidisset. et eū causa aduent' ei' eo qd' esset sola. nō lateret: misertus xpianorū. quendā nobilem uirū paganū. in lingua gallica satis expeditū. ad nauē cū galea misit: p quē ne timeret mā dāuit. **I**sc̄p ad illā horam fuerāt i suspensio positi: ignorantes utrū esset occidendi ul' capiēdi. **I**nterim nobilis qdā xpianus de alimania oriundus. i extremis laborās. omnia sua arma decētia ualde. cū trib; dextrariis p eundem paganū noradino misit. p uita fratrū illi supplicans. **E**go inq; trib; annis uouerā xpo in hys armis seruire: s; ut uideo nō est eius uoluntas. **D**estinati sūt et nūc xpiani. ex quib; un' erat frater wilhelmus ppter sciētiā lingue gallice: qui munera pncipi p'sentarent. **N**oradinus uero ut uidit renia tñsmissa. cū multa deuocōne suscepit: et singula. id est lorica. clipeum. galeam. gladiū. necnō et dextrarios deosculans. q; p semetipm̄ uisitare uellet infirmū. remandauit. **I**nterim milite mortuo. et caute lapide appenso. erecto ac demerso. alioq; milite egroto. eque nobili uiro in loco infirmitatis eius reposito: rex cū multis diuisi coloris galeis egressus aduenit. nauē intrauit et de tñsmissis grāas referens. ante infirmū sedit: atq; cū medico quē secū adduxerat de conualescētia illius disputauit. **O**btulit ei et quedā nobilissimi genis poma: que creuisse dicebat in orto patris sui apud damascū. **D**einde ait infirmo.

Propter te omnibus christianis beneficia. In quo
 cum peteret conductum ad civitatem sanctam
 iherusalem quam ad huc tenebat christiani
 respondit. Non est vobis tutum.
 neque in honestum. si latrunculi qui modo
 per omnes vias illius vagantur. vos lede-
 rent. et conductum meum violarent. Ego
 vero de nave. tam egrotus quam cete-
 ris ualedixit. datus eis licentiam repatri-
 andi. contra impetum saracenorum. sig-
 no teli regalis illos munies. Tunc su-
 pradais nobilis paganus reducere se-
 cum in civitatem fratrem wilhelmum. inter-
 rogavit eum dicens. Dic mihi o iuuenis.
 quomodo servant christiani legem christianam
 in terra tua. Ille dicere nolens quod verum
 fuit. respondit. Satis bene. Ad quod ad-
 mirandus. Ego dicam legem christianam tre-
 hui. Pater meus erat vir nobilis et
 magnus. et misit me ad regem iherosoli-
 mitanorum ut gallicum discerem apud illum.
 ipse vero usque vice misit patri meo fili-
 um suum. ad discendum ydionia sarace-
 nicum. Unde omnis vita christianorum bene
 et optime mihi nota est. Non fuit ali-
 quis civis adeo dives in iherosolima.
 qui pro pecunia sororem. filiam. vel quod
 execrabilius erat luxurie peregrinorum
 uxorem propriam exponeret. sicque illos mer-
 cedibus laborum suorum evacuaret. Ita omnis
 gula et carnis illecebris dedita erant.
 ut nichil omnino a pecoribus differrent.
Supbia vero sic in eis regnavit. ut
 cogitare non sufficeret. quali modo vesti-
 menta sua inaderent. stringerent atque
 occultarent. Idem dico de calceamentis.
Et adiecit. Considera vestimenta mea.
 calceamenta mea. quia sunt rotunda. quam
 ampla. quam simplici et humiliter for-

mata. Sicut nobis retulit idem wilhel-
 mus. manicas habebat laxas et am-
 plas sicut monachus. Nulla erat uesti-
 tibulum plicatum multiplicatas. curiositas
 nulla. licet ipsa uestium materia foret
 satis preciosa. Ecce inquit ista sunt vestimenta.
 propter que creavit deus christianos simplices.
 et luxuriosos. de terra ista. Non diu-
 tius potuit tantas illorum iniquitates sus-
 tinere. Putas quia nostris viribus obtinuerit
 illam. Nequaquam. Nonissime etiam hoc
 adiecit. Nemine ex regibus nostris time-
 mus neque ipsum imperatorem nostrum frederi-
 cum. sed sicut legimus in libris nostris christiani
 imperator quidam surget. Otto nomine. qui
 terram hanc cum civitate iherusalem. cultum
 christiano restituet. Nos ita audientes
 speramus quod prophetia illa implenda est
 in octavo imperatore saraceno. qui ante ali-
 quot annos defunctus est. Eodem tempore sa-
 latinus humanitatem exhibuit christianis.
 satis magnam. Cum esset exercitus christia-
 norum. partim ab eis exercitu occisus. par-
 tim captus. atque dissipatus. reliquas
 civitatem que se ultro reddiderunt. in ci-
 vitatibus eisdem esse permisit. sub bona tu-
 men custodia. Diebus aliquot elapsis. cum
 requisisset a suis. quomodo se haberent
 christiani. responderunt illi. Domine. non aliter
 vivunt quam pecora. ludis tantum gule
 et illecebris serviētes. Tunc iratus.
 iussit eos de civitatibus expelli. **Non**
Dolor. Non abhorret iudeus. et quod
 execratur paganus. hoc quod plege ha-
 bet christianus. **Mos** Hec de reprobatione
 superbie dei sunt. nunc ad iram accedamus.
De ira. Capitulū xvi.
Ram est irrationabilis perturbatio mentis.
Hec ira est secundum aliam descriptionem scri-

tus concitati furor animi: ulascedi
libidine feruens. De ira nascunt
rux. timor mentis. contumelie. cla
mor. indignatio. blasphemie. Ira
in corde latet: in uerba prumpit: i
urias exercet. Unde salomon i puer
bis. *Uir iracundus prouocat rixas:*
et qui ad indignandum facilis e. erit
ad peccandum pccuuior. *Ite ecclesiasticus.*
Ira et furor: utriusque execrabile e. Et
in epla sua iacobus apls. *Ubi zelus*
et contencio: ibi inconstancia. et omne
opus prauum. *De eo qui conseruauit*
uultu contentiosum occidit. ca. xviij.

Duo serui ex familia nra. uerbis
inter se contenderunt. Ex qbr
unus ira est ira inflamatus: ut qsi
in furore uersus. Alteru minus talia
suspiciente. extra monasteriu ei occur
rens occidet. Valida erat hui temp
tatio. Cae qua modica scintilla: in
magnu igne pfecta. Scintilla ira: ig
nis. sequens homicidiu. Noui aliqu
u ppter uerbulu unu teptatos: ut a
postasiam incurreret. Hos reuera teti
gerat sexta plaga egypti. scilicet uesice
bullientes: id est ira cu insania. Apol
tatate insanire est. Naturale e irasce
re cu motus ide imodatus e p uicio re
putat. *No* *Uellem aliqua nuc au*
dire exempla de uiris religiosis. que
nobis uia temperet: et ad pacencie uiru
tem amplius accederet. Na apud secu
lares irasce et indignari quasi p nichil
lo haler: et nisi prouocati se ulascent.
a ceteris despicunt. *Mo* *Uis audire*
exempla p que cognosces. qua sit pi
culosum. deoq conserui. subiectis ira
a: et indignari suis platis. eia ab

illis prouocatis. *Noi* *Uolo.* *Mo* *Di*
cam t sicut ab etus ore audiu i cui co
tigit. *De ppe cui xpc in cruce nocte*
p uultu apparuit. qum ligatus. cap

Prior quida ordinis nri. *xviii.*
uir bonus et disciplinat ab
ablate suo. plus qua necesse est: et qm
meruiss exaceratus e: et hoc sepius.
De qua re satis teptatus: no ta equi
miter illius uerbu sicut debuit tolerare
potuit. Volens illi dñs exemplo sue pa
sionis tempore feruore teptacionis: of
tende eia qd plati ineqiales. equalit
ppter ipm forent suportadi. tali exem
plo eum informauit. Usu e ei nocte
quadam leui sompno presso. qd xpc simul
cu abbate suo crucifixu portaret: ille in
brachio dextro: xpc uero in sinistro. Du
sic illu teneret. equalit. brachiu crucis
qd prior tenebat. de manu eius e elapsu.
et alteru erectu. factaq e inegalita.
Mor ppe euigilans: uisum itellerit
dicens. Quid agis o miser. No eque
portas corpus cu abbate tuo. rancore
seruans aduersus illu i corde tuo. Int
pretatus est sicut reuera fuit corp xpi
esse cōgregacione: cruce cui fratres
p oledientia affiri sūt ordinis rigore.
Ad abbate eni et priore. specialit spec
tat cōuentu qui corpus xpi est. portare.
tenere et sustentare. Portare p orōne.
tenere p disciplinā. sustentare p cōso
lacione. Abas loco patris: prior uice
matris. Cum ppe cu abbe suo minus
bene concordat. no equa lance cu illo
xpi corpus portat. Idem ppe cu hac ui
sione. eiusq ut iam dam est interpreta
cione. minus est correctus. nec a con
cepto rancore diductus: altera ei osten

Quarta distinctio

dit tanto efficaciorē: quāto terribiorē.

Nocte quadā licet in sompnis. nō in pictura. nō in sculptura: s; in carneo corpore manifesta uisione. uidit saluatorem. cōtē se in cruce pendentē. Eratq; uinculis spinicis in quib; corpis sui pib; eidē cruce alligatus. Unū uinculum ambiabat caput eius: frōntē sal. et tempora. Aliud erat circa pectus. tertiu circa manū dexterā. qrtū circa sinistram. quintū erat in pedib; circa talos et lig. nū. Ac si diceret illi dñs. Ego ppter te passus sum cruciamina tā dura. et tu equinimit ab ablatis tuis ppter me tolerare nō potes. nō dico uulnera s; uerba. Te grauat q; cordi tuo nō sapit obediēcia. et ego fr̄is sui ppter te obediens patri usq; ad mortē. crucisq; obprobria: q; sūt quasi uincula spinosa. Sicut ip̄ michi retulit. dñs mor dedit ei intelligē. uisionē hoc mō. In hoc inq; qd xp̄s qui caput est eccl̄ie. ligatus fuit spinis: ostendit tibi. qd capiti tuo id est allati obedire debeas etiā in aduersis. Qd ligatus fuit in pectore. docet te. q; tuū uelle. ablatiis tui uoluntati delet cōcordare. Cor in pectore est: et in corde uoluntas. In tantū enī temptatio eius pcesserat. ut locū mutare si poss; firmiter pposuiss;. Uincula inq; manū eius insinuat te nichil aliud debere facē: nisi qd ip̄ p̄cipit. Qd autē spinis pedib; se ad crucē ligati ostendit: significat qd tibi nō liceat sine ei cōsensu locū mutare. s; scdm illius arbitriū stare ul' ambulare. Ex hys duab; uisionib; terribus simul et edoctis. de cetero studuit uia siue facta sui ablatiis equo animo ppter xp̄m sustinē.

Mo. Ut uideo nō est nobis tutū cum platis nris contendē. **Mo.** De cellario quē crucifixus p uisū a se remouit qā dicit r̄ndit p̄iori suo. ca. xix.

Anno p̄rito celerarius quidam maior cū p̄ore suo de reb; exorib; uerbis contendit: et uidelat ei qā ualde racionabl̄ moueret. In ip̄a nocte saluator ei in cruce apparuit iacens in terra: eratq; uelamen tenue ac pspiciū sup corpus illius expansum. Cui cū uellet uulnera retracto p̄ano deosculari: ymago manu auersa indignabunde illū amouit. Tāq; dicit. Non es dignus actatu corpis mei: qui sero me in p̄ore tuo puocasti. Ille mor euigilans. et causam repulse n̄ ignorans: dictis matutinis me p̄sentē. ad pedes p̄oris se p̄strauit ueniā p̄ excessu suo postulans. **Mo.** Si dignus est iudicio qui trasatur fratri suo: tā nō ambigo. quin maioris pene sententię subiaceat. qui iratus fuerit patri suo. id est plato. **Mo.** Ita est ut dicis. quia maiore reuerenciā. debem p̄ribus quā fr̄ib; siue carnales sūt siue sp̄iales. **Mo.** Quid si ex mocione animi uerbum ire iaculetur in scōs. ut qd maius est in ip̄m deum. **Mo.** Tale uerbum dicitur blasphemia. que ex trasatur: et sepe multū acriter a deo uindicatur. **De scolare qui tertio die defuncto: eo q; maledixisset abrahā. xx.**

Scolaris quidā parisijs eo tempore quo ablas noster ibi studuit: uerbum cōtumeliosū in sc̄m abrahā enomuit. Quo die tertio defuncto: cognouerūt omēs qui uerbū audierant. qd p̄ penā mortis dñs sc̄m suū iudicasset.

*De muliere cui filium tonitruū occidit
eo q̄ i blasphemiam prupisset p̄ aere*

An te hoc quinquēniū. *cap. xxi.*
quādo ualida illa erant tonitrua
et pene a cotidiana aeris itemperie
messis impediebatur: miles quidā puicæ
nostre homo liber. de uilla satis nobis
uiuana. uidens a pte occidentali aerem
obscurari. nubesq; imbriferas oriri.
iratus dixit. Ecce ubi iterū dyabls
ascendit. *U*ix sermone finierat: et ecce
tonitrua orta filii eius in sinu utri
us paullerūt ip̄a in columi pmanēte.
Sed et in alijs edificijs sal. et iumentis
blasphemus ille satis flagellatus ē:
ut disceret de cetero nō blasphemare. *H*ec
eodem tempe gesta sunt quādo fulmina
ta est turris uille nr̄e in cassele. *U*nde
stultū est ualde. ut homo mortalis a
nis et uermis ponat in celū os suum.
*E*cce huiusmodi mala aliaq; innumera:
parit ira. *Ad* Si deus tam terribilit̄
pccm ire uindicat in p̄nti: puto qd
huic uicio subiectos acriter puni
et in futuro. *Mo.* Hoc ex caplo sequē
ti cognosces. *De uirgine matrida quā
sepulta igni ab umbilico et sup̄ deuo*

arrauit raut. Capm. xxij.
Anichi anno p̄rito scilicet pri
me uille. que winterre dicit: rem sati
terribilem. *N*on est diu inq̄t: qd hō q̄
dam religiosus et pegrinus in ecclia
nr̄a ad missam stetit. Stabant iuxta
eū matrone delicate. quorūdam militū
uixores. fabulis uacantes: qui illum
orare nō sinerant. *E*xpleta missa q̄s
dam ex militib; seorsū ducens. dixit il
lis. *U*os dñi orationis causa ad ecclia
am hanc diuitis. et ecce diabolus in

stigante. tantus erat circa me clamor
et susurriū illarū matronarū. ut oīno
orare nō possem. *D*icā uobis rē terri
bilem: que meis tempib; i uilla me
a contigit. *E*rat ibi puella quedā le
ne nata. et diuitū filia. s; ita iracun
da. ita cōtenacosa. atq; clamosa. ut
ubiūq; esset siue in domo siue i ecclia
ibi rixas suscitaret. odia nutrirer. et
briū se iudicaret. qui euadē posset fla
gellū lingue illius. *T*andē defuncta ē:
et in atrio ecclie sepulta. *M*ane uei
entes ad eccliam: uidim; tumbā eius
ad instar fornacis fumū eructuantē.
*U*nde exterriti. et uidē uolentes qd h̄
ptender. terrā eiecit: et ecce medie
tate corpis sup̄iore ignis cōsumplerat.
inferior uero pars ab umbilico et de
inceps illesa apparuit. *Ad* Quid hoc
significabat? *Mon* Qd hoīes qui
nouerant illius uitā dixerūt. hoc et
ego dico. *U*oluit deus in eius corpe
ostendē. quantū ei placet uirtus cas
timonie: et quantū abhorret uiciū
iracundie. *Q*uia uirgo fuit. castita
tis grā crura eius cū femorib; illesa
seruauit. et q; iracunda erat nimis:
fel. cor. linguā. manus cū suis sedib;
ignis deuorauit. *I*ra ignis est. *U*nde
eccliasiticus. *N*e struas ligna i ignē
iracundi: id est ne des illi materiam
et occasionē irascendi. *I*tem. *H*omo
iracundus incendit ignē. *E*t ap̄lus
iacobus. *L*ingua ignis est: uniuersa
iniquitatis. *L*ingua cōstituit in nie
bris nr̄is. que maculat totū corpus
natiuitatis nr̄e. inflamatus a gehē
na. *Ad* Ita me tua terret oratio?
ut pponam oīno nō irasci frīb; mei.

Mo Tunc beatus eris. Qui autem ut ait idem aplos. putat se religiosum esse. non refrenans linguam suam. sed seducens cor suum. huius uana est religio. id est inutilis et immunda. Lingua inquietum malum est. plenum ueneno mortifero. In ipsa benedicimus deum patrem. et in ea male dicimus homines. qui ad similitudinem dei facti sunt. Unde alibi scriptum est de illa. Mors et uita in manibus lingue. **Non** Quia similitudine dicitur lingua habere manus. **Mon** Quia sepe causa mortis efficitur corpori. et aie si fuerit dura. uter uero utriusque si fuerit molli et graciola. Unde salomon. Responsio mollis mitigat iram. sermo durus suscitatur furore. Hoc impletum est in dauid. Sermo durus nabal in necem propria gladii eidem porrexit. quem sermo sensatus abigail retraxit. Et quia in manibus lingue mors est. creator prudentissimus. dupliciter ei murum. osseum scilicet et carneum. id est dentes et labia assignauit. propter uitam uero utriusque primum fecit. Loqui de bonis uitale est. **No** Placeret quod dicas. **Mon** Hec de ira dei sunt. **De inuidia et filiabus eius. Cap. xxi.** **T**re succedit inuidia. et de ipsa nascitur. Est enim inuidia. ira inueterata. odium uidelicet felicitatis aliene. huius filie sunt. odia. susurratio. detractio. exultatio in aduersis proximi. afflictio in prosperis eiusdem. Hoc uicium de angelo dyabolum fecit. hoc uicium hominem de paradiso eiecit. Inuidia enim dyaboli. mors intrauit in orbem terrarum. Quam graue et periculosum sit hoc uicium. in epistola sua iohannes breui sermone concludit dicens. Qui odit fratrem suum

homicida est. Hoc uicium quoniam est occultum. tanto periculosius. **De inuidia quod ab altero comminatus ob inuidiam et in carcerem glorie est eductus. Cap. xxii.** **N**on est diu quod inuidiosus quidam stimulus inuidie agitur et suipatus. quendam ex fratribus suis adolescentem accusauit apud altare. imponens ei crimina pessima. Cui cum minus altus crederet. ille ad maiorem uindictam. uisum ad uisitationis principis suam accusationem reseruauit. Quid plura. Tanta apud illum inuidie machinatio profecerit. ut ipse uisitor iuueni uicia relata in caplo coram omnibus obiceret neganti. et deum innocentie sue testem inuocanti non crederet. sed habitu truncato carceri manciparet. Post cuius discessum. deus iustus. inuidium infirmitate pemptum flagellauit. Timens uero mori. confessus est iuuenem ex inuidia se accusasse. Quod cum ex consilio confessoris senioribus palasset. statim per uisitatore missus est. Qui terribus ad monasterium conuersus rediit. per seipsum carcerem intrauit. ad pedes monachi se prostrauit. et ut sibi ignosceret. quod ignoranter in eum deliquisset supplicans. etiam reluctanter cum gloria eduxit. Hec in relata sunt a quodam altari qui uisitationi eius interfuit. **No** Puta inuidiosum istum multum in tam graui temptatione meruisse. **Mo** Ad fornem auro. quod lima ferro. quod flagellum grano. quod uine torcular. hoc ei eadem fuit temptatio. Seruauit enim in tribulatione pacenciam. Inuido autem erat sua inuidia quod uenenum stomacho. quod tineae uestimento. quod erugo flori. quod tales corpori. **Non** Si nosti ad huc alium

de temptacionibus inuidie exempla. p[ro]p[ter]
ut in reates illa. **Mo** Quia latens
morbus ē inuidia. nullū ad p[ri]s occ[ur]
rit exemplū. q[uo]d ul' memoria sit dig
nū. siue edificac[i]oni necessariū. Re
feram tibi tamen quāda[m] scām inuidi
am. quā te audire delectet. **De puel**
la q[ui] inuidebat studio conseruans. Cap.

Anno p[re]terito. i[n] m[on]asterio **xxv**
quodā ordinis n[ost]ri. iuxta fri
siam. q[uo]d iesse dicitur. due puile pu
elle ad l[ib]r[os] posite fuerūt. Que cum
magno seruire discētes. satis inter
se cōtenderūt. ut una alteri i[n] studio et
saenā supior haleret. Interim cōti
git. unā infirmari. Que cōparis sui
p[er]fectui inuidēs. satis cepit temptari.
timens q[uo]d interim multa discē poss[et].
Locansq[ue] p[ro]uissā. cepit illi supplicare
dicens. Bona d[omi]na. quādo uenerit
ad me mater mea. ego requisiā ab ea
ser denarios. quos uobis dabo. ut nō
p[er]uamini discē sorore meā donec cō
ualuero. Timeo enī q[uo]d p[er]cellat me.
Ad q[uo]d uerbū subuissit p[ro]uissā. puile
feruorem satis amirans. **Mo** Dic ob
secro que est mediana contra inuidiā.

Mo Obsequia caritatis. **Exemplum**
contra inuidiā a magro rudolpho

Magister **prolatū. Cap. xxvi.**
rudolphus scolasticus colo
niensis. quē ego lene noui. et frequē
ter audiui. discipulos suos instans
exemplū cōt[ra] inuidos docuit. dicens.
frater aliquis quēdam ex fr[atr]ib[us] suis
ita erosum habuit. ut sine cordis
sui cruciatu illū respicē nō poss[et]. Ad
ille senaens. et uulnus cordis eius
sanare cupiens. frēm tam piculose

temptatum. p[ri]mo in ipsa temptac[i]one
omīno supatū. obsequijs caritatis
ad suū amorē quantū potuit inclia
uit. Capitale eius uertit et mollifica
uit. uestes excaussit calcaamēta circa
lectū cōposuit. et q[uo]dq[ue] ad illius cōmo
dū esse nouerat. in quantū licuit et po
tuit exhibuit. Sic ille inuidus obse
quijs eius deuictus. et ad cor reductus.
cōceptū inuidie uenenū exspuit. et quē
p[ri]us equo oculo respicē nō potuit. plu
postea ceteris dilexit. Hec de uicio inui
die p[er] exemplo dicta sunt. Hoc uiciū
q[uia] ceteris deo qui caritas est. plus ui
detur esse contrariū. idcirco ab omni
homine magis cetis uicijs ē uitandū.

De acidia et filiabus eius. Cap. xxvii.

Quarto loco ponit acidia. que
uiris religiosis solet ēē satis
iportuna. **Mo** Quia nomē hui[us] uicij
aliquitulum latrare sonat. Quid sit
acidia. ul' unde dicat. scire desidero.
Mo Acidia est ex cōfusione mētis
nata tristitia. siue tediū. et amaritu
do animi imoderata. qua iocunditas
sp[irit]ualis extinguitur. quodāq[ue] despa
c[i]onis p[ro]p[ri]o mens in semetip[s]a subū
titur. Dicitur autē acidia. q[uia] acidia
eo q[uo]d opa sp[irit]ualia nobis acidia reddat
et insipida. De qua p[er] salomonē dicit.
Manus remissa tributis seruiet. **Ecce.**
Pigri deiciat timor a bono op[er]e. anime
autē effeminatores esuriēt. Dicit enā
de ea seneca. Magna iactura ē. q[uo]d p[er] neg
ligenciā sit. Acidie siue tristitie p[ro]p[ri]i
nes sunt. malicia. rancor. pusillani
mitas. despa[cio]. torpor circa p[re]cepta.
euagac[i]o mētis circa illicita. Acidia
multos temptat. et multos p[er] despa

aone papitar. **No** De teptacioe hui
utaj exempla subiugas. **No** Audi
quia sit piculosu acidia uerari. **De**
monacho que acidia no sinebat

Monachum quendam dyabls sicut
exitus plauit: ita acidiosu reddidit.
ut quocies esset ad matutinas surge
dum. statim ex quadam pusillanimit
tate et timore uigiliarum sudore pfun
deretur. Putans esse ex infirmitate
iacuit. uestibz se operuit: et sicut osti
um scdm puerbum salomonis uolui
tur i cardine suo. sic piger ille uerte
bat se in lecto suo. Nocte quadam ad
signa nolaru. surgentibz cetis omibz
festinantibz qz ad diuinu officiu: cu
ille surge teptaret. audiuit de sub
lecto quando ita uetante acidia se
redinaret. uoce quadam incognita.
clare satis sibi dicente. Noli surge.
noli sudore tuu interrumpere: qia no ex
pedit tibi. Tunc pmu senties sibi a
diablu p uicau acidiie esse illusu. a
fantastico illo sudore se excussit: n
postea tanto torpori facile cōsensit.
Hoc scias. qz n pmittitur diabls no
teptare qñcu uult. et qm diu uult:
ne decepti ab illo prauus. Sepe iui
tus uitute diuina cōpulsus: hys qz
teptat fallacia sua manifestat. **De**
sacerdote cui i corde doctan crucifir

Sacerdos dorsu iacebat. **xxix.**
quidam ex mōchis nr̄is solutus
fuit dñs matutinis in illo interuallo
quo fr̄es solent uacare orōni. ut psal
mis. sup unā sedui se deponē: et inter
orōnis uerba dormire. Volens il
li dñs ostendē. quia tali hora. et mar

time in tali loco nō esset dormitandū.
s; in oracioe uigilandū. apparuit ei
in cruce. uerso dorso ad illu: ut dice
uideret. Quia tepidus es et acidio
sus: nō es dignus facie meā intueri.
et hoc sibi sepius cōtigisse testatus ē.
De teptacioibz et uisioibz xpiani

Alius mōchi i heistbach. **xxx.**
quidam mōchor nr̄or xpian
noie. etate quidam iuuenis. s; uite tā
sāssime fuit: ut credetur de sās. q; sit
interza dñi. Hic corpe tam debilis e
rat. ut cū uisite tederet. Nocte quada
m matutinis usqz ad laudes. capu
t suo pce uolens. sup lignu añ qdā
altare se pstrauit. sub forma orōnis
ibi dormitās. Nox ut oculos claus
erat. affuit gloriōsa dñia nr̄a. uirgo
maria: et ueste eū ferēs. excitauit
dicens. Xpiane. nō est hic locus dor
miendi: s; orandi. Statim ille eu
gilans aptis oculis posteriora femi
ne recedentis uidit: et uoce feminea
iā dictu sermone concludente audi
uit. **No** Quantum ex isto iuuenē
cōsidero. nō omē tediū boni opus
uicio est: s; aliquñ ex corpis infirmit
te. **No** Ex uicio pmi hois teptacio
est. et infirmitas. Septē ex culpa m
cōtaximus penalitates. esuriem.
uidelicet sitim. frigus. calorem. lass
tudine. infirmitate. morte. Quāto
motus harū penalitatu ordinatus
est: pena habet. s; nō culpam. Qñdo
uero imoderatus est: penā habet et
culpā. **No** Quid appellas lassitudi
nem? **No** Sompnolencia. et alii
quelibz lalpe. unde hō fatigatur.
Cauemus ergo. ne hoc qd est na

tute utatur in uicium. quia non solum ex
naturalibus. pulsus malum gignitur
uicia: sed etiam ex uirtutibus. Verbi gratia.
Iusticia dum modum excedit. uertit in
crudelitatem: nimia pietas in dissolu-
tione. Indiscretum zeli studium. iudica-
tur iracundia. nimia mansuetudo.
segnitia dicitur. et acedia. Sicque sen-
as de ceteris. **Ho** Puto propter iuue-
nem non potui fuisse meriti. que uita uigo-
maria sic familiariter exortauit. **Mo**
Quanti fuerit mihi. quam dilectus cele-
stis patrie ciuibz sequentia declarabit.
Qum propter nimiam capitis infirmita-
tem generalem habuissim in capitulo licet
nam manendi de uigiliis sollempnibus. q-
uens uoluissim. uix nisi compulsum de cho-
ro exiit. Dictis uero matutinis infir-
morum in oratorium rediit. et moram lon-
giorem quam ordo concederet. illic ex consue-
tudine fecit. Cui cum diceret die quadam
dominus henricus altas noster. tunc mochu-
simplex. bone frater christiane. uos fre-
quenter exponitis nobis debilitatem ca-
pitis uiri. et tamen non uultis uti gratia
uobis indulta. respondit. Non possim
manere. Stans enim extra chorum. et alio
psallens audiens. quia intrare non licet. cor-
de crucior. eo quod recorder consolationum
quibus deus inter illos letificat animam
meam. Audito hoc uerbo domini altas
de speciali presumens amicitia. que esset
ille consolationes inquisiuit. et ut sibi di-
ceret cum multa precum instantia obtinu-
it. Confessus est ei quia sepius in choro
tempe psalmodie. beatos angelos ui-
deret circuire. et quod multo fuit excel-
lentius ipsum regem angelorum. hominem
christum ihesum. **Ho** Magna dona contes-

sa sunt huic iuueni. **Mo** Et mirum.
Ex quo enim ad ordinem uenit. nunquam si-
ne temptatione fuit. tamen propter nimiam
debilitatem capitis. tamen ob desiderium pa-
trie celestis. Flagellum domini in tanta
pacencia sustinuit. ut omnes eius fratres
mirarentur. **T**empe quodam dominus qui
interpretator est malorum. gratiam lacrimarum
quam illi copiose contulerat. subtraxit.
unde satis temptabatur. **Ho** Integrum
preceps nosse uellem. cur deus huius
modi gratias uiris iustis subtrahat. **Mo**
Quatuor de causis uidetur illa sub-
tractio fieri. ne uidelicet gratia assidu-
tate uilescat. ne mens de usu illius
supbiat. ut cum maiori desiderio qua-
tur. et recuperata diligentius custodi-
atur. Quarta causa est culpa uenia-
lis. **Ho** Placet quod dicis. **Mo** Chris-
tianus uero de amissa gratia satis do-
lens. et peccatis suis hoc imputans. cum
die ac nocte pro illius recuperatione ora-
ret nec proficeret. recordatus est ligni do-
minici. dixitque in semetipso. Si facul-
tatem haberet de osculandi lignum pa-
cium. in quo saluator sanguinem suum
fudit. gratiam tibi refundet lacrimarum.
Tali suspensus desiderio in quadam sol-
lempnitate dicta missa. ad altare acce-
sit. sacrumque lignum de osculans. cum
augmento susceptam gratiam recepit. **Ho**
Due cruces sunt apud nos. que hanc
fuerit expediri uolo. **Mo** Una in qua
est lignum nigri coloris. que de apulia
uenit. Altera que rubri coloris est. non-
dum habuimus. quam de ecclesia sancte so-
phie apud constantinopolim subla-
tam. contulit nobis henricus de ul-
me. **Ho** Uellem scire quali fine

uir tante grē migravit ab hoc seculo. **Mo.** Sepe ex manib; suis senae-
bat tam aromaticū odorem ut mira-
retur: et dice poss; cū sponsa cū mēbr;
fuit etiā ad hēterā. Manus mee stilla-
uerūt mirā: digiti mei pleni sunt
mirā platissima. **Non.** Forte manus
halebat īpollutas. **Mo.** Noueris
eū nō fuisse carne uirginē: ut scias
odorem eundē fuisse magis ex uirtute
mentis quā ex integritate corporis. Ac-
cedens uero ad mensā corpalem: gra-
ciam pdidit spirituale. **Licet** semp
debilis ess; et infirmus: tamē ante
obitū suū p dies multos āplius ī ca-
mino egritudinis excoctus: et sicut
aurū in igne platus est. **Nocte** quadā
insomniis scā agatha martir
et uirgo illi appares: dicit inter ūla
cōsolatoria. **Cristiane:** nō sit t onero-
sa hec infirmitas: q; isti lx. dies repu-
tabunt tibi p lx. annis. **Expgiscens:**
qā uisione intelligē non potuit. qb-
dam eā reuelauit. Quā quidā ita in-
terptati sunt: qd tantū eū purgaret
a peccis infirmitatis illi acedo: qntū
lx. anni īpurgatorio. **Alijs** uidebat
qd uerius fuit: quia infirmitas illor
lx. dierū ppter pacienciā esset ei p me-
rito. lx. annor. **Nā** in nocte scē aga-
the spm reddidit: qui dies fuit. lx.
ab ea nocte qua hec audiuit. **Cōsu-**
matus in breui: expleuit tempa ml-
ta. **Et** ut scias uerū esse sermōne p-
phetici qui dicit: filius nō portabit
iniquitatē patris: nouis mochu hūc
fuisse filiū clerici: et bonnēsis ecclie
canonica. **Non.** Audiui de quibuscū qd
nimis timeant: eo qd de legitimo tho-

ro nati nō sint. **I**llis expeditet ista au-
dire. **Non.** Siue sint filij legitimi: si-
ue fornicarij: adulterini: icestū nati:
omēs ante baptisimū eadem cathena
astricti tenent. **Omēs** quidē nati si-
mus filij ire: p baptisimū uero effec-
ti sumus filij grē: s; soli illi bti: qui p
uitam bonam et grām finalem cōpu-
tabunt inter filios glē. **Reuocat** m
ad memoriā oratio tua: cōuersū scū
quendā sacerdotis filiū: qui de sua
condicōne: ita erat temptatus: ita tri-
stis et turbatus: ut pene missus esset in
despacionē. **Non.** Sare uellem exitum
temptacōnis eius. **Mo.** Dicam tibi
qd audiui ab ore cuiusdā abbis q illū
nouit: et familiaris fuit. **Sed** et ego
illum noui. **De henrico cōuerso uilla-**
rensi qui ginter temptatus fuit cō-
uerso q nō ēt filius legit. **Domien**
q nō ēt filius legit. **Domien**
conuerso henricus fuit ī uilla-
rio pfectus: et domni xpiani monachi
de claustro filius. **De** hoc cristiano mi-
ra tibi dicam ī distinctōne septima-
caplo. xvj. **Ministrabat** autē dē hen-
ricus in hospitali paupib;: uir mltē
humilitatis: paciencie: et cōpassionis:
et qnto plus deum timuit: tanto p-
ab illo separi formidauit. **Immisit**
enī diablū quandā despacionē cordi ei:
ita ut diceret. **Quia** n es filius legiti-
thori: nō eris heres celestis regni. **Cō-**
cogitatio in corde eius adeo creueat:
ut a cōfessorib; tam de scripturis: quā
de exemplis plarū nullā pssus repper-
cōsolacionē. **Misertus** eius dñs: nocte
quadā cū teptacio ess; ualidissā: ī do-
mū amplā et longā illū transtulit: ī
sompnis tamen. **In** qua uidit de uirg-

serui multitudinē magnā. Et frā ē
ad eum uox. **H**enrice. **V**ides hanc
multitudinē? Omēs quidē de legit-
mo choro sūt nati: s; omēs repbi sūt
ppter te. **V**igilans statim. letificat
est ualde: intelligēs uisionē ppter se
factam. **A**b illa hora reptatio imissa
cessauit: et ipse qm̄ diu uixit. deo qui
non deserit spantes in se. grās egit. **N**o
est ne accidia in choro dormire. **N**o
consuetudo uicū accidie ex se gig-
nit: qd̄ quidā p infirmitatē palliat:
cū idem uicū magis ex diabolica op-
atione. quā ex infirmitate sit. **D**eser-
pente quē uidit frater cōradus i dor-
to cōuersi dormitans in choro. **xxxii.**

Loquere me die quadā cū uiro
ualde religioso: ex cōuersis
nostris de hys qui frequent in choro
nrō dormiunt. ipse m̄ respondit. **S**ci-
tis p certo: qd̄ sompnolencia illa ex
diabolo ē. **D**ie quadā tempore estiuo.
cū laudes decantarent: uidi in dorso
fr̄is wilhelmi. q̄ lileat ibi dormit. cla-
ra die serpentē serpe. et statim itelleri
q̄ dyabolus esset. qui i eius sompnolen-
cia pascelat. **H**uiusmodi uisionē. teste
fr̄e richardo dicebat se de eodē cōuerso
sepius uidisse. **C**onuersus qui hec ui-
dit uocabatur cōradus. uir bonus
et iustus: de quo multa excellēcia
tibi indistinctione. viij. recitabo. **N**il-
tos p sompnolenciā temptat dyabls
et uerat: et hoc in diuisis formis. **D**e
cōuerso cui catus uisus est oculos

Nelaudē in choro dormitans. **xxxiii.**
hēmenrode cōuersus quidā ualde ac-
cidiosus fuit in choro: pene semp ibi
dormitans. **I**n autus capite alter qdā

cōuersus frequent catus sedē uidit:
qui ut pedes suos oculis cōuersi sup-
posuit: statim ille oscitare cepit. **A**d
cū intellerisset ex relacōne eius q̄ hoc
uide meruit: ne diuicius illudetur a
dyabolo. sedem stalli sui sic paut:
ut dum dormitaret. illa in pte decli-
nando. sedentē papitaret. **S**icq; sop-
nolencie demon p artē excussus ē. et
frater accidiosus feruētor i dei serui-
tute faus est. **H**ec m̄ a quodā cōuerso
eiusdē cenobij relata sunt. **Q**uantū
demonēs illic dormitantes urideant:
ex subiecto cognosces exemplo. **D**e
friderico monacho cui i choro dormi-
tanti dyabls nodū stramineū i oculos ient.

Quidā ex seniorib; nr̄is **xxxiiii.**
fridericus noīe. licet alias fu-
it uir bonus: de uicio tamen sompnole-
cie satis fuit notatus. **H**ic nocte qdā
anteqm̄ emissus esset cōuentus nr̄. cū
staret ad psalmodiā matutinarū in
hēmenrode et dormitaret: uidit an-
se in sompnis tū. uirū longū et defor-
mē stantem: qui in manu nodū stra-
mineū et lutosū. unde equi tergunt
tenelat. **Q**ui cū monachū pterue in-
tuitus fuisset: et dixisset. qd̄ hic stas to-
ta nocte et dormitas magne fili muli-
eris: ipso fumoso stramine. i facie eum
acudit. **N**ox ille teritus euigilauit:
et ut ictū ferientis euaderet: caput rec-
hendo ad parietē dure satis allisit. **V**i-
de quanta subsannacō. **D**e monacho
arca quē in choro dormitanti pōrti uide

Duper audiui. qd̄ bant. **xxxv.**
silere nō debet. **I**n eodem mo-
nasterio mōchus quidā est. q̄ in choro
sepe dormitat. et raro uigilat: multū

tacens et parū psallens. Circa istū
sepe pora uident: et porcorū grūmī
audiunt. Puto quā colligāt siliq̄s de
ore eius cadentes. **Mo.** Quid sūt siliq̄s?
ul' qd significant? **Mo.** Siliques sūt
folliculi leguminū: significantq̄ uer-
ba psalmodie. a uirtute uacua. que
sompnolenti sine intencione pferūt.
et eadē semiplene plata. porcis id ē
demonibz colligēda piciunt. Iū uō
qui uigilat. et libenter deuoteq̄ cā-
tant. et psallunt itente. medullā co-
medunt. quia grām que in iūbis la-
tet pphetias papit. Tales i futuro
cū laudatoribz celestis ihrlm. adipe
frumēti dñs saciabit: id est uisione
sue deitatis. **Mo.** Satis ex hys que
dicta sunt colligo: qd redū exercitū
spūalis sit a dyabolo. **Mo.** Ut dicas
ita est: quia quidā sūt qui statū ut
ceperunt psallē. orare ul' legē: mor-
dormitare incipiūt. Iugiles in lecto:
sompnolenti in choro. Idem dico de au-
diendo uerbū dei. Cum uerba scāria
audiūt bene uigilat: cū uerbū dei eis
pponitur. mor dormitant. **De dñō**
geuaro abbate q̄ mōchos in caplo
i sermōe dormitantes p fabulā qñdā
collep̄ exatuit. caplin xxxvi.
nitate quādā cū albas geuardus pde-
cessor hui' qui nūc est. uerbū exhor-
tatiois ad nos i caplo facit: et plurē
maxime de conuūsis dormire nō ul'
los etiā stertere cōspicet: exclamauit.
Audite frēs audite: rem uobis nouā
et magnā pponā. Rex quidā fuit. q̄
artus uocabatur. Hoc dicto n̄ pcessit.
s̄ ait. Iudete frēs miserā magnā.
Quando locutus sum uobis de deo

dormitastis: mor ut iūta leuitatis
inserui. euigilātes. erectis auribus
omēs auscultare cepistis. Ego eadē
sermoni interfui. Non solū psonas
spūales. s̄ et seculares. p sompnolē-
ciam tēptat et impedit. **De henrico**
militē apud nos carenā faciente et
de lapide in quo dormiebat tpe orōis
Miles quidā bonnensis cap. xxxvii.
henricus noīe: tēpē quodā
quadragesimali. carenā fecit apud
nos. Postquā reuersus ē in domū
suā: die quādā occurreēs p̄dicto geuar-
do abbati. ait ad illū. Dñe albas uen-
dite mī lapidē illū qui iuxta talem
colūpnā oratorij uestri iacet: et ego
dabo p illo qdcp̄ postulauitis. Cui
cum diceret. ad quid uobis ē necessari-
us? Respondit. Ego illū ponē uolo
ad lectū meū: qā talis ē eius natura.
ut qui dormire nō potuerit. et caput
sup illū posuerit. statim dormiat.
Illam cōfusione fecerat ei dyabls tē-
pore penitēcie. ut quociēs ueniēs ad
ecclesiam se sup eundem lapidē cau-
sa orōis reclinaret: mor ei sompn-
surripet. Simile uerbū nobis qdā
qui ob similem penitēciā suat in hē-
menrode: fertur dixisse. Molliores
inqt sunt lapides oratorij claustrī
omibz lectisternijs castri mei. Non
poterat se continē: quin tēpē orō-
nis in illis dormiret. **Mo.** Si nō est
grauis culpa acidia in seruiāo diu-
no: nō nos ita dyabls ad illā solli-
citaret. **Mo.** Quanta sit culpa hui'
uicij: pena te doceat unius accidiosi.
De monacho sp̄ in choro dormitāte
quē crucifixus i maxillā percussit et

Ux sunt duo *extinxi. ca. xxxviii.*
 menses elapsi: qđ dñus ab
 las campēsis retulit nobis de quodā
 mōcho. qui semp in choro solebat
 dormire. rem ualde terribilē. Nocte
 quadā cū ex more dormiret alijs psal
 lentibz. crucifixus de altari uenit.
 dormitantē excitauit. et cū tato ni
 si marillā eius percussit. ut infra ter
 cū diem moreretur. *No* Stupenda sūt
 que dicit. *Mo* Monachus accidia
 sus. nauseam deo puocat. et anglis
 scis. Unde quidā accidioso i psona
 oīm p iohēm dicit a xpo. Istā cēs
 frigidus aut calidus. si qđ tepid⁹
 es. incipia de euoniē ex ore meo. *No*
 Recordor te superius dixisse. idem eē
 uiciū accidia et tristitia. *Mo* Uerū
 est: qđ accidia est ex cōfusione mētis.
 nata tristitia. Ex hac nascit malicia
 et despectio. sicut subiecto tibi ostendā
 exemplo. *De puella reclusa que dñi
 et angelos ē dubitans de corpe egf
 sa p sūm uidit angelos salz et aīas*
hicq; ad corp⁹ regflla. xxxix.
Has de brunisbach. anno pti
 to altari nrō tēptacionē qñdā ex tris
 tia nata. terribilē satis. sic dicens.
 In puincia nrā quedā extitit puella.
 nubilis ac formosa. diuitūq; filia.
 Quā cū pntes tradē uellēt marito.
 rennuit illa dicens. Non nullā alti
 uiro. nisi sponso celesti dñō meo ihu.
 Tandē uginis ptnacia parētes redi
 an. ppe illam reliq̃re uoluntati.
 Quē xpo q̃si de uictoria grās agens.
 cellam sibi fieri fecit. in qua ab epō
 uelata et reclusa. ipi soli. sola satis
 deuote p dies aliquot seruauit. In

uidens tante uirtuti diabolus. uarij
 illam tēptacōibz cōquassauit. et ue
 neno tristitię. in oculū uginis pectū
 ificiens. sanā infirmavit. *Nox* illa
 cepit uarijs tēptacionibz fluctuare.
 in fide nutare. de pseruaciā despare.
Inuasi eā et defectus cordis. tabi
 tudo corpis. torpor in orōne. dolor de
 reclusione. *I*nterim dū sic pculose
 puella nutaret. sup̃dāis altas ordi
 nis asteraciēsis cū aure ab epō cōmis
 sa fuat. uisitacōis grā aduenit. et
 quomō uiueret. uel quomō haberet
 inquisiuit. *R*espondit illa. Male ui
 uo. male ualeo. et quare. ul ppter
 quē hic reclusa sim p̃orsus ignoro.
*C*ui cū altas diceret ppter deū et ppter
 regna celoz. illa respondit. Quis
 scit si deus sit. si sint cū illo angeli.
 anime. ul regnū celoz. *Q*uis ista
 uidit. quis inde rediens uisa nobi
 manifestauit. *H*uiusmodi smo
 nes ut altas audiuit. totus cōtre
 muit. cōuersusq; ad uirginē ait.
*Q*uid est qđ loq̃ris soror. *S*igna cor
 tui. *R*espondit illa. *E*go loquor si
 aut in uider. *N*isi uideā ista n̄ credā.
*R*ogo ut sinas me exire. qđ reclusi
 onē hanc diuicijs sustine nō ualeo.
*T*unc altas intelligēs ex imissione
 diabli tā repentinā esse tristitiā. et
 ex tristitia despectiōne. ait. Soror
 inimicis glorie tue inuidens. peri
 culose te temptat. tu sta in fide. ui
 riliter age et confortetur cor tuū. et
 sustine dñm. Amias et cognatis cō
 tradicētibz. tu scām hanc elegisti
 uitā. tu istam desiderasti reclusiōne.
*Q*ue cū surda aure monētis et exhor

tantis uerba paret: rogauit eam
altas: ut saltem septē dieb; ibi susti-
neret: donec ad claustrū iens ⁊ redies.
denuo eā uisitare. **Ad** ut pmitteret.
cū uir obtinuisset: ad monasteriū p-
gens: p̄culū uirginis sibi exposuit:
et ut orōnes speciales p̄ ebdomadā
p̄ illa deuote ad deū funderent omib;
p̄cepit. **Ipe** uero in p̄ia p̄sona q̄ntū
ualuit: dñō supplicauit p̄ illa. **Ebdo-**
mada cōpleta reuersus ad eā dixit:
Quomō hales filia? **Respondit** illa:
Optime pater. **Aug;** melius. **Infra**
hos septē dies plus sū letificata: p̄
consolata: quā ante tuū discessum
fuera cōtristata ul' desolata. **Saluta-**
te eo causā consolacois: ait illa:
oculis meis uidi: de quib; dubitauī.
Post discessū tuū anima mea de cor-
pe fuit educta: et uidi scōs angelos:
uidi animas beatorū: uidi p̄mia uic-
torū. **Corpus** autē meū uidi oculis
anime ī pauimento cellule mee: ita
exsangue iacē ⁊ pallidū: sicut herba
sine succo: et arefactū. **Interrogata**
ab abtē qualis esset effigies aīe: respo-
dit. **Anima** substantia spūalis ē: ⁊ in
sui natura spherica: ad similitudinē
globi lunaris. **Ex** omni parte uidet.
Quādo uero anime existenti ī corpore
angelus sine anima apparet: ī linia
mentis corporis se ostendit. **Quando**
anima existens in carne: a carne li-
bera est: aīe cōsimili sicut ē apparet.
Novi Huic uisioni satis cōcordat:
qd̄ altas morimūdi animā suā a
mortuis rediens: similem esse dixit:
uasi uitreo: et ex omni pte oculatā:
sicut memini te dixisse: ī distinctōe

p̄ma caplo xxxij. **Moni** Quoddam
eā retulit eadē scāmonialis de aduē-
tu aīxpi: q̄ hic p̄ponē nolo: eo quod
multi de illo p̄phetando decepti sint.
Ho. Satis me terret qd̄ dñs mentem
tam scām: tā mundā: ⁊ uirginalem:
tā imundis: et tā nefandis tēptaco-
nib; uerari p̄misit. **Mo.** In cōp̄hē-
sibilia sūt iudicia eius: et inuestiga-
biles uie eius: sicut audies de tēpta-
cōne alterius cuiusdā scāmonialis:
cū tēptaco tanto ē p̄iculosior: q̄nto
incertū est: q̄li sit fine terminanda.
De scāmoniali que ī fide dubitās et
desperās ī molellā se p̄cipitauit. xl.
Astia paucos menses quedā scāmonia-
lis: feminaq; p̄uete etatis: ⁊ magne
ut putalatur sanctitatis: a uiuo tris-
tie in tantū est turlata: a spū blas-
phemie: dubietatis ⁊ diffidence: adeo
uerata: ut caderet in desolationē. **De**
hys que ab infancia credidit: ⁊ credē-
debut: omīno dubitāe cepit: nec ab
aliquo induci potuit: ut diuinis cō-
municaret sacramētis. **Quā** cū int-
rogassent sorores necnō et neptis
eius carnalis: cur ita esset indurata:
respondit. **Ego** sum de reprobis: de illis
scil' qui dāpnandi sūt. **Quadā** die
cōmotus prior dixit ad illā. **Soror**
nisi resipiscas ab ista infidelitate: ai-
mortua sis: in cāpo te faciā sepeliri.
Quo uero illa audito tūc tacuit: s;
uerbū bene retinuit. **Die** quadā cū
quedā ex sororib; nescio quo essent
itire: illa latente post eas exiens: ad
litus molelle sup qd̄ sitū est mōsteriū
uenit: et cū nauis q̄ sorores p̄mibat:
amota esset a litore: ī fluuiū se p̄-

pitauit. Iij uero qui in nauis erant.
sonu aque mote audiētes. ⁊ respiciē-
do corpus ei canē putātes. nutu dei
unius cognoscē uolens certius qd esset.
ad locū oaus currit. aut hominē
uidit. flumen intrauit. et extraxit.
Tunc cōsiderātes qd sup̄dca foret sc̄i-
monialis iā pene suffocata. terri-
sunt omnes. et auiā ei adhilentes.
postq̄ aquā euomuit. ⁊ loqui potuit.
interrogauerūt eam dicētes. Quare
tā crudelit̄ egisti soror. Respondit il-
la. Dñs iste. digito porē ostendēs. mi-
natus ē mī. qd me mortuā sepelire de-
beret in campo. Unde magis elegi gur-
gire hunc sup̄natando descendē. quā
testalit̄ i campo sepeliri. Tūc ad mo-
nasteriū illā reducētes. diligētiore ei
custodiā adhibuerūt. Ecce quāta ma-
lia nascit̄ de tristitia. **F**emina ista
ab infancia nutrita est i monastio.
uirgo casta. deuota rigida. religiosa.
et sicut mī retulit uicini monastij ma-
gistra. omēs puellē ab ea educate. ce-
teris uirginibz magis sūt disciplinate.
magis deuote. **S**pero tamē qd deus
qui multū est misericors. qui multis
modis elcēs suos temptat. qui tam
misericordit̄ de flumine illā libauit.
pustinos eius labores attendēs. fina-
liter pire nō sinet. Multa tibi posse
huiusmodi tristitię exempla recenter
gesta referre. s̄ timeo qd infirmis
nō expediat talia legē. ul' audire.
Non. Ego iam satis didici nichil fie-
ri sine ratione. forte ideo d̄s talia p-
mittit. ne aliq̄s q̄ritūlibz sit p̄fūs.
de suis uirtutibz. ul' uirtutū opibz p̄su-
mat. s̄ deo totū a quo est bonū uelle

posse. facē. ⁊ p̄fici attribuat. **M**on-
iherū dias. Idarco uxor loth iohedi-
ens. uersa est in statuā salis. ut sit
malis exemplū. bonis condimentū.
De conuerso qui ex despatōe i piscina
Ux sunt se suffocauit. cap. xli.
tres anni elapsi. qd conuulsus
quidā ex nimia tristitia. finalē despa-
tione miserabilē finiuit. Loquēdo ul'
s̄ilendo de huiusmodi nefandis. iuit
exp̄mo notā locor. ul' p̄sonar. siue
ordinis qualitatē. ne p hoc aliqua
religiosis inferre uidear uerecundiā.
Idem frater bene mī fuit notus. ut
a iuuetute usq̄ ad senectutē lauda-
biliter. et sine querela inter fratres
conuulsus. ita ut nullus illo uidet
in ordinis obseruacōne districtior.
et in uirtutibz supior. **R**aro loq̄bat.
raro indultis consolacōibz utebatur.
Nesao quo dei iudicō ita tristis ⁊ pu-
sillanimis effectus est. ut tantū de
p̄cis suis timet. et omnino de uita
eterna desparet. **N**ō quidē dubitauit
in fide. s̄ tantū despauit de salute.
Nullis scripturarū auctoritatibus
potat erigi. nullis exemplis ad
spem uenie reduci. **M**odiciū tamē
peccauit. ut credit. Cui cū fratres
dicerent. qd habetis. unde timetis.
q̄re despatis. Respondit. **N**ō possū
dicē sicut cōsueui oracōnes meas.
et ideo timeo gehennā. Quia tris-
tię uicio laborabat. idarco acidi-
osus erat. ⁊ ex utroq̄ nata ē in cor-
de eius despatio. **P**ositus i infirmi-
torio. quodā mane ad mortē p̄parat.
ad magistrū suū uenit dicēs. **N**on
possum diuicius cont̄ deū pugnare.

Illo uita ei minus considerare. ad pif
anā monasterio primā abiit. et in
ea se papitans suffocatus est. *de scio
niah q̄ a quodā maligno conuerso
dementata iputū se p̄cipitauit. xlii.*

In alio quodā mōsterio scimonialiū
anno p̄tito similis pene casus conti
git. licet causa ipellens dissimilis fuit.
Puella quedā sicut in retulit quedā
scimonialis eiusdē ordinis a quodā
homine misero. habitu quidē reli
gioso. nō animo. ita magicis artibz
est dementata. ut tēptaciones ab il
lo cōceptas. sustinē nō possit. Nemi
ni tamen passionē suā apire uoluit.
s; solummodo dixit. *Exire uolo. q̄ pe
nitet me huc uenisse. Que dū exire
nō p̄mitteret. tristitia urgente in
puteū se nullo uidēte papitans extic
ta est. Quā dum ubiqz quereret. nec
inuenirent. recordate sunt quedā so
res eam dixisse. ego suffocabo me
in puteo. Quæstra est ibi et inuenta.
s; mortua. Eodem tempore. quidā hō
miserabilis. altius ciuitatē mōsterij
scimoniale simili extraxit malicia.
et ipregnauit. quē in seculo mortu
a est.*

*De iuuenula q̄ ex tristitia se sus
pendit ab amasio suo x̄p̄ta. xlii.*

An te hos annos. xiiij. cōuent
nī ueniens de messione cū
nauigio renū ascendēt. et in uillā co
lonie uicinā que rodinkirge dicit.
ueniret. iuuenula quedā in ipā ho
ra uitā finierat. ad huc iacēs inter
ra. *De qua dicebatur. qd̄ a quodā
uiro genuiss; plem. et q̄a ab eo fu
erat repudiata. ex tristitie uehemē
tia. talem sibi infligerat mortem.*

*De adolescente qui uestibz suis delu
ex tristitia se suspendit. xlii.*

An te illud tēpus adolescēs qd̄
in colonia uestes suas deluserat. p̄ quo
infortunio ita tristis effectus ē. ut so
lariū domus sue ascendēt. et laqueo ui
tam finiret. *Uides nūc qm̄ p̄uolosa
sit tristitia. que nō est scdm̄ deum. No
Quid sciendū est de aiabz istoz.*
*Non. Si sola tristitia et despectus. nō fre
nesis. aut mētis alienacō in causa fuit.
haur dubiū quin dampnati sint. De fu
riosis et fatuis in quibz ratio nō uiuit.
questio nō est quin saluent. quocūqz
modo moriant. si tamē pus habuerit
caritatē. De sup̄dco conuerso quidam
uir sapiens qui illū bene nouit. me au
diente sic ait. Non credo qd̄ umqz p̄fē
fecerit cōfessionē suam. Deus enī iustus
et timētes se licet eis aliquādo quosdā
iusto suo iudicio p̄mittat in sensu suo
p̄dicari. nō tamen illos sinit tā mi
serabili morte finiri. Ecce exemplum.*

De baldewino mōcho q̄nḡ aduocato

A saxonia cūi *ibridwidy. capi. rto.*
tate brunswich. miles quidā nobilis
fuit. nōse baldewinus. eiusdē ciuitatis
aduocatus. *Iste inspirate deo seculū
serens in domo quadā ordis nēf. q̄ re
larhusen dicit. habitū suscepit. Qui
toto anno p̄bacois. ita sibi rigidus
extitit. ut tam ab allē quā a magistro
suo sepe argueret. factus uero mōchu.
tanti fuit feruoris. ut nō sufficeret ei
cōmunia. ymo etiā cōmunibz sup̄ad
deret multa sp̄cialia. et p̄ponet p̄uam.
Ceteris quiescētibz. ip̄e laborauit. ali
is dormientibz ip̄e uigilauit. Tandē
ex nimijs uigilijs et labore. ex sicato*

iā cerebro. tantā capitis iacuit de-
bilitatē. ut nocte quadā. anteq̃ conue-
tus ad matutinas surgēt. oratoriū i-
traret. formā nouiciorū ascendēt. et su-
ne cāpane collo suo arāligata desili-
ret. ipam q̃ cāpanā mole corpis tra-
hendo. crebris ictibz pulsaret. Tertiū
custos festinauit in oratoriū. et mi-
to amplius territū ē. dū sic pendente
uideret mōchū. Accurrens tamē su-
nem inadit. et ad huc palpitante et
pene strangulatū deposuit. atq; reso-
collauit. Ab illo tempe nūq̃ sensū pri-
stinū recuperare potuit. Ad huc dicitur
uiuē. nec est ei cure q̃ndo ul' qd come-
dat. siue quā diu dormiat. Sic q̃ndocūq;
de indiscreto feruore. nascatur uiciū
accidie. **Novi** Dictū est superius de acci-
dia siue tristitia. etiā nasci pusillani-
mitatē. Hec in nō uidetur ēē uiciū. **Mo.**
Arbor mala nō p̃t facē fructū bonū.
licet pusillanimitas cetis filiabz acci-
die siue tristitie. minor uideat esse
malicia. satis tamē temptacō illius ē
periculosa. Ipā cōueri uolentes ad bo-
nam uitā sepe auertit. cōuersos ne
p̃ficiant impedit. **Ad** Da exempla.

Mo. De scolasticō q̃ āmī p̃bādis imple-

Ablas uir iūg' ordie rē cap. xlvj.
quidā nigri ordinis mō mona-
chus in ordine nrō. narrauit in qd
magister quidā parietis. ad ordinem
nrū uenire desiderans. silenciū p̃mi
anni ex quadā pusillanimitate mē-
ta timuit. ut ordinē nigroq; intreret.
ibiq; placationis annū cōpleret. Qui-
mor ut factus est monachus. dixit
ad cōuentū. Gracias uobis ago dñi
mei. de beneficijs in a uobis exhibiti.

q̃a ad qd ueni. hoc apd uos expleui.

Modo cū licētia urā migro ad ordinē
asterciensē. Non enī ueni ut uobiscū
manerē. s; ut inter uos temptacōnes
quas timui in temperare. Veniensq;
ad quadā domū ordis nrī. uō ut no-
uius placationē intrauit. s; habitū
tantū mutauit. **De prelato qui ordi-**
nē uocauit temptacōem. cap. xlvij.

Recordor nūc cuiusdā uiri ualde
literati. et cuiusdā nobilis ec-
clesie plati. Huic cum diceim nup. q̃re n̄
uenitis. ut quid tā diu expectatis. Res-
pondit m̄. Non audeo intrare itemp-
tationē. distractionē ordinis tempta-
tionem appellans. Ex multo enī tempe
uoluntatē habuit ueniendi ad ordi-
nem. s; quadā pusillanimitate impedi-
tus est usq; ad huc. Huic cōgruit illd
salomonis. Qui obseruat uentum.
nūq̃m seminat. Ventus est temptacō.
seminacō cōuersio. Qui nimis timet
in ordine temptari. uix potit i ordine
conueri. Noui plures i seculo. tam
clericorū qm laicorū. quia multo t̃pē
uotū fecerūt. nec tamen audent con-
ueri. timore temptacōnū. Semp̃ aū
oculos habent temptacōnes. s; nō cō-
siderant multimodas que i ordine sūt
cōsolacōnes. Ecce exemplū. **De mi-**
litē qui ordinē uitāe timore pedicu-

Retulit m̄ daniel lorū. xlviii.
Abbas sconauie. militē quēdā
honestū. et i militia nominatū. i cam-
po factū fuisse mōchū. Hic cū altū quē-
dam militē eque i armis strenuū. in
seculo amicū habuiss. et die quadā
ad cōuersionē eum hortatus fuisset.
respondit ille. magne pusillanimita-

tis uerbū. **H**ere amice. ego forte ueni-
rem ad ordinē: si nō esset una res quā
timeo. **I**nterrogāte mōcho que nam
esset res illa: respondit miles. **H**ermi-
culi uestimētor. **P**annus laneus enī
multos uermiculos nutrit. **T**ūc ille
subridēs ait. **O**ch fortē milite. **Q**ui i
bello diaboli. nō timuit gladios. in
militia xpī timē debet pediculos. **A**u-
feret tibi nūc pediculi regnū dei. **I**lle
licet ad hec uerba tūc tacuerit: tempe-
tamen modico emenso. effectu rēdit.
Nam i ordinē tam libis quā exem-
plo illius puocatus itrauit. **C**ōtigit
ut postea hy duo cōuenirēt colonie:
i ecclia bti petri. **M**onachus uero
cāpensis. cū alterū regularit saluta-
set: subridens adiecit. **Q**uid ē frater.
Times ne adhuc uermiculos. **I**lle le-
ne recordans unde talis interrogacō
habet originē. et ipse subridendo. respō-
dit uerbū bonū. i memoria dignum.
Crede mī frater. et hoc p certo scias:
quia si essent omēs uermiculi oīm
monachor in uno corpe: nō me de
ordine morderēt. **Q**uo uerbo audi-
to. ille multū edificatus ē: multis il-
lud ad edificacōne reatans. **V**ides
quāte fortitudinis fāis sit. is qui an
conuisione nimis fuerat pusillani-
mis. **U**nde hoc nisi ex diuinis cōso-
lacōibz. q̄ sunt in ordine. **H**ec de hy
dicta sunt. quos uiciū pusillanimita-
tis ne cōuertant auertit. **N**ūc audi
aliqua exempla. de hyz quos post
cōuersionē ne pficerēt tēptauit et
impediuit. *de tēptacōibz godefridi sco-*

Slastici scti andree i colonia.
colasticus scti andree *cap. xly.*

in colonia godefridus. cū esset uir
debilis. et decrepitate etatis: ad ordinē
cū multa animi instancia uenit. **E**-
go uero cū ipso in placatione fui. **D**e q̄
etiam plurima quibz uexabat tēpta-
cionū genia uidi et audiui. **D**ie qua-
dā cū ad chorū festinaret. i capā suā
induere conaret: diabolus conatū eū
impediuit. capā q̄ fortiter retraxit.
Tandē post nō modicā fatigacōnem
ad se reuersus. a diabolo se impediri
cōsiderans: capā induere cessauit. i
signans se inimicū fugauit. ne aliq̄
deinceps passus ē impedimentū. **C**um
iam ad finē tenderet ānus placationis:
cepit ei diabolus ad mentē reducere. diu-
sa que in sedō habuerat cōmoda. po-
nere etiā plurima q̄ in ordine esse ui-
dent in cōmoda: pondus uidelicet uesti-
timētor. longas uigilias i silentiū.
calorem i estate et frigus in hyeme.
regulare ieiuniū. et tenuē dietā. et
cetera huiusmōi similia. **I**n quoz oīm
cōsideracōe. ita pusillatimis effinis
est. ut omīno de p̄seuerācia desparere.
Et dicit mī. **N**on putatā ordinē tū-
te esse distractionis. **I**stis ad hoc
pus estimauit qd̄ minuti carnes co-
mederet: et qd̄ mōchi sine cucullis
suis dormirent. **P**enitet me huc ue-
nisse. **P**ositū meū est. ut p̄memet
ipm̄ cantē i ecclia mea i herlufheim.
cuius pastor sū. que satis male mō
locata est: et spero p̄ dei grām. qd̄ ho-
neste et sine q̄rela. regē de trā p̄letem
michi cōmissam. **C**ui respondi. **T**ēp-
tatio diabli est: qui uos sub spe
boni. eicere conatur. **T**unc ait. **S**i
istud nō est bonū. reuertar ad p̄lem

dam meā. et in ambitu claustrī ca-
merā in aliquā eligā: ubi tā cano-
nice uiuā. ut alij exemplo meo edifi-
cent. **Chori frequentabo.** et qd qd in
subtrahē potero paupibz erogabo. Ad
qd iterū respondi. **Et hoc cōsiliū dia-**
boli est. Si reuēsus fuēris. omibz eri-
tis derisui. et qui hoc suāsit. in pccā
pistina uos papitabit. **Sic eo.** fluctu-
ante. cū ego die quadam ad laurus
eius sedere. et uerba cōsolacōis ipen-
derem. codice psalmoz arripuit. a-
peruit. et ait. **Uideamus qd de me**
dicturi sint fratres mei. si reuēsus
fuero. **Primus** autē uersiculus qui
occurrit. cāt. iste. **Aduersū me lo-**
quebantur qui sedebant in porta. et in
me psallebant qui bibebant uinum.
Statimqz exclamauit. **Ierū pnostrū**
am. Ego inquit exponā tibi pphēcā
istam. **Si rediero ad sanū andream.** cō-
canonica mei. quocies in portā ecclē
sue sedebūt. ipi aduersū me loquent.
me iudicantes. et de mea salute dispu-
tantes. **Noctibz uero.** qñ sedebūt ad
ignē et uocabunt potacōibz. ero psal-
mus eorum. **Sicqz dei misericordia**
ad mentē reductus. et a se ipō cōforta-
tus. monachus effcāis est. et nō mul-
to post in bona cōtriciōe defunctus.
migravit ad dñm. **De temptacōe hernei**
successoris eiuscū godfridi. cap. 1.

Renerus iam dicte ecclēie scī
andree scolasticus. et fr̄is go-
dfridi successor. cū post eius mortē
fieret apd nos nouicius. in tm̄ cepit
uarijs temptacōibz turbari. ut pusil-
lanimis effectus. die quadā dōno ge-
uādo allatū dicet. **Non possū hic di-**

uicius manē. quia nec ordinē ualeo
diuicius sustinē. **Quē cū interrogasset**
quo uultis ire. respondit ille. **Ad plen-**
dam meā oportet me redire. Tunc ab-
bas quasi uir prudens simulās qñdā
seueritatē. cepit nescio ad quē clama-
re. **Afferre mī securim.** Cui cū diceret
nouicius. quid debet securis. **Rndit.**
Hic psalantur pedes urī. **Credite michi**
magis uolo uos sine pedibz semp pas-
cere. quia uos sinā abire. et confunde-
domū nrām. Tunc ille subridēs ait.
Melius est ut manēā. **Sicqz puerba**
iocosa. cessauit temptacō satis dura.
Mo **Hic considero.** nouicius facile
temptat. et facile sanat. **Ma** **hoc ple-**
nius scies in sequenti caplo. **De noui-**
cio qñdā plecto se radi n̄ pmissit. li.

Nouicius quidā cū in hēmen
rode satis tranquille annū
pegisset placōnis. et uoluntate sta-
bilitatis expressa in caplo. radendus
esset in monachū. atqz is qui eū radē
debebat. rasoriū in corrigia corriget.
dyabolus in eadem hora sic iuuenē
contristauit. sicqz pusillanimē red-
didit. ut mutato animo rasorē nō
admitteret. **Quo uiso dōnus herma-**
nus alias loca scē marie. tunc ibidē
prior simulata quadā iocunditate
accurrit. collum iuuenis utroqz brachi-
o strinxit. et quia eadē tristitia ex i-
missione esset dyaboli docens fluctuan-
tem oāus ad tñquillitatē pduxit. **Tep-**
tacione sedata. mor adolescētis facies
nō sine astanciū a miracōne ē sere-
nata. et pmissit se radi. **Sicut michi**
retulit iam dictus alias. ita uultus
nouicij subito fuit imutatus. ut nō

gredo maxillari et tremor labiorum
satis ostenderet quid corde conceperat.

Mo Ecce istud est quod iam dixi: quod no-
uicijs temptatio facile ueniat et facile
recedat. **Mo** Quaedam temptationes no-
uicijs tam dure sunt et tam ualide:
ut illas concipere ualeant non uerba. non
exempla: sed sola potentia atque consola-
tio diuina. **De nouicio a spiritu blas-**
phemie temptato et in templo crucifixo

Nouicius quidam **libato. ca. liij.**
tempe placidus sue ex quadam
temptatione diabolica quam nunquam ante
conversionem senserat. grauissime tur-
batur. Erat enim eadem temptatio de in-
carnatione uerbi. non quod de illa male
sentiret: sed diabolus per spiritum blasphemie
feruorem mentis illius irritabatur exting-
uere: ut dum de ea dubitaret. tantos per
christum subire labores recusaret. Die qua-
dam cum staret ad praeparandum in choro nouicia-
rum contra altare: contemplatus est oculis
corporeis ymaginem crucifixi. in aere
uenire ad se. ac si diceret. Quare du-
bitas? Responde in me. Ego sum ille.
qui natus et passus sum propter te. Per
aliquam horam ante faciem eius pendens.
erat ipsa ymago: quam tamen uidere potui-
t. Ab umbilico et super. Interrogatus
a me si sciret quid hoc significaret: re-
pondit. Dominus michi contulit gratiam illam:
ut nichil impudicum. et quod ledere possit ue-
recundiam meam. cogitare possim de illo.
Et ideo intellexi. quod tamen praesens corporis
sui superiores. non inferiores ostendere
michi dignatus est. Ab eadem hora omnis
illa cessauit temptatio: quam ante nulla
confessio. nulla sanare potuit oratio.
Et licet iam deinde temptatio cessauit.

non tamen temptator cessauit. Quem
enim. Deice non potuit per blasphemiam.
figare conatus est per accidia. Nam
per plurimos dies. quocumque ire debebat
ad ecclesiam ad horas canonicas. ut
nissetur ad ostium celae. sensibiliter et tam-
quam uiter scapulis dyabolus illum de-
prensit. sit. ut compelleret recedere et quiescere.
fuit. quod nichilominus. tam fortis et tam feruens
est in ordine effectus: ut tunc nesciret.
quacumque se accidie impugnatus. **De**
nouicio temptato et per nocturnam uisum

Aduarum uiam reducto ad uiam. **lib.**
blas philippus de otterburg.
retulit abbati nostro. de quodam suo nouicio
temptatione satis graui. uenit. et sola
dei reuelatione sedata. Cum enim idem no-
uicius tam graui esset temptatus. ut
a nullo hominum possit consolari. et fir-
mum conceperat propositum recedendi. et eadem
nocte qua de mane ad seculum redire
uoluit. tale sompnum uidit. Uisum est
ei quod staret ante ostium porte. de qua du-
as hinc inde considerauit uias exire.
Una ex illis uergebat ad dexteram. Al-
tera ad sinistram. utrumque tamen ducebat
ad siluam oppositam. Stante nouicio
buius. cum dubitaret quam illarum eligeret.
senes quendam communem stare conspexit.
Cui sic ait. Bone uir si nosti ostende
mihi. que ex his duabus uis sit rectior.
ad ambulandum commodior. Ad quod ille
respondit. Ego plene et bene te ex-
diam. Una haec que est a dextris in me-
more per breue spatium spinosa est: ideoque
lucida. et aspera. Postea sequitur campus
amenuissimus. longus. planus. uari-
usque floribus decoratus. Una uero que
a sinistris. in siluam quidem comoda est.

plana. siccā. lata et bene trita sanctorū
deliciosa. s. nō longa. Cui capus mor
continuat. longus. scopulosus. luto
sus. et asprimus. etiā ipso uisui horre
dus. Ecce totū p̄dixi tibi. qđcūq; uolu
eris elige. Hoc dicto. nouicia exp̄gesac
tus est. nō dubitās uisione p̄pter se
scām. utpote bene sue tēptacioni con
gruentē. **Mo** Uellem scire itēptaci
onē hui uisionis. **Mo** Uia ad dexte
ram uitā significat monasticā. et spū
alem. Uia ad sinistram. uitā seculare
atq; carnalem. **S**ilua p̄sens uita est.
inqua more arborū homines crescūt p
etate. et succidunt p̄ morte. Utraq; ui
ta breuis est. siue monastica sit. siue
secularis. **I**lla in p̄senti spinosa ē. p
ordinis rigore. in equalis p̄ multimo
dam tēptacionē. lutosā p̄ humilitatē
subiectionis. angusta p̄ raritatē uo
luntarie paupertatis. Angusta ē uia
que ducit ad uitā. que p̄ dextrā desig
nata est. Campus uero longus et
amēnus p̄dilius est. quā p̄ multa
tribulationes oportet nos introire.
Cont̄ uita secularis atq; carnalis.
quā sinistra designat. eo qđ ad sinistram
xp̄i in se gradientes ducat. cū hedis in
dicandos i p̄nti cōmoda est. ob carnis
necessaria. plana p̄pter p̄sē. siccā
p̄pter inobedienciā. lata et bene trita.
eo qđ multi ambulent p̄ eā. deliciosa
p̄pter cōcupiscenciā oculorū. In hūc mo
dum uisum itēptans. a tēptacione
apostasiē liberatus est. atq; a pusilla
nimitate sp̄s. et tempestate. **Mo** Sa
tis mirabile est. qđ deus tam effica
citer sp̄m instruit hominis dormie
tis. **Mo** Recordor nūc cuiusdā noui

ci. uigilando quidē satis tēptari. et
p̄ uisum nocturnū nō minori uirtute
ab eadē tēptacione liberari. **De gerardo**
no uiciā talia q̄ p̄ alleluia i sōpnis
audito a temptacōe sua liberatus
est. Cap. liii.
Illa domus est. ordinis nostri in flandria sita.
cuius mencionē feci in distinctōne
p̄ma. caplo sexto. In hac ante non
multos annos miles quidā nobilis.
gerardus noīe de castro tuino oriun
dus. cōuersus ē. Cumq; nouicius i
choro nouiciorū staret. et clamores
mōchorū in choro sup̄iori sup̄ caput
suū cantantū frequent̄ exacer. tēp
tari cepit. Amplius tamē caput ei
turbabat. quociēs allā cantabatur.
In illo maxime uoces exaltari solēt.
Et fuis ex hoc pusillanimis. acces
sit ad priorem. et ait. Dñe prior ca
put meū doleo. nec diucius tm̄ da
morem sup̄ caput meū tolerare po
tero. Cui prior uita quedā cōsolacio
nis sp̄ndit. s. parū illi p̄fuit. Nocte
quādā cū maxime de hoc nouicius
temptaret. uidit se in sōpnis a quibz
dam milibz aliquādo inimicis suis
undiq; uallatum. nec aliqd̄ refugii
sup̄ eē subsidii. Cumq; putaret ce
larius se esse capiendū ul' inficien
dum. clamauit ad dñm dicens. Dñe
libera me in hac hora. Et arcūspici
ens mor uidit exercitū candidatorū
de longe ueniētē. sibiq; in auxilii
p̄perantē. Signifer autē qui p̄cede
bat p̄ signo militari allā
clamauit. crebro id repetens. quā
uociferacione hostes teriti et dissi
pugam inierūt. nouiciū solū relin

quentes. **A**ui expgestus. nō solum
gausus est se fuisse liberatū. ab eis q̄
cum arāderāt i nocturna uisione.
s̄ qd̄ magis eū angelat. p̄dā uidelicet
tēptacione. **M**ane accedens ad priorē.
dixit ei satis hilariter. **R**ogo uos dñe
prior. ut ad huc alius i forais ante
tis alla sup̄ caput meū. **N**on me āmo
do turlabit clamor diuine laudis.
et reatant ei uisione p̄ ordine. **I**sta
nobis retulit sc̄e recordacionis wal
therus de birtach. qui eundē gerar
dū i uidit et agnouit. **N**o. **P**uto e
cā nō nullos monachos de apostasi
a temptari. **M**on. **M**ulti de ea tēptā
tur. et uiriliter reluctantur. **A**lii tēp
tantur. et tam uoluntate quā ope
p̄suis supant. **Q**uidā uero tēptantur.
et cōcepta uoluntate diuinis reuela
cionibz siue ordinacione ante casū
reuocantur. **N**on nulli uero flagel
lis cohilēntur. **N**o. **D**e hys michi
dicas exempla. **M**o. **D**e p̄mis et se
cundis. q̄ tēptacio eorū satis ē usita
ta. nō est necesse t̄ dicē exempla. de
nouissimis uō tibi dicam qd̄ audiui.
De monacho mothurburgh qui p̄
uerficulū. **E**grediet̄. c̄a tēptacione apol
onachus talie libat. **lv. cap.**
Monachus talie libat. **lv. cap.**
quidā de otterburg. teste dñō
philippo alie eius qui hec retulit. tēp
taciones incurrit. ut redire p̄ponet ad
seculum. **N**octe quadā cū staret incho
ro. et mente tractaret. quando ul̄ quo
mō de monastio exiret. p̄tedio cātare
nō potuit. **I**n laudibz uero cū canticū
sā abacut psalleret. eo qd̄ ess̄ feria sex
ta. iam dñs altus ad exatandū fr̄es
arauit. **A**ui cū ueniss̄ ad mōchū il

lum fluctuantē et nō cantaret. putās
eum dormire. se ad illū inclinauit. et
uersūm qui eadē hora psallendus est
in aurē uigilantis fortiter clamaui
dicens. **E**grediet̄ diabolus ante pedes.
Qua uoce audita. satis territus ē ille.
putans altare p̄ aliquā reuelacionē
cogitaciones suas pueras scire. quibz
tam manifesta sentēcia p̄phetica uisi
est responde. **N**ec aliter intelligēs uer
ba p̄phete. qm̄ p̄ se facta. timuit ma
ledictionē eius si abiret inaurē. et
dyabolum itineris sui ducē hāc. **S**icq̄
uirtute diuina reuocatus a malo
p̄posito. stabilis fuis est. et miratus.
De sc̄moniali q̄ dñi nocte uellet ire ad
sc̄lin et caput ostio illideret a tēpta
Sc̄monialis cōc liberata. **lv.**
quedā circa p̄ncipiū cōuersio
nis sue. sicut ip̄a michi retulit. tā gra
uiter tēptata fuit. ut doleret se uenit
se ad religionē. **R**eduxit ei an̄ cordi
oculos diabolus delicias seclī qd̄ dimi
serat. penuriā mōsterij quā sustine
bat. et cepit ex hoc grauiter tēptari
et cōtristari. **Q**ue cum tēptaciones
diuicias sustinē nō posset. nocte q̄
uoti sui imemor. de lecto surgēs. et
de monasterio egredi uolens. ad ostiū
qd̄dam qd̄ ad amiteriū duat. uenit.
ut trāsilito muro ad seclm̄ iret. **N**utu
dei factū est. ut in sup̄iori lumine tā
fortiter capite ip̄ingeret. ut cōcussio ce
rebro retroclū caderet. i diu q̄ exan
mis iacet. **T**andē ad se reuersa. ait.
Quo uis ire misera. **Q**uod diabolo
deuisti. hoc exsoluisti. **R**euerte nū
in claustrū tuū. q̄ nō est uoluntas
dei ut usqm̄ uadas. **V**ides qm̄ miser

corditer deus suos conseru. t. nūc p
sompnia. nūc p quedā p̄lagia. nūc
p flagella. Ex hys satis potis colli
ge. qd quedā nouicioꝝ temptacōes.
necno et mōchorū. nō uerbis hūanū
et exemplis possint curari. s. sola
diuina uirtute. Hec tibi dicta suffi
ciant de tēptacōibz accidie ul' tristi
ae. Hys nūc aliqua audire exempla
de auaricia. **Non** Uolo et desidero.
q. hoc uicio nō solū seculares. s. et
claustrales satis temptant. Vnde pe
to ut idē uiciū m̄ describas. filias ei
enumeres. et sic exempla subiungas.

De auaricia et filiis eius.

Auaricia est gl'e **Caplin. lviij.**
seu quarūlibz rerū īsaciabilis
et inhonesta cupido. Hoc uiciū alio
nomine uocat' philarguria. Videtur
tamen inter hec duo aliqua ēē diffe
rentia. quia auaricia est imoderatū
appetitus. habendi oīm rerū. philar
guria uero. p quā singulari appetitu
pauie colligende. frena laxant. Aua
ricie autē filie sunt. fallacia. fraus.
p̄dicio. puiria. inquietudo. uolencia
contra misericordiā obduraciones
cordis. Auaricia in duobz consistit.
in acquirendo scil. et retinendo. De au
malicia p salomone dicitur. Cōtur
bat domū suā. qui sectat' auariciā.
Dns uolens zacharie ostendē. unde
maxime pcederent mala mundi. os
tendit ei amphorā p cuius ampliū
os intelligitur cupiditas. Ip̄a in codē
p̄pha dicta est oculus ī uniuersa t̄ra.
Scdm aplm. radix oīm maloz est a
uaricia. Deam nō solum temptat
p̄sone seculares. s. etiā spūales. Ja

cob regrediente ad terriā natiuitatis
sue. secutus est laban. uolens illū re
tinē. Quē cū retinē nō posset. ait. Ad
tuos ire uolebas. cur furatus es deos
meos. Jacob qui int̄p̄tatur luctator.
ul' supplantator. significat uirū mo
nasticū qui esse debet supplantator ui
ciōrū. Laban uero qui sonat candid'.
significat mundū. Contigit frequē
ter ut aliq's mundū p conuersionē
deserat. nec tamē conuersus. ab aua
ricia cor suū cohibeat. Hunc iuste mū
dus insequit' et dicit. Desiderio erat
tibi domus p̄ris tui. id est patria ce
lestis. cur furatus es deos meos. Ac
si dicat. Cur sectaris auariciā. De
auro et argento qd religiosi satis ap
petunt. ydola fiunt. Non ergo sine
causa auariciā ydolorū seruitutē uo
cat apls. Rachel q̄ int̄p̄tat' uidens
deum. aīa est religiosi. que dū mūdi
hui' diuicias cōcupiscit. quasi ydola
sub stramētis abscondit. Omnia enī
corpiis necessaria. q̄ mōchis regula
cōcedit. quia uilia sūt. stramēta dici
possunt. **Ad** Sepe ordo n̄r a secula
ribz de auaricia iudicat'. **Mo** Qd illi
auariciā. hoc nos esse dicim'. puidē
ciam. Omnes enī hospites supueni
entes ex mandato regule tenemur
sicut xp̄m suscipere. Quibz si negaret
hospitalitas. qui modo ordinē iudi
cant de auaricia. tunc forte amplius
eundē iudicaret de impietate et mise
ricordia. Vene nulla domus ē ordis
que nō sit obligata debitis. tū ppter
hospites et paupes. tū ppter eos qui
cotidie cōuertunt'. et sine scandalo
repelli nō possunt. Ist enī disp̄sacōe

nostros exauferem. nō de toto. sed de tā
to. sepe hac necessitate oportet illos
uelint nolint auere. Quanta pena
uicū auaricie in pñia sine infuturo
plectat. ul' qñta glā et fructu diuiciaꝝ
cōtemptus in pñia etiā remunerent.
quibusdā ē ostendā exemplis. Magna
erit eius glā infuturo. *De cesario mi
lite qui canonicas būnēfīcīas debita pecu
niā negauit et gressū pdidit. ca. lvi*

Miles quidā cesarius noīe de
uilla winteri ormundus. fra
trem habuit carnalē. noīe hurminol
dum. būnēfīcīas ecclīe decanū. Iste eide
cesario accommodauerat de pecunia ec
clesie sue. xx. marcas coloniēsis
monete. Mortuo decano. ppositus et
frēs. milite qz pecuniā sibi cōmodatā
reddē recusauit. ymo qd deterius erat
omīno negauit. quia illū testibz cō
uincē nō potuerūt. iurare cōpulerūt.
Miles uero stimulatus auaricia. iu
rauit ⁊ piurauit. equū ascendit et
abiit. s; manū dñi effugē nō potuit.
Cū autē cōpleret mediū uie. ire uo
lens ad domū suā. pcedē nō potuit.
Nā ppter auariā que radix ē omīū
maloz. dñs gressū illius ī terra fixit.
et quia mētibus suāt. lingue officio
eum puauit. Senaens ille se iusto
dei iudicio nō posse loqui. neqz pcedē.
ul' saltem būnā redire. scā abrahā
pīarchā qui tūc ei ī mētē uenit.
satis deuote iuocauit dicēs. Scē ab
raham si tuis meritis cū officio ling
ue gressū recepo. mor būnā reūtar.
et frīb; suā pecuniā restitua. Statim
ut hec uouit loqui cepit. gressū qz
recepit. pecuniā reddidit. et de pū

rio penitentiā egit. Hec idē cesarius
ablati nrō retulit. uir quidē simplex.
et sans bene mōgeratus. obijtqz nō
uicius in domo nrā. *Non* Si deus sic di
re punit auariā in secularibz. pūto
qd multo acius illā puniat in claustr
libz. *Non* Verū est. Maxime ubi fīne
sunt fallacia. scilicet et fraus. uolēcia.
et contra misericordiā induratio cordis.

*De monasterio qd dñs obfraude cellerari
us ruyplagauit. ca. lvi*
Cellerarius ruyplagauit. ca. lvi.
quidā ordinis nrī rēptatus.
auaricia. uiduam quandā defrauda
uit. īmemor pabole salomonis. Co
turbat domū suā. qui sectatur auari
am. Dñs uero nō īmemor uindictē.
anno eodē totū pene uinū qd mōstern
creuat ita deteriorauit. ut nullius est
saporis. ul' coloris. Senaens alius tam
tam plagā nō esse sine causa. uirginē
xpī azelinā. que rēpibz meis coloniē
fuit. ut sibi a dño causā illius flagelli
peteret reuelari. humilitē exorauit. Ad
cū feciss; responsū est ei. qz ppter fraudē
esset cellerarij sui. quā in talem uiduā
ererauerat. Et adiecit dñs. Id huc enī
tangā una plaga maiore. Ad scā
ita. Eodem enī anno miles quidā
nem pene annonā mōstern ī honore
incendit. sic qz plaga cessauit. *Non* Si
deus ualde sit misericors. qd est qd p
unius hominis fraude omīe pūnit
cōgregacionē. *Non* Sicut legit ī ioseph
ppter auariā achor. qui de anathē
mate iherico tulit. in omīe pūm
dei descendit. Nā sicut deus misericors
est. ita et iustus est. Si ppter unius
meritū sepe multitudini pccat. quid
miraris si dictante eius equitate. al

quando propter unius delictum multos puni-
tur. **No.** Si hec ita se habet: uidetur
in utile subiectis. et necessarium placis.
ut frequenter officiales suos moneant.
ne alicui fraudem inferant: ne forte per
hoc flagellum contra se iudicia porri-
gant. **No.** Verum dicitur: quod modicum fer-
menti totam massam corrumpit. Non
solum deus punit si instinctu auaricie
alijs dampna inferamus: immo etiam si
ma auare retinendo egentibus non ipia-
mur. vel exhibita in misericordia ante
tempus subtrahamus. **De plaga do-
mus uilariensis. Capitulum. lx.**

Abiatancia domus est ordinis nostri. quod
uiliari dicitur: in qua hospitibus et egenis
multa bona sepe exhibita sunt: et adhuc
cotidie exhibentur. Hoc anno cum essent
in eadem puincia tempora cara: fratres eius-
dem cenobij summa annone sue taxan-
tes. et sicut mos est humane infirmitati
defectum timentes: ex dyabolica ut patet
in interpretatione. subsidium quod pauperibus
satis largiter impendere consueuerat. usque
ad messem subtrahere consiliati sunt. Eadem
nocte sicut retulit nobis quidam mona-
chus de eadem domo ueniens. pestifera
que erat ultra claustrum erupit: et per
diuersas se diffundens officinas. gra-
uiter illos dampnificauit. Quod fratres
utpote uiri iusti et timorati pacis sui
et maxime concepte in pauperes auaricie
deputantes: mutato consilio. sicut ante
beneficia illis solita impenderunt. **No.**
Vellem nunc aliqua audire exempla:
de pena auaricie in uita futura. **Mon.**
Hoc differendum est usque ad distinctio-
nem duodecimam: in qua tractandum est
de pena et gloria mortuorum. Interim tamen

dicam quedam exempla contra auariciam:
ut cognoscas quantum boni quantum uel glorie
consequitur. hi qui ab auaricia tempta-
ti. superati non fuerint. **De abbate qui
cellario suo ob dolum depono aduersarijs
bonis per quibus concedebatur ultro dimisit et eadem**

Abbas quidam nigri ordinis. si-
cut in retulit quidam abbas de ordine
nostro. uenit ad altare quendam clauual-
lus dicens ei. Domine abbas date mihi falce:
et ego dabo uobis curru et baculum. Ille
quod facere uellet statim intelligens uirum sus-
cepit: habitum mutauit: et quod hominem
prudentem eundem esse considerauit: non
multo post. domum eandem ordinis nostri
ablatum eum profectus. Eodem tempore domi-
nilius fratres. per quibusdam possessionibus
cum personis quibusdam secularibus contende-
runt. Ventilata est causa coram iudici-
bus: et data est sententia per abbatem et fratres.
Postea cellarius ablati secrete dice-
bat. Domine bene hodie placatum sumus.
Scitis tamen causam nostram non ex omni
parte fuisse iustam. Audito hoc uerbo.
abbas satis turbatus est: tacuit tamen.
Sequenti die capitulum intrauit: cella-
rium perclamauit: et deposuit. eo quod a-
uaricie sue consulens supersedet iustitiam.
Et misso per aduersarijs nuncio. ait illis.
Bonum homines. bona ustra. uestra sunt:
ego a die hodierna non repetam illa.
Qui cum gaudio recedentes. ita in albis
simplicitate et iusticia edificati sunt:
ut compuncti oculis reducerent. et bona per
quibus diu contenderant grato animo monas-
terio libere conferrent. Que cum non consen-
tiret abbas recipere: responderunt. Domine
quodque uestri iuris fuit in hijs bonis. re-

mittimus: qđ ad uos pertinebat. deo in
elemosinā offerimus. Tunc p̄mū ab
bas acceperat sua regere: magis claustrū
suū edificans sua simplicia iusticia: quā
cellerarius sua astuta auaricia. Simili
pene audies de dñō petro abbe clare
uallis. in distinctione p̄ma. caplo. xxxiiij.

Iuri iusti multū detestantur auariciam.
sicut audies in sequenti caplo. *De ipso
costruendensi et conuerso auaro que*

apud amouit. caplin. lxxi.
A monasteriū s̄c̄i crisiani. solas
tialis quidā uocatus fuit uir magne
prudencie. atq; sciencie. natione gallic.
noīe ultraiis. Cui cū redditus scolas
trie nō sufficeret: necesse erat ut debi
tis obligaretur. Quidā ex fr̄ib; stem
ueldensis mōsterij ordinis p̄monstra
tensis. eo qđ uirū magne lictature
illū conspicit: frequēt monuit. ut
ad domū suā gr̄a comissionis se trāfer
ret. Tandē ille diuinitus inspiratus.
in hec uerba respondit. Pecuniā aliqñ
tulam de teo: soluite illā et ego ueniā
ad uos. Ad cū intelleris ip̄positus
p̄dā monastij. pecuniā libentissime
soluit: et scolasticus habitū suscepit.
Qui nō multo post. eiusdē cenobij
fais est ip̄positus. Nondū enī i ordine
p̄monstratēsi erant altes. Sciens ille
cū officio animas se regēdas susce
pisse. nō pecora ul' possessiones opam
tabat. extirpandis uicys. nō pecuniā
cōgregadis: sciens auariciā radicē
esse omnium uiciorū. Habelat autē
unū cōuersū i administracōne extior:
ita scilicet et arāspectū: ita sollicitū
et p̄fctū ut omnia p̄ manus eius
trāsirent: et curtib; ecclie que necessa

ria erant. tā in aratris quā i p̄monib;
sue expensis. ip̄e quasi solus uniuersa
prouideret. Omnia ip̄e erat: omnia dispo
nens. nichil negligēs: agrū agro co
pulans: i uineam uinee cōiungens.
Ip̄positus ista cōsiderans et in scripturis
legens. nichil auaro eē sceleratius. De
quādā cōuersū eundē ad se uocans.
ait. Nosti barbarie: quare uenerim
ad ordinem. Quia nō bene exp̄mere
potuit theutonicū ydionia. habere
nō potuit uerba ornata. et ideo qđ
loquebat. cōuersis uidelatur pueris
atq; distortū. Respondit cōuersus. Si
nouī dñē. Tunc ille. Ego dicam tibi.
Ad hoc enī ueni: ut p̄cā mea i hoc lo
co defleam. Quare ergo tu uenisti.
Respondente eo. Dñē simili de causa.
ait ip̄positus. Si uenisti p̄cā tua defle
re. formā debueras penitētis tenere.
Hoc est ut frequēter sis i oratorio: ut
uigiles. ut ieiunes: deū q; p̄ p̄cīs tu
is iugiter exores. Non enī penitētis
est. ut tu facis uicinos suos exherēda
re: et densū lutū cōt̄ se congregare.
Ad hec cōuersus respondit. Dñē. In
na illa que cōparo. agris ul' uineis
ecclie nostre cōtinuant. Et ip̄positus.
Bene. Cum illa fuerit emptā: nō
se est. ut etiā emas illa que emptis
cōiungunt. Nosti qđ dicat ysaias.
Ite inquit. qui cōiungitis domū ad
domū: et agrū agro copulatis. Nūc
habitabitis uos soli i medio terre.
Tu uero auaricie tue nullū timū
ponis. Cum omnia q̄ in hac p̄uicia
sunt a te fuerit cōparata: flumē rem
ptansibis pede: deinde p̄cedes usq;
ad montana: nec sic quiesces. donec

puenias ad mare. **D**ixit quia ibi gressus
fisses. eo quod pelagus sit latum et spacio-
sum. gressus autem tuus strictus. Ma-
ne ergo in clauistro tuo: frequenter ora-
torum tuum: ut die noctuque possis peti-
tia deplange. **E**xpecta paulisper: et ha-
lebis satis terre subtus te. et super te. et
intra te: quia pulvis es. et in puluere
reuerteris. **H**ec audierat quidam ex fratribus
senioribus. dixerunt. Domine domine: si conuer-
sus iste amotus fuit: domus nostra sub-
sistere non poterit. **A**d quod respondit. Me-
lius est ut domus peat quam anima: et non
acquieuit petitioni eorum. **N**o. Iste fuit
uerus pastor. sciens oues sibi commissas.
non corruptilibus auri et argenti fuisse
redemptas: sed precioso sanguine agni
videlicet immolati. **M**o. Hoc satis
in eius uerbis et actibus claruit. **N**am
tempe illo quo reinaldus frater eius est co-
lonie archiepiscopus et essent episcopi red-
ditis obligati curtesque desolare: sua-
sum est ei ut ex diuersis domibus ordi-
nis cisterciensis diocesis sue conuersos
fideles atque puidos accommodaret: qui
et curtibz pesserent: et annuos redditus
sua industria reformaret. **A**ui cum co-
silio tali aduenisset. et tamen ex campo.
quia ex monte domibus religiosorum con-
silio aliquos elegisset: suasi est ei ut
etiam per domum conuersum assumeret. **P**er quo-
cum honestum misisset nuntium. et ille ex
parte episcopi salutasset propositum: adiecit. Do-
nus meus modicam petitionem petit a
uobis: quia ei negare non debetis. **C**ui
cum propositus respondisset. non est domini mei
rogare me sed pape: subiunxit ille. **P**e-
nit obire et ut talem conuersum ad ta-
les usus ei accommodetis. **A**d quod ubi

propositus satis humiliter constanter ac
mansuete respondit. **H**abeo ducetas
oues in tali grangia: in alijs uero
tot et tot: similiter boues et equos.
dominus meus tollat ex eis. quantum uoluit:
conuersum uero anime mee commissum
ad tales usus non habebit. **E**go autem non
de ouibus meis et bobus. sed de commissis
in animabus summo pastori in die iudicii ra-
tione redditurus sum. **E**t non concessit ei.
Reliquit et aliud liberalitatis sue indicium.
contra auariciam religiosorum: utile satis
exemplum. **I**te. **Q**ue quadam ante quam
amotus esset propositus modo supradictus
conuersus ab amministrazione sua pro-
positus ad unam grangiam suam uenit: in
qua pullum equinum pulchrum satis uidit.
De quo iam danti fratrem. cuius esset. ul-
unde ueniret interrogauit. **C**ui cum con-
uersus responderet. talis homo bonus et
fidelis amicus noster. moriens cum nobis
legauit: ait propositus. **I**strum ex deuoti-
one. ul' ex aliquo iure legauit eum?
Respondit conuersus. **E**x decessu illius
emerfit. **N**am uxor eius eo quod esset
de familia nostra: iure curmedie illum
obtulit. **T**unc ille mouens caput:
respondit uerbum primum. **Q**uia bonus
homo et amicus noster fidelis erat: ideo
eo uxorem eius spoliasti. **R**edde ergo
femine destitute equum suum: quia rapi-
na est. aliena rape ul' retine. **T**uus
enim antea non fuit. **Q**uia ideo propositus
uir prudens erat: per negotijs monasterij
egrediens. secum iuuenes minus libenter
ducelat. **N**ouerat enim hoc eis non ex-
pedire: propter temptationes diabolicas.
Die quadam cum unum ex adolescentibus se-
cum duxisset. et simul equitates nescio

quid ul' unde cōferret: obuiā habu-
erūt iuuenēculam formosā. Quā cū
ex industria equū suū retrahēdo pō-
sitū salutass; officiosissimē stetit illa:
et inclinato capite resalutauit illū.
Cū paululū pcessisset. uolens pposi-
tus reptare iuuenē ait. **P**uella ista
uidetur multū formosa fuisse. Cui
cū ille diceret. credite mī dñe. et hoc ip-
sū uisum ē mī. Respondit ppositus.
Unū tantū deformat eā: scilicet qd
monocula est. Respondit iuuenis.
Hec dñe utriq; oculū habet: ego enī
satis diligētē considerauī eā. Tūc mo-
tus ppositus. ait. Et ego cōsiderato dor-
sum tuū. Tante debuēras eē simplia-
tatis: ut utriū esset masculus ul' fe-
na. scire nō posses. Reuersus uero ad
monasteriū: dixit senioribz. Hos
dñi qñq; arguitis me. qd meā non
educero iuniores. et exponēs eis
causam p dñm iuuenē durius argu-
it. atq; castigauit. Tante enī erat
littature. ut tempore quodā p negotiū
ordinis sui cāsternū pget: in caplo
generalī faceret sermonē. Hec mī retu-
lit quidā ex senioribz domus illius.
Non Contingit frequēt ut potētes
utri pecunias siue possessiones titulo
minus iusto a suis subditis obtineāt.
et ex eis domos religiosas edificent.
Licet ne religiosi hūmōi reape ele-
mosinas sciēt. **Mo.** Quicqd cōsci-
enciā remordet: cōsciā polluit. Sa-
as tantē hoc qñq; fieri iusto dei iudi-
cio. sicut subiecto docebis exemplo.
De abbē qui audiuit i orōne. Dedit
hereditatē timētibz te. dū tūceret ab-
vaciam a potēte cōstructā suscipe. Item.

Uir quidā potēs et nobilis ita
sua domū ordinis nrī cōstruere
desiderans: cū locū religioni cōgruū
iueniss; habitatores eius pti pao p-
tim minus eiecit. Abbas uero qui ad
eundē locum missurus erat cōuentū
timens deo nō placē. tali mō paupes
a suis possessionibz alienare: orauit
deū. ut sibi sup hoc suā dignaret uolu-
tatem reuelare. Et nō est pmissus
ille iustus: de hac re diu tribulari. Na-
die quadā cū esset in orōne: hūimodi
uocē audiuit. Dediti hēditatē timen-
tibz nomē tuū dñe. Qui surgēs mor-
tellerit. p uocē pphetiā celitus demū-
sam. uoluntatis esse diuine. ut hoīes
indeuoti de eisdē possessionibz eiecerent
et uiri timorati deūq; laudantes ibi
q; locarent. Sic legitur dñs terram
chananeor. et reliquar imundarū
gencū dedisse filiis isrl'. Non tamē
ista trahenda sunt in exemplū: quia
omnis auaricia. omnisq; iniusticia
a religiosis detestanda est. **No.** Tāto
amplius in talibus scandalū uitian-
dum est: qā seculares nō libent clau-
trales habent uianos. **Quid qñq; p-**
lypus dicit dñi domū nrām cōstruere.
Oum cōuentus nrī. **Item.** Ma-
a dño philippo archiepō. sup
montē stromberg uocaretur: quidā
homines puicāles hēdibz suis timē-
tes illū arguerūt. Quibz ipse respon-
dit uerbū bonū. uerbū scī. Unā
inqt ess; in qualibz uilla diocesis mee
cōuentus iustor: qui et deū iugiter
laudaret. et tam p me. qm p michi
cōmissis orarent. Puto qā tūc me-
lior multo ess; status ecclesie mee.

quā modo sit. Nulli nocerēt cū mlti
pdesent. Aliena nō rapiūt. cū sua
omnibz iparciantur. *de largitate pau*
pibz famis tpe a domo uallis scī petri
exhibita. cap. lxx.
Equo famis illa ualidissima q̄
anno dñice incarnacōis. m. c. xviij.
fuit. et plurimos extinxit. domus
nrā hōc tunc tempis paup fuerit. ac
nonella. multis subuenit. Sicut dix
erūt hij qui numerū inopū ante por
tam cōsiderauerūt. aliquā una die mil
le quingentis elemosine dare sūt. Dñs
genardus tūc altas. singlis diebz an
mellem. in quibz carne uti licebat. to
uem unū in tribz caldarijs cū oleribz
araiquaq; collectis coqui iussit. et cū
pane p singlos paupes diuisit. Simi
le factū est de omnibz alijsq; plimētarijs.
Sicq; p grām dei omēs paupes supue
nientes usq; ad melle sustentati sūt.
Et sicut audiui ab ore iā dñi genardi
ablatis. cū timeret ne forte annona
paupm ante tēpus deficeret. et pistore
p eo qd panes nimis magnos faceret
argueret. respondit ille. Credite m dñe.
in pasta ualde pui sūt. et i fornace cre
ant. Qui imittunt. et magni exten
duntur. Retulit m idem pistor. frat
sal coradus rufus. qui ad huc uiuit.
quia nō solū panes in fornace. ymo e
nam farina creuerit in sacas et in ua
sis. ita ut pistorēs omēs mirarentur.
nec nō et paupes qui inde nutriebant.
Dicebant enī dñe deus. unde uenit oī
annona ista. *Eodē anno dñes dñs*
caritate seruoꝝ suoꝝ etiā in hac uita
p centuplū remunerauit. Nam ma
gister andreas spurensis. p pecunias

quas in curia frederici ipatoris. necnō
et in greca cōgregauit. magnū allo
diū in bliterdorf emit. nobisq; in ele
mosinā dedit. Unde talis uoluntas ni
si a deo. *Itē de hūilitate qm domus in*
hēuērode eodē tpe i paupes fecit et q
odem tpe mltipl' a dō rēcepit. lxxi
Edomus in hēmenrode mater
nrā nō minore caritate. ymmo tato
maiore q̄nto diaci fuit. paupibz exhi
buit. Tanta enī famis paupes pmetat.
ut mulieres pregnātes ante portā in
nemore pariendi tempa iplerēt. xpc
uero nō imemor pmissi. dare et dabit
uobis. quia largi erant i dando. lar
gam illis misit elemosinā. Gerardus
enī ppositus scī symeonis i treueri mo
niens circa. de. libras argenti illis le
gauit. ex quibz centū ad portā iussus
paupm sequestrauit. Portarius uō
centū libras suas recipiens. nō eis ui
neas ul' agros. s; tondē malda siligi
nis apud cōfluenciā cōpauit. quibz
satis sufficient. usq; mellem paupes
sustentauit. *de claustro westfalie cui*
deus expēsas paupibz exhibitas du
retulit plo restituit. cap. lxxii.
Retulit plo restituit. cap. lxxii.
michi frater godeschalais de
wolmūsteine. mōchus nr. post eadē
cata tempa cellerariū quendā ordinis
nrī de westfalia occurrisse sibi. Quē
cū interrogass; quo festinaret. respo
dit ille. Ad cōcambui. Ante mellem
ob necessitate paupm pecora nrā oca
dimus. calices et libros nrōs ipigno
rauimus. *Modo dñs misit nobis ho*
minem. qui tantū nobis auri dedit.
ut eius quātitas in duplo erogatis re
pondeat. Unde uado illud cambire

per argento: ut ex eo possim pignora nostra redimere. et greges reparare. Tria hec exempla dicta sunt contra illos. qui uero claustrales iudicant de auaricia. **Non** Quicquid promittit intelligo: quid sit dare et dabitur uobis. **Mo.** Non intelliges perfecte nisi in futura uita: quoniam per terrena substantia. quam pro christo dimisisti. siue pauperibus in illius nomine dedisti: recipies regnum quod patum est electis ante constitutionem mundi. In illa die filius hominis tibi cum ceteris electis tui enumerabit datum: et tu eius recipies promissum. Ad enim dicit: Esuriui et dedisti mihi manducare: et cetera que ibi sequuntur. Huius tamen perfecti cum domino iudicabitur. **Mo.** Si tanta bona sequitur elemosina: ne illis qui in hoc breui tempore sectantur auariciam.

Mo. Duo illa uerba domini. scilicet dare et dabitur uobis reuocant memoriam meam rem gestam. hijs qui hospitalitatem exercent. per exempla satis necessariam. **de clauistro ob abbis auaricia depauperato et ob receptos duos fratres salu. dare et dabitur uobis**

Abitur rursus ditato. ca. lxxviii
Ibas quidam ut puto de ordine nigro. sicut ex relatione cuiusdam ordinis nostri didici. hospitalis erat ualde: et cum pauperes ualde misericordis. Et quia in opibus misericordie feruens fuit: tales dissipatores domui sue ordinare studuit. qui non eius feruore impediret: sed magis incenderet. Adito plures hospites suscepit: quanto plus caritatis pauperibus exhibuit: tanto illi et domui eius dominus amplius benedixit. Post cuius mortem successor eius stimulatus auaricia: pietatis officialibus amotis. et eis quod tenaciores nouerat institutis. ait.

Predecessor meus nimis erat dissipatus et indiscretus. officiales enim nimis prodigi. sic ordinare debemus expensas monasterij atque tempore: ut si forte leges nostra grandinata fuerint. et tempus cara emergerint: habeamus unde pauperibus subueniamus. Quomodo uerbis auaricia sua pallians. hospitalitatem suam prius exclusit: et consuetam beneficium pauperibus subtraxit. Caritate subtrahita. pacem non potuit monasterij substantia. immo in breui ad tantam uenerit paupertatem. ut uix haberet fructus quod manducaret. Die quadam uir quidam uenerande canicie uenit ad portarium: quesivit hospitium: quem ille quidem clauiculus et timore collegit: atque hospitalitatis officia per posse et tempore illi exhibens. adiecit. Non te scandalizari debet bone uir quod tam negligentem te paruo. et necessitas in causa est. Aliquando uidi talem statum huius monasterij: ut si uenisset episcopus. cum magna caritate et habundantia fuisset susceptus. Respondit ille. Duo fratres expulsi sunt de monasterio isto. nisi illi duo fuerint reuerti. nunquam bonus erit status eius. Unus eorum uocatur dare: et dabit uobis alter uocatur. ab oculis eius recessit. Puto aliquem fuisse personam angelicam. per quam dominus promissum illorum reuocare uoluit caritate. Portarius cum esset laicus. nomina eadem retinuit: ablati et a se audita retinuit. Rescripta est hospitalitas: et cepit eis mor dominus benedicere ut prius. **Non** Quid sentiendum est de illis. qui hospites colligunt. et elemosinas tantum faciunt propter gloriam inanem. **Mo.** Tales dando sua petunt: et nichil

aliud recipiunt. nisi qđ querunt. scilicet humanā laudē. Alij xp̄o su- a dant. tantū ppter uitā eternā. et hos dñs nō deserit in pñti. Quidam uero ppter utrūq. uidelicet ut in pñ- ti diuiores fiant. et in futuro habeāt uitā eternā. Et istos dñs sepe dupli- a remunerat. hic p bona temporalia. in futuro p bona eterna. Non nulli uero sunt. qui etiā paupes sua xp̄o lar- giuntur. ut dum ceperint ab ip̄o di- tari. tunc ex diabolica temptacione ā- plius tēptati manū suam retrahūt. egestatem timentes. *Non. De hoc di- cas exemplum. Mo. De fēiā q̄ hospita- litatē abbatibz cisterciēsis ordīs exhibuit. 4 digata ē et eadē exclusa depauperata.*

Non est diu qđ femina *cap. lxx* quedā ad huc forte uiuēs. et in quadam ciuitate manēs in qua ablates nr̄i euntes ad generale ca- pitulū hospitari solent. plures ex eis lucri sui causa hospitio suscepit. Senaens illa sibi ad ingressū illorū benedicta. femi illis gratis dedit. dein de pabulum. Quanto plus dabat. tanto plus habuit. Et cū hospitii suorū meritis. et orōne iam diues facta esset. bonisq. omibz habunda- ret. cepit defectū timē. et dicē intra se. Non potes diu sustinē tātas ex- pensas. modo contrahē manū. ne forte paupertatē incurras. Mira res. Mor ut hospitibz stipendia cōsuetā negauit. et dñs illi manū subtraxit. Non enī in domo illa frater dabitur. habitare poterat. de qua germanū eius date expulsiis erat. Tandē ad se reuēsa cum se egere conspiceret. de o-

missione penitentiā egit et p̄ora re- sumens oia. iterū ditari cepit. *Quo- mō intelligendū sit. Date et dabit vob*

Nosse uellem quomō *cap. lxx. Mo.* intelligendū sit. qđ xp̄c ait.

omni habenti dabitur. ei autē qui nō habet. etiā qđ habet auferet ab eo. *Mon.* Ei qui habet grām hospi- talitatis. et caritative bonoq. ani- mo. et hylari uultu hospites suscipit. atq. silenter paupes introducat. dñō pcurante dabit ei in pñti tantū. et nō nūq. ut sup̄dñ est centuplū et ha- bundabit. et in futuro uitam eternā. Qui autē grām hospitalitatis et elemo- sine nō habet ita ut inuitus hospites paupesq. recipiat. atq. cū malo ani- mo et murmure hoc ipm qđ negare nō potest impendat. huic iusto dei iu- dicio. hoc ipm qđ habet in substantia temporalī ul. in se ip̄o deficiat. ul. ab a- lijs rapitur atq. distrahitur. nec fide- lium elemosinis augetur. *Non.* Satis placet expositio ista. et hoc ppter exē- pla p̄cedencia. *Mon.* Licet frequenter contingat ut claustrales ppter xp̄m largi locupletent. et contra ip̄ius mā- datum tenaces depauperent. de utroq. tamen subiungā exemplum. *De hos- pitalitate monachor de lacu. ca. lxxi.* **A**mejneueli puincia. dyocesis treue- rensis. sitū est qđdā cenobiū nigri or- dinis. qđ lacus dicitur. nomē habens a re. psonis. possessionibz q. pollens. et in religione ceteris terre nr̄e ceno- biis amplius florens. Ad hoc die qđā. sacro quidā hospitandi grā diuertit. qui multū caritative illic susceptus. edificatus recessit. Non multo post

diues quidā in saronia amicus eius
in extremis agens. cū testamētū suū
illo pñte faceret. ait. **U**ellem aliqua
legare p animā meā: si scirem ī quo
loco optime est: locatū. **C**ui ille res-
pondit. **I**uxta coloniā claustrū qdā
est ualde religiosū. in quo ueraater
sunt homines dei. et in hospitalitate
me teste papiui: nusqñ poteritis ele-
mosinā uestā melius. et aīe uestre
locare utilius. quā in eodē loco. **A**d
eius cōsiliū saro. ut puto. xl. marca
argenti legauit. et decessit. **M**issa est
p seruū pecunia coloniā: et qā sta-
tus dyocesis coloniēsis ppter scisma
qd erat inter ottonē et philippū regē.
malus fuit. pecuniā ibi reliquit: et ad
lacum pedester ueniens aliam rem p
ordinem retulit: qui misso cellerario
pecuniā ibidē recepit. **H**ec in relata
sunt a quodā religioso conuīso ordinis
nostri. **De inhospitali pposito ingri-**
diūde ordinis ordinis. lxxii.
Ecella quedā in epātū coloniē
si sita est. quā nominare nolo ppter
tempus: quā ppositus tam tenax re-
git. ut neminē sponte sua hospicio
scdm regulā suscipiat. cum tamē sa-
tis habundet. **E**p̄c uero qui et aduo-
catus eiusdē celle est. sciens hominē
pauosū esse et inhospitalē: semel
ul' bis in anno. cū plurimis equita-
turis et multitudine militū hospita-
tur apud ipm: in quorū recepcone tā-
tum expendit ppositus. quantū suffi-
cere possit ad suscepcōne hospitū to-
cius anni. **A**lijs uero monasterijs
multo diacribz. idem ep̄c par. et sua
largitur: ut impleatur p̄dca sentē-

cia saluatoris. omni habenti dabitur.
ei autē qui nō habet. etiā qd habet au-
feretur ab eo. **N**on. **S**atis mī dcm̄ fare-
ar tam uerbis quā exemplis contra
auariciam: nūc p̄cor ut idem facere
nō pigriteris contra gulam. **M**o. **P**ri-
us expedire te delecto de gula. quid sit.
que sint eius filie et qñ p̄uolosa sit
illius temptacō: si ei cōsensus adhix-
atur. corpi et anime. et quibuscū tibi
ostendē hoc testimonijs. **De gula et**
Gula est **filia eius. cap. lxxiii.**
solius corporis causa inordinat.
et illecebrosus comedendi bilendiqz ap-
petitus. **H**uius filie sunt immundicia.
saurilitas. inepta leticia. multi loqui-
um: cletacio sensus. curia intelligēcia.
In gula sunt quinqz gradus peccandi.
Primus est. alios p̄ciosos et delicatos
exquirē. secundus est curiose p̄pare-
teraus ante tempus sumē. quartus.
nimis auide: quintus in nimia qñ-
tate. **G**ula primus homo in p̄dysso
uictus succubuit: hec esau p̄mogeni-
ta subripuit. **G**ula sodomitas ad pe-
ccatum maximū inatruit: ip̄a filios
isrl' in deserto p̄strauit. **A**d huc esce eorū
erant in ore ipsorū: et ira dei ascendit su-
p eos. **I**niquitas sode me fuit saturitas
panis. et habundancia. **H**omo dei abdo-
salicer. missus in bethleem ppter cōmes-
tionē a leone occiditur: diues qui epu-
labat cotidie splendide ī inferno sepe-
latur. **N**abuzardan p̄nceps coquorū.
id est gula iherl'm destruxit. **E**ides qñta
pericula sint in illa. **A**ccedant et testi-
monia. **A**it enī salomon. **H**e terre cū
p̄ncipes mane comedunt. **I**tem. **O**m-
nis labor hominis in ore eius: et aīa

eius nō replebitur. Et in euāgelio do-
minus. Videte ne corda uestra graue-
tur in crapula et ebrietate. Item apls.
honeste ambulemus nō in comesta-
cionibz et cetā. Prima xpi temptacio a
dyabolo p gulam facta est. Unde ihe-
ronimus dicit. In pugna xpi pū a-
gitur contra gulam ieiunādo: p quā
uictus est pūmus homo. Quā ualida
et inportuna sit nobis uicij hui' tēp-
tacio: quibusdā recētiōu tempe gestis
pandā exemplis. Didicē etiam in qū-
tum potō. nec nō et modū supdiciū
tēptacionū. ade. scilicet esau. et reliqz
qui illic enumerati sunt seruare stu-
delo. *De cōrado scolare qui propt' esū
vini pomū auiculi grā pūat' ē. lxxv.*

Colonie in maiore ecclia. deca-
nus quidā erat natione sueu-
ur diues. prudens et honestus. in cō-
silio frederici impatoris satis acceptus.
Hic cū in pomerio suo pomū nouellā
plantatā haberet. et iam flores eius i
poma pfectissent: pcepit omni fami-
lie sue. sub iūterminacōe grē sue. nec
nō et pene. ne aliq's aliqd ex eisdē po-
mis que pauca erant ante maturita-
tem carperet. plare uolens eius pūi-
nas. Cumqz omnes pceptū illius cus-
todirent: scolaris quidā noīe contra-
dus cognatus ei. et p ipm in ecclia
scti andree in canonicū. pūor. poma
eadem uidens et desiderans. patrii pre-
ceptū neglexit: unū tantū ut pūto
de pomis tulit et comedit. Ad cū de-
canus intellexit. tanta ira et odio ex-
arsit in illum. ut dilectū eiceret: nec
ab aliquo posset induci. ut culpā ei
ignoscere. Et quem multū cogita-

uerat diuisis stipendijs ditare. ab illo
die in qntū potuit depressit. Ego cū
dem contradiū bene noui: et erat can-
tor pstate ecclie. Satis ut uides tēp-
tacionis pueri hui' pena. cōcordat cū
pena adam. Ille ppter pomū erectus
est de paradysi delicijs: iste domo auiculi
sui atqz diuicijs. *Non.* Cū adam
i potestate haberet omēs fructus paradysi.
mirū qd se ab una arbore conti-
nere nō potuit. *Non.* Multi temere
adā iudicant de inobediēcia. pomū ui-
litate attendētes. et uim tēptacōis
nō considerātes: sicut subiecto pla-
bitur exemplo. *de seruo qui pūide
cont' pceptū dñi sui apta grām eius
conū perdidit. cap. lxxv.*

Quidam perdidit. cap. lxxv.
pactamiliās seruū habebat
fidelem et utilem: omniū rex suarū
dispensatorē. Contigit ut die quadā
sermo esset de inobediēcia ade inter
eos de esu pomū cont' pceptū dñi. et
seruus indignādo illius in cōstācie
diceret. ut taceā de deo. si in tā districe
aliqd a uobis pcepit. nūq' tūsgres-
sor efficeret. Tacuit tūc dñs: et post
dies aliq' cū ille minus sibi caueret.
nec sermonē contra adam platū i
memoria haberet: pūide ei clausam
q nō firmatā porrexit dicens. *Pūi-
dem istā custodie tue cōmendo: qd
si aperuīs eā. totius laboris tui mer-
cede pūaberis. et grē mee pūetuo ca-
rebis.* Hoc cū crebrius ei cōuulcass.
et ille in cōclauū suo se recepiss: sta-
tim diuisis cogitacōibz cepit fluctu-
are: tēptacōibz estuare: quid esset
in pūide scire desiderans. Et sepius
illam uertens atqz circūspiciēs: ait

Quarta distinctio

intra se. Quid si aperuerit illa? Solu-
sum: nemo uidet. Interrogatus nega-
to. Non est testis qui me convincere pos-
sit. Uictus tandem temptatione. puridem
aperuit: et antea que intus clausa
erat euolauit. Tunc tristis effectus
ualde. misterium intellexit: et ad dñi
pedes puridem requiritis se prosternens
ueniam postulauit: si non inuenit. Ad
quē dñs. Serue neq; et contumax: tu
primū patre nr̄m de inobediencia iu-
dicans. tuāq; cōstāciam apud me cō-
mendans: te ipm cōdeumpnasti. Re-
cede ergo a me: et faciē meā de cetero
nō uideas. Hec in retulit canonicus
quidā s̄i seuerini in colonia. uir senex
etate: uerax in uerbis: et uita religi-
osus. Simile ex pte cōtigit i saronia.

*De uxore militis q̄ temptatione uicta palu-
dem a marito prohibitam intrauit.*

Henricus de uida. Capl. lxxvi.
miles fuit diues ualde potens
et nominatus: ministerialis henrici
duas saroni. Ad huc plures uiuunt
qui illū nouerūt: et rei quā recitatur
sum forte recordantur. Habetat enī ux-
orem nobilem ac dilectam. Die qua-
dam cū sermo inter eos haberet de cl-
pa eue. cepit illa ut mos est mulieri-
bus eidem maledicere et de incōstācia
iudicare animi: eo qd̄ p modico po-
mo gule sue satisfaciens. tantis pe-
nis et miserijs omne genus huma-
nū subdidit. Cui maritus respondit.
Noli illam iudicare. Tu forte in tali
temptatione simile fecisses. Ego uo-
lo tibi aliqd̄ p̄cipere qd̄ minus est: et
ppter amorē meū minime potis aus-
todire illud. Respondente illa. qd̄ ē

hoc mandatū: subiūxit miles. Ut die
illa qua balneata fuis: paludē curie
nr̄e nudis pedibz nō ingrediaris. Ali-
is dieb: si libet intres. Erat enī aq̄
putrens et fimosa: ex totius curie
sordibz collecta. Illa subinde. et p̄cep-
ti tñsgressionē etiā abhorrēscēte. sub-
iunxit henricus. Uolo ut penā adda-
mus. Si tu fueris obediens. xl. mar-
cas argenti a me recipies: sin autē.
totidem m solues. Et bene placuit
ei. Ille uero ipsa ignorāte. secretos
custodes paludi adhibuit. Multa res.
Ab illa hora matrona tam honesta
et tam uēcunda. nūqm p curiā tran-
sire poterat: nisi ad p̄dām paludē res-
piceret. Et quocūq; balneabat: to-
ciens de eadē palude temptabat. Die
quādā exiens de balneo: dixit pedis
seque sue. Nisi ingressa fuo paludē
illam moriar. Statim q; succūgens
se. cū arripserit: et neminē uidere
putaret: comitāte analla. aquā illā
fetidam usq; ad genua intrauit: et
huc illuc q; deambulando. bene cō-
piscencie sue satisfecit. Ad statim mi-
ciatum est marito suo. Ille gaudens
mor ut eā uideret. ait. Quid est dñā?
Fuisstis ne hodie bene balneata? Res-
pondit illa. fuit. adiecit. In dolio. ul-
in palude? Ad qd̄ uerbū cōfusa taci-
it: sciens enī suū excessū nō latere.
Tunc ille. Ubi est dñā mea cōstancia
uestra? Tua uilius temptata fuisstis:
tepidius resististis. turpius cedistis.
Reddite ergo qd̄ deletis. Et cū nō ha-
beret illa qd̄ solueret. omnia uestimē-
ta eius p̄ciosa tulit. et p diuisas plo-
nas distribuit: sinēs eam p aliqd̄ tē

pus bene torqueri. **Non** Etalde misere-
tabile est qd sic mens hominis semp
nititur in uetitu. **Non** Anteq sermo
dei audiat. nō est tribulacō ul' tēpta-
cō: s; ubi signū belli p'dicacōis tu-
la ostendit. tribulacōnū pugna in-
surgit. Verba sūt origenis. sup illū
locum. ex quo locutus sū pharaoni.
affluristi pplm tuū. Quia ualida sit
qūq; pugna tēptacōis post phibi-
cōnē: exemplū tibi p'ponā militem
quondā qui magis elegit mori quā
intēptacōne sua supari. **De milite**
penitente quē temptacō arboris uen-
te extinxit sed nō superauit. Capl'

Miles quidā sicut **lxxvii. w w**
audiuī a quodā uitro religio-
so. multa scelera cōmiserat. Tandē
ductus penitēcia uenit ad sacerdotē.
de cōmissis fecit cōfessionē: satisfac-
cōnē suscepit: s; susceptā seruare
nō potuit. Cūq; hoc sepius achitaf-
set: die quadā dixit illi sacerdos. **Nich**
il sic p'hamus. Die ergo michi. Est
ne aliqd qd p' p'ccis tuis possis custo-
dire? Respondit ille. Est pomus ī
possessione mea tali: cuius fructus
tam amarus et pessimus est. ut nū-
qm̄ ex eo comedē possem. Si uidetur
uobis bonū penitēcia mea sit. ut
quo adu'sq; uituā de eiūsdē pomis nō
gustem. Sciens sacerdos maxime
post phibicōnē exatante carne ul'
diabolo siue utroq; consurgē tēpta-
cōnē: respondit. P' omib; p'ccis tu-
is tibi iungo: ut nūqm̄ de fructu
eius arboris scienter comedas. Abijt
miles: penitēciā iniūctā quasi p'
nichilo reputans. Sic si ta erat ipā

arbor. ut quocies curiā suā exiret l'
intraret: eandē arborē respicē posset.
Respicēdo semp phibicōis recorda-
latur: et recordando mor grauius tē-
tatabat. Die quadā ante arborē ean-
dem transiens. et poma in ea cōsiderās:
ab eo qui primū hominē p' lignū phi-
bitū tēptauit et p'strauit. tam ualide
temptatus est: ut arborē quidē uēiret:
et ad pomū nūc manū extendendo. nūc
extensam retrahendo: totū pene diem
contrarijs nūib; continuaret. Tandē
adiuuāte grā triumphās. in tm̄ cōcu-
piscēcie restitit: ut corde cōanguistato
sub arborē iacens exalaret. **No** Si tēp-
tatio ade tam dura fuit: nō mirū si ce-
cidit. **Mo.** Grauius cecidit tēptacōi
cōsentiendo: quia sicut foris habuit
causā impellentē: sic intus graciā ad-
iuuantē. Hec dicta sūt occasione pomi
p'pter qd eiecti sūt de paradiso p' thoplasti.
Non Non minus miror qd esau esu-
riens. p'pter lenticule decoctionē. p'mo-
genita suā pdidit corā deo: quā qd illi
p'pter pomū inobedientes. eiecti sūt
de paradiso. **Mo.** Non esuriendo. nō len-
ticulam comedendo. p'mogenitū suā
pdidit: s; p' cōtemptū. quo rem
tam p'ciosā tā indigno p'cio inci-
tante gula uendidit. Nec nobis hoc
debet esse terror. qui frequent tali
alo uesamur et ardēt sumim. qia
magmū dei donū est qūdo utris deli-
catis postqm̄ cōūsi fuerit ad xpm̄. ī
condita pulmētaria leguminū. uer-
tuntur in cōuiuiū. Audi de hoc ūbū
satis iocundū. **De trib; granis qbz**
abbas giselbertus se condire dice-
bat pulmēta monachor. cap. lxxviii.

Eo tempore quo milites illi honesti et in seculo notati. uidelicet ultrius cognomento waschart. karolus et marcmanni colonienses. alique tam ex clericis quam ex laicis uiri diuites in hemenrode conuersi fuissent. et in ordine confortati: quidam ex secularibus et iam doctor militum notus et amicus. ait beate memorie dono gusillerto eorum ablati. Non sufficio mirari. quod tales uiri in seculo tam delicati: oleribus in conditis. pisca et lente possint uti. Cui ille respondit. Ego tria grana piperis appono: quibus eadem grossa pulmentaria ita condiuntur ut pene nichil in suis scutellis comedentes relinquunt. Iurante illo et non intelligente quod audierat: abbas subiungit ita dicens. Ego tibi exponam. Primum granum piperis. sunt longe uigilie matutinarum: secundum labor manuum. Tercium granum est. despectus feruli laudis. Ecce ista sunt tria grana: quibus appositis optimi saporis sunt pulmentaria nostra. Et puto uehementer quod monachus magis peccet. piscam suam. siue lenticulam propter toraones uel humores melancolicos uitando. quam nimis ex illis sumendo. Si apposita summe noluit: necesse est ut laudis uel appetat uel requirat. Si ea data fuerit ex consuetudine. pusillanimes scandalizat: si negata ante tempus deficiet. Monachus uacuo uentre. non potest bene ieiunare. uigilare. aut laborare. Hinc est quod sanctus Bernardus tales in quodam sermone satis acriter reprehendit. Cilicaria nostra non sunt multum conforta-

tiua: et ideo oportet nos ex eis summe usque ad saturitatem. **Non** Quid senectus est de illis. qui per occasionem frequenter in seculo sunt: et pene cotidie ab eis delectatis uescuntur. Erunt ne equales fratribus suis in merito: qui ab eis regularibus tormentantur. **Non** Non est meum illos iudicare: unusquisque secundum suum laborem mercedem recipiet. Dicam tibi tamen de hoc cuiusdam laici sententiam satis delectabilem: contra quendam cardinalem ioculariter platam. **De sermone monachi illius ad hericum cardinalem** **S**ancte **dominus albanensis. lxxx.** recordacionis domini henrici assanenensis episcopi et cardinalis. Anno millesimo. c. lxxxviii. missus a demetrio papa. temporibus federici imperatoris predicare crucem in alemania. contra saracenos: quosdam sibi terre nostre monachos ordinis asteriensis assumpsit. Die quadam cum simul equitaret: et ipse diceret in gualia. quis uerum dicet nobis aliquid boni? Respondit unus. Ille demonstrato quodam monacho laico. cui nomen exadit: et preceptum est ei statim a cardinale. ut uerbum poneret exhortacionis. Ille primum se excusans. dicens laicum non debere licetis aliquid loqui: tandem sic exorsus est. Quando mortui fuerimus et deducti ad paradysum. occurreret uobis sanctus pater noster benedictus. Hic nobis monachis cuicunque: cum gaudio introducet. Hic non henrico episcopo et cardinale: mirabitur insulatum eum. et dicet. Quis enim es tu? Et ille. Pater: ego sum monachus asteriensis. Respondet sanctus. Nequaquam: monachus corniculatus

nō est. Tunc henrico satis p se alligā
te. tandē huiusmodi data sentētia dicit
ostariis suis benedictis. Ponite eū su
pinū. et stomachū eius sandite. Si in
ueneritis ibi olera icondita. falsū pisā.
lentē. pulres. aliosq; regulares. cum
mochis intromittat. Sin autē. si pis
ces grossos et alios seculares atq; deli
ciosos. foris maneat. Deinde cōuersus
ad cardinalem. subiecit. Ad illa hora
dārus es paup henrice. Ad qd ubi
cardinalis subides. sermonē cōmen
dauit. Ego eundē uenerablē epīm
et mochū in ecclā scti petri colonie. ad
huc puer. audiui crucē p̄dicantē. et
plurimos ibidē uidi signātem. eratq;
uir iustus et suis. manus suas ab omī
munē exciues. et tā uerto qm exem
plo multos edificas. **No** Recordor su
pius te dixisse iniquitatē sōdome sa
turitatē panis et habundantiā.
No Verba sūt ezechielis pphē. Ut ait
moyses. an quā subūteret dñs sōdomā.
omīs eius regio irrigabat sicut padū
sus dei. et sicut egyptus. eratq; nimie
fertilis. Unde qā sōdomite cōmes
sacib; uocabant. p libidinē exflue
bant. Gula luxuriā plurimū accēdit.
No Quid ergo. Est ne p̄iculosū. si
monachus pane saturē. **No** Ad
supius dixi de lenticula. hoc mō dico
de pane. In pane sōdomox eo qd abus
sit p̄ncipalis. intelligitur copia oīm
alox. quo illi habundabant. Panis
uero nē quia grossus est et niger. ma
gis est necessitatis quā supfluitatis.
et puto magis mochū peccare si illū
abhorreat. ul' delicatū requirat. quā
si eo satiatur. Maxima qñq; in pane

solet esse tēptatio. **De clero cui xpc
panē ordeaceū lateri suo intinctū por**

Dui est qd ad cla **rexit. cap. lxxx.**
tāuallem cōfessionis grā cleri
cus uenit delicatus ualde. Cūq; panē
cōuentus qui tūc tempis ualde gros
sus erat. et pisam abhorret. atq; ex
ipō timore nō solum famis s; et futu
re refectionis tabescit. nocte quadā
saluator ei i uisu apparuit. quo frēs
uescebant frustū panis in manu te
nens. quē ei porrexit et ait. Comede
panē hunc. Cui cū nouicius rēderet.
dñe. nequaq; uelā potui panē ordeā
ceū. xpc uulneri lateris sui panem
eundē intinxit. et porrechū comedere
iussit. De quo cū gustasset. satis est
sicut mel dulcis in ore eius. Ab illo e
nim tēpe panē siue alios regulares
quos prius uir tangē potuit. cum
multa delectacōe comedit. Hoc scias
qd dyabolus eos quos decipere nequit
p gulam. deice p indiscrētā conat
abstinēciā. **De nouicio quē dyabolus
formā dimidij panis offerendo dece**

Sicut referre **p̄t. cap. lxxxi.**
Solent nri seniores in hēmen
rode sub sp̄e angeli. demon cuidā mo
nacho minus circūspecto p aliquot
dies in mēsa formā dimidij panis of
fendit. et ne plus simul sumeret p
suasit. Credidit ille demoni. et post
breue tempus tantā debilitatē corpo
ris incurrat. ut in sensu deficeret. et pe
rirer. **No** Dixisti supius gulā p̄stra
uisse filios isrl' in deserto. Ad ergo
incontinentiā gule uidetur tibi mari
me fuisse causa illius plage. **No.**
Desideriū carniū. Cum enī dñs de

disse eis manna panem angelorum. oē
habens in se delectamentū. ingrati
tanto beneficio murmurabant cont
moysen dicētes. *Q*uod dabit nobis ad
comedendū carnes. *R*ecordam pisci
um quos comedebam in egypto gra
tis. *I*n mentē nobis uenit cucume
res et pepones et cepe et allia. aīa
nra arida est. *N*ihil aliud respiciūt
oculi nri nisi māna. *E*t in alio loco.
*A*nima nra nauseat super cibo isto le
uissimo. *V*ides quā ingratitudo. et ai
quāto iurgio. *C*ulpā pena mor sibi
sequens denudat. *A*d huc erat inquit
carnes in ore et dentibz eor. nec defec
tat huiusmodi abus. et eor. furoz dñi
conatus in pplm. percussit eū plaga
magna nimis. *S*epe dyabls religio
sos p carnes temptat. nūc dormita
tes. nūc uigilantes. nūc uisibiliter
nūc inuisibiliter. *Q*uoscūq. uia. a qbus
dam uincatur. *N*o *D*e hys audire de
lectat exempla. *N*o *E*xempla satis
uera et manifesta tibi dicā. *D*e arnoldo

*mocho cui in choro dormitanti dy
abolus carnes obtulit. lxxii.*

Non est diu qd mochus quidā
apud nos defunctus est. arnoldus
noīe. colonie in ecclia scōz aplōrum
canonicus. fuerat enī an cōuersigēz
uir diues et delicatus ualde. *I*ste mī
referre solebat qd p gulā multum
teptabatur a dyabolo. etiā cū
leuiter dormitaret in choro. *Q*uāq. cū
ppter lassitudinē in choro stans oai
los clauderet. scutellā caribz plenā
ante os suū sensit. de qua etiā more
canino ut sibi uidelatur. comedit.
*C*umq. sic bestialiter comedē erulescēt.

caput quicq. retraxit. et satis dure p
rieti illisit. *D*e cōuerso in missa dormita
te q lignū pro caribz rodebat. lxxiii.

Qoniusus quidā fuit ab ore eius
audiri. cū die quadā audiret
esset quidā puere misse. in canone mo
dicum quid dormitans. ex illusione dia
boli ipm sup qd pstratus iacebat lignū
dentibz rodere cepit. ac si aliqd mastica
ret. *E*t erat stridor dencū eius ut so
nus muris testam nuas dentibz suis
pforantis. *F*rater richwin cellerarius
nr. qui ad missā eandē ministrabat.
hec audiens. i orōnibz suis ipredelat.
*E*t cū poss. conuēlo loqui. interrogat
eum quid in missa inter dentes habe
ret. dicens nō potui ppter uos orare.
*R*espondit ille. *C*redite mī. ego come
di bonas carnes. *U*nde habuistis illas
inquit. *R*espondit cōuersus. *D*yabo
lus infra illum canone. pparat qd meo
scutellā carniū bene refertā. *S*i non
creditis. notate lignū in quo iacui.
uestigia dencū meor. bene ibi remēt.
et narrauit ei qualiter a dyabolo do
mitans fuisse illusus. *L*ignū uero ex
dentibz ei fuerat corrosū. *S*ic inuicē
uiros religiosos qd deape p gulā nō
pnt uigilando. ad minus illis illudere
conatur dormitando. *A*udi nūc de qua
dā uirgine. quā p carnes nō dormita
re. s. uigilante uisibiliter teptauit.
nec tamē pualuit. *D*e uirgine absti
nēte cui dyabolus anserem obtulit.

Uirgo quedā de *Cap lxxiiii.*
anuelia nata. domū pns. et
parentes amore xpi deserens. quibda
feminis religiosis illius puincie se
sociavit. cū quibz de ore manū suar

uictitans. orōnibz ieiunijsq; uacauit.
Cui uirtutibz diabolus inuides. anserē
de domo patris eius tulit. et in tridinio
in quo cū ceteris feminis sedebat depo-
nit dicens. Quid te misera fame cru-
cias. Accipe et manduca. Cui cū illa
diceret. nō licet mī ex eo comedē. q̄a de
furto est. respondit dyabolus. Nequaquā.
de domo enī patris tui tuli eū. Tūc uigo.
Nō poris negare. quin rapina sit. Tol-
le anserē uelocius. et restitue ubi ra-
pisti. Uidentis ille nichil se p̄ficē. feini-
uidentibz auem leuauit. et tuguriolo
unde eā rapuerat. restituit. Testata
est familia domus patris eius. magnū
se inter reliquos anseres audiuisset
clamoris strepitū. et cū p̄fatu anserē
tolleret. et cū eundē loco suo restitueret.
Dica tibi ad huc duo exempla. p̄ que
scies qualiter diabolus eos quos p̄ de-
sideriū carniū super. terreat et confundat.

de conuerso in cellario comedente carnes

ca. lxxxv.

Qonūsus quidā sicut **ca. lxxxv.**
audiui a quodā uiro religioso.
carniū desiderio temptatus. atq; su-
patus. cū illas requirere erubesceret. si-
cut nec licuit. die quadā assaturā s̄
p̄ratam cellario intulit et comedit.
Erat enī officio cellerarius. et de ordie
p̄monstratē. Pmissione dei dyabolus
quia aliud facere nō potuit. gulosum
illū rapuit. et in recto cāpanilis in
modū uestimēti spargens. Ubi cū he-
ret ul' potius a diabolo sustentaret.
cū datus fuerat ad terrendū potius
quā ad occidendū. clamauit ualide.
fratri auxilium implorans. Quē cū
ibi herē cernētes. causāq; ignorātes.
satis mirati sunt. et turrim cū festi-

nacione ascendentes. p̄ foramē illū
traxerunt. **De gallina cui uiscera
uersa sunt in bufonem. cap. lxxxvi.**

Non est diu qd quidā ex mona-
chis p̄uimētibz. feria tertia
ante cineres. in domo cuiusdā seclāris
sacerdotis cōuiuātes. diuisas carnes
cū uino exquisito. usq; ad mediā noc-
tem comederūt. Et cū saturati essent
nimis. in ipso galli cantu sacerdos uo-
cans scolarem adultū noīe iohēm. q̄
ego bene noui. dixit. Certe ad huc co-
medem. Uade affer nobis gallinam
quā iuenis in p̄tica iuxta gallū sedē-
tem. quia cetis pinguior esse cōsueuit.
et p̄para nobis. Quā cū strangulasti.
et uentre ap̄to manuq; ip̄posita. cū se
omnia intestina ei simul eicē puta-
ret. maximū buffonē extraxit. Cui
motū cū in manu sensisset. et p̄casset.
uidisset q̄ esset. repētino suo clamore.
omēs aduocauit. Uidentes galline
intestina in buffonē uersa. confusi a
loco cōuiuij recesserūt. itelligentes
opus esse dyaboli. Hec in unus fr̄m
illoz qui interfuit et uidit. recitauit.

No. Magis me tēptant pisces quā car-
nes. quia istis michi uesti licet. illis
non. **Mo.** Puto te recordari cū filiis
isrl. pisciū quos comedebas i egypto.
id est in seculo. **No.** Non possum quicq;
nō recordari. **Mo.** Ad memoriā mī
reuocant pisces isti. magnā quidā ne-
quiciā cuiusdā incluso a diabolo factā.

**de hermano incluso cui dyabolus p̄
piscibz obtulit. Altera equina. Cap.**

Retulit mī fr̄ gode **lxxxvii.**
schalkus de uolmūnstreine
qd die quadā fr̄i hermano incluso de

Arminsterg. Dyabls in sxe hominis sibi
noti. scutellam attulit cu piscibz. Ille
eo qd ad huc mane esset. dixit ut po
neret et recederet. Tempe quo erat ipa
randi. in disco in quo pus nichil esse
uidebatur nisi pisces. stercoza repta
sunt equina. **No** Puto eundem uirum
religiosi pisces desiderasse. et pena ei
dem pccat illusionem fuisse dyaboli. **No.**
Hoc satis plabile est. **P** hoc ena qd
filij isrl. cu carnibz et piscibz desidera
uerunt cepas et allia. recordor cuiusda
paulose teptacois. in qua quida peni
tens p allia cecidit. **De steinharto p**
dicore q p allia cecidit. cap. lxxxviii.

Due cognaciones militu in epatu
sunt coloniensi. ta multitudie
qua diuicijs. et pbitate fortes satis
atq magnanimes. Ex quibz una illar
de uilla lacheim origine ducit. altera
de uilla que gurzenich uocat. Erant
autem int eas quinq tam ualide. et tam
mortales inimicie. ut tunc tempus
a nullo hoim siue epu ipse dno possit
sopiri. et cotidie rapinis. incendijs.
et homiadis renouarent. At illi de
gurzenich in finibus suis fecerunt sibi
domu munita in nemore. no quide
timore inimicor. s. ut sibi possent
confluere. quiescere. et simul pcedere
illos acriter ipugnare. **halentes**
autem seruū quenda originariū. stein
hardū nomine. fidei eius claues
municonis comiserunt. Ille uo istit
tu diaboli. clanculo nunciū aduſa
rijs direxit. pmittens qd tā dnos
suos. qua munitione potestati cor
traheret. nescio quid cause cont illos
ptendens. At milites de lacheim t

diacone timētes. uerbis ei minus adhe
rentes. Quibz cu scdo ac tertio eundem
nunciū destinass. illi die pſiro se ar
mantes. et cu multitudine timore isrl
diarū uēientes. in loco domui satis in
ano seruū pſtolati sunt. **Ad** quos pſi
tor exiens. cu ad huc hesitaret. allans
oim dnoz in castellulo meridiano tpe
dormientiū gladijs. certos illos effecit.
Ad quos armati intrantes. omēs occide
runt. seruū scdm qd illi iurauerūt i
sua recipiētes. **Postea** miser ille de tā
exceabili facinore terribus et cōpūctus.
sedē aplicam adiit. ubi culpā cōfiteus.
penitentiā satis diuā suscepit. s. tēp
tatione succubens. susceptā minime
custodiuit. **Qui** mox reuertiens ad pa
pam renouauit penitentiā. s. n pſeue
rauit i obediencia. **Cumq** hoc crebri
us achitass. dñs penitentialis tedio af
fectus. se ab illo liberare uolens. con
siderans eū nichil pſice. dixit. **Post**
aliquid qd possis p penitentiā suscipere
custodire. **Respondit** ille. **Numq**
allia comedere potui. **Certū** est michi
quia illoz carentiā si p pccis meis
suscepit. nūq tūsgrediar. **Ad** qd cō
fessor respondit. **Vade** et de certo pa
pāis tuis magnis. allia nō comedere.
Egressus homo urbe. in orto quodā
allia cōspexit. que ex imissione dia
boli. mox concupiscere cepit. **Stans**
uero et allia attendens fortit teptat
latur. **Concupiscētia** inuālescens.
nō sinebat miserū abire. nec tamē
allia phibita ausus erat attingere.
Quid uerbis imorer. **Tandē** gula
uiat obediencia. ortū intrauit. ra
puit et comedit. **Mira** res. **Allia** de

quibz nūq̄ gustare potuit cū esset coe-
ta et accurate p̄ata. et ad comedendū
sibi liata. cōtra uetitū cruda mādūca-
uit. Sic uisit in tēptacōe uictus. cū
multa cōfusione ad curiā rediit. et qd
egerit recitauit. Quē penitēcialis cū
indignacōe repellens. ne sibi de cō-
molestus esset p̄cepit. Quid post hec
miser ille egerit. nō audiui. **No** Mi-
sera est cōdicio hominis. que sic p̄na
ē ad t̄isgressiōē. **Sed** dic queso. in
quo genē gule peccauit homo dei. q̄
comedendo in bethel. a leone occisus ē.

Mo Non comedendo. s̄ cōt̄ diuinū
p̄ceptū etiā in tali loco deceptus co-
medendo. talem penā incurrit. Qūta
sit culpa illiata. siue etiā liata. cōt̄
p̄ceptū comedē aut bibe. nōnullis ē
ostendā exemplis. **de florino preposito**
cui morsellus carniū guttū. iherusē

Magister absalon uir. **xxxix.**
honestus et literatus in ec-
clesia s̄a uictoris parisiensis canonicus.
ante hos annos in sprenkier slach
abbas est claus. **Est** enī idē mōsteriū
in ep̄atu treueresi. Ante quā idē abla-
lon in locū electionis sue ueniret. un-
ex fr̄ibz in uisu noctis uidit. qd cāde-
la ardens p̄fati mōsteriū intra-
ret. que suo lumine oīm fr̄atrū can-
delas quas in manu tenebat reacce-
deret. **I**nterpretatio talis uisiois erat.
quia is adueniret. qui disciplinā dis-
solūtā reparet. **factus** uero abbas
honestas cōsuetudinēs. quas ī suo mo-
nasterio didicerat induxit. int̄ cet̄a
p̄apiens. ut tā siue cōgregacōis fr̄es.
quā sibiecte sorores. necnō et p̄posi-
ti eaz ab eas carniū omēs abstine-

rent. **Contigit** post hec quidā secularē
matronā religionis habitū ī insula
s̄a nicholai susape. **P**tinet autē idē
monasteriū ad sprenkier slach. **I**n die
reclusiōis sup̄dce femine. Amias ei
cū p̄posito monialū. noīe florino ui-
ro pinguiissimo. et tene in noto. cōui-
uantibz. cū ip̄i carniū uescerent. et
ip̄e piscibz p̄pter mandatū albis sui
uidens in scutella clerici.

iuxta sedentis. carniū assaturā concu-
piuit. immissaqz manu morsellū rapu-
it. et cū quadā iocunditate in os suū
misit. **Mox** iusto dei iudicō. idē mor-
sellus in guttur inobedientis integer
descendit. ita ut meatū eius obstru-
ens. nullo conatu possit in os reuoca-
ri. **Quē** de mensa trahentes. cū iam
eius oculis putaretur esse suffocād.
henricus mōchus et camerarius n̄r.
tunc decanus mōsteriensis. sicut ex
eius ore audiui. pugno tam ualide.
collū illius percussit. ut morsellus in-
fixus. exiliret. **Et** cognouerūt omēs
qd dolor ille atqz cōfusio. pena p̄ci fo-
ret īobedienti p̄posito. **Et** hoc p̄ certo
scias. qd sicut diabl̄s plures ut dān
est. tēptat desiderio carniū. ita et uini.

de cellario q̄ p̄ cōpletoriū sicut inclinādo
monachus liberatus est. xc.

Monachus. **quidā** ordis n̄r. officio cellera-
rius. die quadā p̄ cōpletoriū. op̄e ut
post patuit diaboli. itollerabilē sitire
cepit. **Temptatus** igitur tā ualide cū
fluctuaret. et cogitaret utrū sibi con-
tra regulam esset bibendū. ut cū p̄ci-
lo uite abstinentiū. tandē uictus p̄po-
suit intrare cellariū et bibe. **I**nterim
intrans oratoriū. cū ante altare qdā

transiens. et multū tepide de potu cogitans inclinaret. in se cū paululū pcessisset erubescens. Ad idem altare rediit. stetit. et cū multa reuerētia inclinavit. **L**euans autē caput demonē ī sp̄ae mōchi nigerini. iuxta se stare conspicat. huiusmodi uerba pferentē. **P** certo tibi dico. si nō fuisses reus ad inclinacionē. ego tibi talem potū in cellario p̄pinaſsem. quē uir digere posses quā diu uiuēs. **H**ora eadē diabolus disparuit. et omnis tēptacio inmisit sine cessauit. **H**ec m̄ retulit dōn̄ eustachius altus de hēmenrode. asserens ante annos septē contigisse. **N**o. **D**e ceto studiosior ero ad inclinandū p̄funde. **N**o. **D**iabolus omnē odit humiliaconē. illā maxime p̄ quā homo deū cognoscat suū creatore. se creaturam. **Q**uando uidet hominē deuote se exhibē deo. qđ ip̄e facit cōtempnit. uolens illi similis esse. sustinē nō p̄t. fugitq; cōfusus. **I**nde altus philippus de otterburg. cū sup̄ memini. uir prudens et literatus. sorores de insula s̄i nicolai. sicut m̄ retulerunt. docuit dicens. **Q**uando tēptat uos dyabolus p̄funde inclinate. in locis debitis. et statim fugiet a uobis. **L**oca inclinacioni debita sunt altaria. et ubiq; est exp̄ta ymago crucifixi. et reliquie s̄cōr. **A**d gloria p̄i. etiam inclinam. neriō et alban. alijsq; in multis locis. in quib; ordo hoc p̄cipit. **I**is nūc audire de quodā. quē gula et maxime appetitus uini de ordine traxit. **N**o. **N**olo. quia multi uini desiderio. afficiuntur. **I**uinū apostotat re facit etiā sapiētes. **N**o. **D**ici tibi

uisionē terribilem. quā ab eius ore audiui. cui datū est illam uidē. **D**e herico cognomēto f̄ikere. **C**apl. cti. **Q**uidam ex seniorib; nris hmanus noīe. cantor officio. uir bonus et disciplinatus. ante paucos annos defunctus est. **I**p̄e plures habuit uisiones. ex quib; unā p̄nti loco exēpli causa inserā. **C**ū nup̄ mōchus fr̄s fuisset ī hēmenrode. alium quendam monachū. tam in choro quā in refectorio primū habebat. **A**n̄te huius ora q̄nq; in choro infra psalmodiā. aphoras cum uino uidit. **A**mphoras ut dixi. oculis uigilantib; uidit. uini odorem sensit. si manus tenētes uidē nō potuit. **I**n quib; ille cogitādo delectabatur. hēc aī eius oculos ope diabli formalantur. **U**idit etiā uisum cū dormitaret nocte quadā. ante illū erectū stantē. brachijs sup̄. pectus eius ponentē. quos dormitantis auri cōiungebat. **N**on multo post. scdm qđ ei suasi fuerat a diablo. apostatavit. **N**ec sine causa diabls illū p̄ uisū extraxit. **I**psū dicitur quasi orsus. eo qđ ore fetum suū former. et diabls illū ī formam scurilitatē uerbor. ut obloquacitatem oris sui. tā regib; quā p̄ncipib; multū sit acceptus. **N**ocatur enī hericus cognomēto f̄ig. **S**uscep̄ a dñō gisilberto altē in nouiciū. morit̄ cū p̄ cōfessionē cognouerit nigrū monachū fuisse. cap̄a illi mutauit in ciuillam. **F**ertur etiā fuisse in ordine p̄monstratensi. **P**rius tamen ut audiui. se feminā simulans. p̄ feminā in clauistro quodā s̄imoni alii susceptus. q̄scā corruptit. et

nullas impregnauit. **N**ā usq; hodie
lustronis officio fungitur: et forte
hys peiora opatur. **H**ec de gula suf-
ficiant: qā ad uitium luxurie festino.

Luxuria et filiabus eius. Cap. xxiij.

Luxuria est ex i mundis descen-
dens desiderijs: lubrica et effre-
nata metis et carnis pstitutio. **H**uius
filie sunt: amor sui: odium dei: affec-
tus pntis seculi: horror ul' despacio
futuri: papitatio: in cōstancia: i con-
sideratio: ceatas metis. **G**radus lux-
urie sunt: fornicatio: stuprū: adulte-
riū: incestus contra naturā. **L**uxu-
ria sicut gula: mala plurima opa-
ta est i mundo. **L**uxuria diluuii p
maxima causa fuit: ipa penthapoli
sulphure et igne cōsumpsit. **L**uxu-
ria iosep- sōm in carcerauit: ipsa
multos filios isrl' in deserto p-
strauit. **F**actū est qñ peccantes
cū madianitis: iniuncti sunt beelphe-
gor. **L**uxuria sampsonē fortissimū
ligauit: infirmauit: exocaulauit:
ipsa et filios hely gloria sacerdo-
ci: simulq; uita puaui. **D**ormie-
bant etiā cū mulieribz: que aikalat
ad ostiū tabernaculi. **L**uxuria dauid
clām dñi adulterū fecit et homici-
dā: ipa salomonē sapiētissimū i
fatians pdurit ad ydolatriā. **L**ux-
uria susannā condempnauit: iohā-
nem baptistam decollauit. **D**e lux-
uria dicit dñs p osee. **O**mnēs neq;
ae eor in galgal: id est uoluptati-
bz: ibi exolos habui eos. **D**icit et
iohel de ea. **C**ōputruerūt iumenta
in stercore eor: id est in fetore luxu-
rie. **H**ehemoth scdm iob dormit i

locis humetibz: id est in luxuriosis.
In euāgelio duobz se excusantibz: is
qui uxorem duxit: suple rñdit dices.
Uxorē duxi: uenire nō possū. **N**ō.
Quod est qd dñs in euāgelio apte phi-
let gulam: et figuratiue luxuriā.
De illa dicit. **U**idete ne corda uestra
grauent in crapula et ebrietate. **D**e
ista uero: sint lumbi uestri panchi.
Mo. **N**ouerat creator totius nature
de gula luxuriā curi: illiusq; fōmē-
tis nutrir. **B**enitalia uentri cōiū-
guntur: ac si dñs diceret. **N**e fias lux-
uriosus: gule indulge pāus. **S**ine
cerē et lacho friget uenus. **T**ria
sunt que fōmitē luxurie islamāt:
uictus imoderatus: uestitus pāosus:
ociositas. **H**ec tria ppha fuisse dicit:
iniquitatē sōdome: uidelicet satu-
ritas panis: id est gulam: supbia
uite: salz supfluitatē uestiū: p que
bibi do puocatur: et ocū ipius: i fi-
lior et filiar ei. **M**ulta mala ut di-
cit salomon: docuit ociositas. **D**a-
uid ppter ocū: peccauit cū lethesalre:
Unde quidā ait. **D**aa si tollas pie-
re cupidinis artes. **M**ala bestia ē
luxuria: castitatis ipaciens: nulli
serui pat: uix aliquē quiescē sinir.
Exatrat dormientes: cōtatat uigilā-
tes: nūc p motus naturales: nūc
p cogitationes: nūc p formas ocu-
lis subiectas. **T**emptat iapientes:
tēptat pficiētes: tēptat pccōs. **N**o.
Satis audiui luxurie pāula: audi-
ui et contra illam medicamēta:
nūc pccor ut subiūgas exēpla. **M**o.
Nō de illis dicē uolo qui luxurie
cōsencientes ceciderūt: s; qui ab ea

temptati. et cōquassati dei grā con-
seruati sunt. *De milite cōuerso quē
uxor tēpe tēptacois repetiuit. et iii.*

Miles quidā diues et honestus
more ecclesiastico ab uxore
sua separatus: ad quidā domū ordinis
nri grā cōuersionis uenit. Cui oīa
sua contulit. tali pacto ut domus
eadem uxori quo aduueret. certā as-
signaret pensionē. que in loco reli-
gioso uitam pmisserat religiosam.
Nolo nominare domū siue militē:
ne forte aliquā ex hys que dārus
sū. qz ad huc uiuit sustineat uicun-
diam. *facto nouicio eo. interim di-*
abolus illam stimulauit. ut appo-
to resiliat. maritū qz iam in fām
comissum repetet. Dū sic nichil pfi-
ceret: cū amias ad mōsteriū insidi-
ose ueniens. ut sibi cū illo extra sep-
ta monasterij loqui liceret. petiuit
et obtinuit. Quē milites rapiētes.
et uī sup equū trahentes. abducere
conabant. Ille uero in quantū ex
una pte lenabatur. in tantū ex al-
tera pte deorsum labebat. Tandem
nichil uidentes se pficē. cū matrona
reuerfi sunt. Tunc illa siluit toto
anno illo. *finito anno placationis.*
erigente necessitate. assumpto serū
monacho. uenit in domū suā: in q
supdām repit matronā. Illa se si-
mulans uelle ei loqui secrete. in
camerā duxit: clauso qz post illum
ostio clanculo. amplecti ac deosai-
lari cepit. *Spalat enī. quia si illum*
ad peccandū inducē possz: qd deserto
ordine. ad ipam rediret. *Sz filius in*
tegritatis xpc. qui innocentē puer

ioseph liberauit de manibz adultere:
eripuit et hūc militē suū ab āplexibz
illicitis siue legitime. *Nā de brachijs*
eius se crucians illesus exiuit: et in
igne nō arsit. *Rediens hūc in domū*
suā dicē poterat cū salomone. iuueni
amariore morte mulierē: q laqus
uenatorū est. et sagena cor eius: in
cūla sūt manus eius. Cui mīto cō-
gruit qd subiūgit. *Qui placet deo*
effugiet illā. *No* Brandis tēptacio
hūc. *No* Brandisqz ista fuit que seqt.

De graui tēptacōe richwini cellerarij
iuuenis quidā *ob lras mōialis. et iiii.*
coloniēsis. richwinus noīe. nouicius
fuit in domo nra. Hic cū satis de
uote ac quiete. p alqz temp in placō
ne ageret. ordinēqz suū discit: dia-
bolus pā ac salutē ei inuidēs.
p quantā scāmōialem bte ceale
iam dē ciuitatis tātā guerā
in eius corde mouit. tantis libidini
stimulis carnē ei uulnerauit: ut
quiescē nō possz. *litteras reuocacois*
ipā dictauit et scripsit: in quibz ei
arguit de cōuersione: hortat ad
reditum: dicēs se ipam domū et pām
dam. ul si qua habet. in ei dē esse
potestate. quo aduueret. si redire uel-
let. *Has lras cū misissz p puerū. et*
ille queret nouiciū: henric eiusdem
nouicij germanus. qui hodie celle-
rarius nr est: seruo occurrēs. et h
ipm qd postea euenit formidās. nō
pmissit ut ei loqūetur: pāpēs ut oī-
us exiret de curia. *Qui tamē noui-*
um in oratorio p̄stolans. lras porre-
xit et abiit. *Quas ut legit. mor totus*
incanduit: ac si telū ignitū cordi ei

infirmi fuisse. Ab illa hora cū temptare-
tur nimis. ita ut singulis horis ad se-
culū redire pponeret: semp tamen
pia firmi oratione. atq; exhortatōe
detentus est. Die quadā cū esset solū
in placione et ualde fluctuaret sup
terrā se prius pstravit: pedes sup
linē cille extendit: uoce satis alta
clamans et dicens. Diabole. nisi in
pedibz hunc me eruas: nō te seqr.
Tandē p dei grām triumphas: frūis
est monachus. Requisitus a me si
adhuc aliquas de supdāis cogitacōi-
bus sentiret reliqas: respōdit. Uere
frater cesari. temptaciones que tūc tē-
pus scanderūt cor meū: modo uix uel
timēta mea attingūt. Postea maior
cellerarius apud nos fuis. in eodē
officio defunctus est. Ecce sic diabls
quidq; p carnis incentiua temptat
iapientes: temptat et pficientes. *De*
iuuene p hec uerba. dyabole cōfessor
meus pcepit tibi ut cesses me temptare
Retulit in *astimlo cū lib. 10. xcv.*
allas hermanus. eo tempe
quo prior fuerat i hēmērode. iuue-
nē quendā mōchū ibidē p carnis i-
centiua grauiū fuisse temptatū. Cui
cū idē iuuenis eandē temptacionem.
qua nimis affiaebatur. cū lacrimis
cōfessus fuisse: cōsolatus ē eū prior.
et ait. Quid stimulus carnis te in-
pungnat: sic diabls uoce alta sa-
tis dicē deles. Diabls: cōfessor nīs.
pcepit tibi. ut cesses me temptare. *P*
ea cum idē temptaret: i temptacō
eandē maxime lardescet. simplici
et ualde confident. uoce satis clara
sunt edoctus fuerat. cōtē demonē

clamauit dicens. Diabls. cōfessor me-
us pcepit tibi. ut cesses me temptare.
quia uirtus cōfessionis. *Ad hāc uocē*
dyabls. sps uidelicet fornicacōis con-
fusus fugit: et temptacō a iuuenē
cessauit. No Unde habes qd tempta-
cio talis sit a diabolo? *Mo* Iplius
stimulū carnis appellat angelum
sathane: eo qd eum excitet et i flā-
met. *Non* Ut audio: cōfessio contra
carnis temptamēta. multū est necessa-
ria. *Mo* De hoc satis ipcedentibz dic-
tū est: in distinctione confessionis ipi.
In cōfessione enī pccī fomes debilitat.
temptacio cessat ul' temptatur: grā
augmentat: confitens consilijs a-
nimatur: diabls cōfunditur i ener-
uatur. Cum alio itidē tempe sup
dāis mōchus. dure satis eandē tempta-
cione ueraret. supdāis uerbis ex cō-
silio sui sacerdotis. etiā hoc adiecit.
Quid me ueras o diabls? *Nō* potis
me plus temptare: quā te pmiserit dō.
ipē est et dñs tuus. Qui statim leui-
us sensit: qz sps ille supbz pondus
uerbi suā elacionē deprimētis porta-
re nō potuit. *De temptacōibz monachi*
q̄ resistēdo meruit cōnā ipiale. xxi.

Alter quidā mōchus isto de quo
iam dām est. etate maturior
et in obseruācia religionis feruētiq;
a spū luxurie. multifarie multisq;
modis. et duris ipugnabatur. Tem-
pore quodā cū esset in infirmatorio. et
dictis matutinis. in angulo clausus
stans. ueniā peteret. cū angelica sa-
lutacōe: diabls post tergū eius ue-
niens. sagittā ignitā post eum
dixit: ita ut illā mōchus uideret

iuxta oculos suos uolitare. fulgura
re. et ex repautione parietis scintillare.
Quē cū sic terre nō possit neq; fugare
a loco orōnis. tantū arma illū strepi-
tū exortant. ut supficies totius pau-
menti ī quo stabat. coturnis mōchō
discurrētiū atteri uidetur. Qui cū
de tali fantasmate nichil curaret. et
cōpletis orōnib; abiret. q̄ multitu-
dinē mōchō. post se ueniētiū uidit.
Alio tempe sp̄s fornicatiōis cū an-
helitus pūnas ardē facit. corpus ei
igne libidinis ī tollerabilit̄ succēdit.
Cui īportunatē uir uenerabilis il-
le cōsideras. in hec uerba alta uoce p-
rupit. Quid me tam crudelit̄ crua-
as o diabole. Non enim amplius
facē poteris. quā a deo pmissus fuis.
dñs meus. ip̄s est etiā et dñs tuus.
Doctrina est p̄dā confessoris. Ad quā
uocē. tali ordine tēptator ab eo dis-
cessit. Verbis quidē placis. mor ce-
pit in uertice eius quasi aliqd mo-
tabile serpe. et paulatim p utrasq;
aures usq; ad collū descendē cū sudo-
re. Deinde p scapulas et latera. p-
coras et crura sensum se trahens p-
talos exiit. Et sicut michi cōfessus
est idem monachus. ita sp̄s ille. ut
iam dñm est. gradatim descendit. ut
sentiretur in uno loco et nō in alio.
Qui mor ut p pedes exiens fugit. ig-
nis ab eo excitatus refriguit. et tēp-
tatio omnis cessauit. **N**o. Miror si
aliquā occasione p̄buerit spiritui
fornicatiōis. sic terribilit̄ se cruciat̄.
No. Sicut ab eius ore audiui. die q̄
dam cū uisitare cū alle in quodā mo-
nasterio sāmonialū. matrona q̄dā

eiusdē cōgregatiōis. quā ante cōuersio-
nē bene nouerat. brachiū suū sup col-
lum eius posuit. oculos in eū defigēs.
No. cū cōsideras plus qm oporteret.
tūc quidē nichil ex hoc tēptatiōis sente-
s. postea qm diabolus illā oculoꝝ defixio-
nem menti eius reduxit. ita temptat̄
est ab illa hora et postea. p annos ali-
quot. ut eum uiuere tederet. **A**lto
enī q̄s p̄fior est. tanto plus sensus
suos restringē debet. tactū maxime et
uissum. Tactū qā sicut in uitas patru
legitur. corpus mulieris ignis ē. **U**-
issum. qz mors ingreditur p fenestras
oculoꝝ. Quantum tamen mōchus
iste ī tēptatiōib; meruerit. sequēs ser-
mo declarabit. **C**um esset p̄or in
hemerode sup dñs hermannus. nūc
allas loca scē marie iā dñs mōchus.
nocte quadā tēptabat grauissime. et
fuit eadē temptatio non tm ualida
s. et p̄uolosa. et sicut ex eius relatiōe
cognoui. talis erat status eiusdē tēp-
tatiōis. ut in tā breui morula sicut q̄
manū possit uertē ei satissicari. si uo-
luntas p̄ci affuisset. **P**uto tamē qd
fuerit de incentiuo carnis. **I**mpug-
nabatur fortiter. resistit uiriliter. uic-
at feliat. **I**n eadem ebdomada. uenit
ad eū cōuersus quidā simplex de gra-
tia. dicens se uelle ei loqui secreta.
et cū dedisset ei copiam. ait. Dñe in hac
septimana uisū est mī in sompnis
quomō corā me staret colupna fortis.
et feruū infirū erat eidē colupne. p̄-
delatq; in clauo illo ferreo corona p̄-
therima. quasi corona imitatoris.
Et affuit quidā pulcherissimus dñs.
qui amlab; manib; tollens de clauo

coronā. ponensq; illā in manib; me
is: sic dicens. **A**ncipe coronā istā. & de
fer eam illi monacho. designas eū ex
nomine. q̄a hac nocte meruit eam.
Mox prior qui temptacōne mōchi no
uerat. uisū intellexit. et interpretatus
est colupnā forte mōchi fuisse. i. tep
tatione sua in superabile. clauū q̄ eadē
de calice fuisse uidebatur. diuā quā
paelatur temptacōne. coronā de la
ure merede. **Q**ui inquit dñs facia il
lum colupnā in tēplo meo. **Q**uō coro
nā appensa sit colupne. id est qd mīces
debeat uictorie. testis est aplūs qui
dicit. **B**onū certamē certauī. cursū
cōsumauī. fidē seruauī. de reliquo re
posita est in corona iusticie. **N**o. **D**e
quo certamine loquitur hic aplūs.
No. **D**e eo qd sit contra hostē tripli
cem. carnē. sal; mundi et diabolu.
Tantū deo placet fidelem ppter cōser
uationē inocencie pias tēpē semp
dimicare cū uicijs et cōcupiscēcijs.
q̄ntū illi placet si tēpē psecucōnis.
semel corpus exponat gladijs. atq;
tormentis. **U**nde ecclia psallit. **P**lus
auxit incertamine cōfessor iste susti
nens. quā martir ictū sufferēs mu
rone fundens sangnē. **N**o. **M**irri
non desino. qd deus qui est sūma mū
dicia. uiros religiosos. atq; pfectos.
tā inmundis tēptacōnib; q̄ndocq;
diu uexari pmitte. **N**o. **H**oc fieri or
ditur ex dispensacōne diuine pietatis.
duab; de causis. uidelicet ad cul
todiam humilitatis. et ut habeat
materiā exercende uirtutis. **Q**uis
in hoc mundo maior aplō. **I**p̄e est
qui dicit. **N**e magnitudo reuelat

onū extollar me. datus est mī stimu
lus carnis mee. angelus sathane
qui me colaphizet. ppter qd. & cetā.
Sicut dicit scriptura. relictē sūt reli
quie imundar; genū interea pmi
sionis. ut exerceret in eis isrl. **N**ā cū
dño placuerit. una hora tēptacōnes
in nobis fortissimas cōpescit. **D**e ber
nardo monacho tēptato q̄ se i sōpnis
eunuchizari. **C**aplm xxvii. **U**idit
Mclaraualle sacerdos quidā religio
sus est. si tamen adhuc uisit genē
nobilis. & uirtutib; nobilior. nomie
bernardus. **I**ste tēpē quodā a satha
na p stimulum carnis ita est uexat.
ita turbatus. ut iā pponet tēptacōi
omnino cedē. atq; post plurimos la
bores. sudores ad seculū redire. **C**on
fessus fuerat passionē eandē. semel.
secundo. et multociens. & n̄ cessauit.
Tandē quasi uictus accessit ad p̄orē
petens sibi capā dari. dicens se uelle
redire ad seclm. eo qd nō poss; carē
muliere. **M**ultis p̄orib; uix p̄or obti
nuit. ut expectaret illa nocte. **E**xpec
tauit. et dñs qui saluat spantes in
se. cōsolatus est eum in nocte illa i
sōpnis. sicut et leatos illos mago
quib; pcepit ne rediret ad herodē.
Uir tenuitē obdormierat. et ecce cō
spexit eminus uirū horribilem. in
effigie carnisas. ad se pperantē. et
culcellū longū in manu tenentem
sequelaturq; eū canis magnus. et
niger. **Q**uo uiso cōtremuit. **N**e
mirū. **I**lle uero multū ipetuosē. ar
reptis etus genitalib; absadit. ca
niq; p̄iecit. **Q**ue ille mor deuora
uit. **C**uigilans autē. ex horrore

uisionis: putabat se fuisse enuchiza-
tum. **Ad** reuera ita erat: et si nō ut
uisto ostendit cultro materiali: grā
tamē spūali. **M**ane ueniēs ad prio-
rem. dicebat se liberatū a tēptacione.
uisione illi p ordinē exponēs. **E**t gla-
rificauit prior dñm: qui tā mirabili-
ter. et tam celeriter libauit seruum
suū bernardū. **Ad** huc dicit esse uigo
carne: et est hec historia satis celebri
in ordine nrō. **No** Si scī uiri sic tur-
piter temptantur. nō āmodo uēam-
dabo: tñ ut hactenus cōfiteri meas
imundas tēptaciones. **T**imui ne cō-
fessores me despicerēt. turpia cōfite-
tem. **Mo** Si sunt cōfessores discreti.
nō debent accusantes se spūe s̄ cōso-
lari: ne simile tēptacionē incurāt.
Hoc quidam sacerdoti scō i decrepito.
contigisse cognoui. **Vna dñi Euerar-**
di plebanus scī Jacobi. Cap. xviii.

Colonie prochiā scī Jacobi
apli. sacerdos quidā scīs et
religiosus regelat: quē splendor mil-
tarum uirtutū. illustrē fecerat. **E**at
autē literatus. humilis. castus. affa-
bilis: paupm pater. religiosor sus-
ceptor. totius xpiane religionis a-
mator: deo carus. toti ciuitati accep-
tus. **I**pē est dñus euerhardus. p̄dce-
emē plebanus: qui cōuersionē ab-
batis nrī genardi puidit. sicut dñm
est in p̄ma distinctione caplo septio.
Ea que de se bñs iob enumerat bo-
na: huic iusto copiose satis grā cō-
tulerat diuina. **T**empe quadra-
gestimali cū ciuiū filij. iuuenes diui-
tes ac delicati: cōfiterent pccā sua.
maxime carnis. incentiua. q̄ fomē

tare multū solent alaria delicata: q̄
tales minus in se expiebat passionē.
durius qñdoq̄ illos quā expediret
arguit dicens. **T**urpe est qd homiēs
xpiani moribz tam turpibz agitant.
Et scandalizauit pusillos: aliquā il-
lis ingerens despanonē. **S**ed iustus et
misericors deus qui petrū ob gregis
salutē cadē pmisit. seruū sibi dilectū.
flagello temptacois erudiuit: et ut
subditis sciret cōpati: passioni corrumpit
et cōsimili. ita ut dicē posset cū aplo.
Ne magnitudo reuelacionū extollat
me. datus est m̄ stimulus carnis mee
et cetā. **E**t hoc in seipso didicit: quomō
alijs debet mederi. **T**empe quodā
cum albas hermannus de quō sup̄dixi.
nouiter mōchus suis stimulo carni-
plus quā ei placet temptaret: et audi-
ta fama sc̄tatis eius adit: ipm. spe-
rans se meritis p̄cibz q̄ illius aliquid
posse releuari: ad missas se p̄parante.
ipm inuenit. **C**ui cū ppter tēpus con-
fessionē facē sicut p̄posuerat nō possē.
in aure eius secretus dixit. **P**ater ḡ
uiter p̄cior stimulū carnis: orate deu
ut liberet me. **Q**uē cū ille respexisset.
quasi ex abrupto clamosa uoce respō-
dit. **C**erte ego simile p̄cior: qd ergo
p uobis orare poterō. **E**t sicut in retu-
lit idem hermannus: ex hoc ip̄o edificat
recessit. et hominē sc̄m et senem sibi
similia pati cognouit. **D**e quo narra-
uit m̄ sacerdos quidā religi-
osus. qui satis de uita eius nouerat:
qd quocūq̄ osculū p̄cis alicui derideret
in missa porrigebat. magis illū timo-
re tēptacois ore in aliqua pte faciei
tunderet. quam oscularetur.

Quia uirtus in infirmitate perficitur
 tempore quodam dñs dilectum suum. tam ualido
 dolore capitis. quem etiam glosa una in
 aplo uocat stimulum carnis. temptauit.
 et afflixit. ut illum uiuere tederet. Qui
 cum minus orare possit aut lege. adi
 ut quidam peritum. rogans sibi propter crif
 tum contra dolorem tam continuu. aliquid
 dari consilium. Ille magis appetens pecu
 niam quam mercedem diuinam respondit.
Si dederitis mihi tres marcas. bene cura
 bo uos. Cui cum diceret uir sanctus. tres mar
 cas non habeo. dimidia autem libens im
 pendam. respondit phisicus. **P**atril
 lo nolo laborare. Tunc ille. Si habere
 rem tres marcas plus dare eas pau
 peribus quam uobis. infirmitatem meam
 deo committo. **I**ustum dei iudicium. hoc
 cum dixisset uir beatus et recederet. in ipsa
 hora dolor capitis totaliter eum deseruit.
 et impium medicum inuasisse. Nichil de
 infirmitatis quantitate minuelatur.
 nichil de modo et qualitate mutabatur.
Et tunc poterat ei uerbo euangelico
 exprobrare. **M**edice cura te ipsum. hoc
 miraculum audiam canonico sancti seuerini.
 nomine rudolfo arte medico. a quo
 in eiusdem confessoris festo fuerat iuita
 tus. me audiente recitauit. **N**o. **N**am
 huius uenerabilis sacerdotis fama ual
 de celebris est in urbe colonia. peto ut
 si aliqua de illo nostri edificatoria di
 cere michi non pigriteris. **M**o. **E**t om
 nibus eius plurimis pauca precepi. que
 tibi communicabo. **Q**uam die quidam
 corpus domini deferret in pyride ad infir
 mum communicandum. et deuenisset in stra
 tam altam et angustam. quam ego sepi
 us ambulauimus. essetque platea ni

mis lutosas atque profundas. obuios habu
 it asinos frumento oneratos. **S**acri ei
 parietes ex parte una contingebant. ex al
 tera de strata dependebant. **S**colaris uero
 qui precebat cum lucerna. magno cum la
 bore uicinis asinos impellens. nunc ab ipsis
 impulsus precessit. **S**acerdos hec uidens.
 et quod uir senex esset ac debilis considerans.
 pallere cepit ac tremere. timens ab asi
 nis impelli. et in luti illius profunditatem
 cum sacramento papitari. **N**ecessesse erat
 ut temptatio talis iustum placeret. quate
 niam fides eius amplius claresceret. **C**ernes
 humanum deesse auxilium. ab eo quem
 portabat inspiratus. in hec uerba pro
 pit. **Q**uid est quod agitis o asini. **N**um
 quid non consideratis. quem gestem in
 manibus meis. **S**tate descendite. date
 honorem creatori urbis. **I**n eius siquidem
 nomine uobis papio. **M**agna obedientia
 animalium beatorum. **A**d uocem sacerdoti
 simul omnes steterunt. simul descenderunt.
Accessit miraculum miraculo. **C**um esset
 descensus laboriosus. non sunt lapsi
 sacri de dorsis asinorum. **Q**uorum obediencia
 uir sanctus ammirans deique glorificans.
 sine periculo ad infirmum peruenit. **F**actum
 satis celebre est usque hodie in
 ciuitate colonia. **Q**uante fuit humilita
 tis. lectio sequens declarabit. **I**tem
Solebat ex consuetudine pauperes ad
 prandium suum uocare. **I**nducti sunt die
 quadam duo. ex quibus unus ita erat
 infirmus ipsoque aspectu tam horridus.
 ut alter cum illo manducare recusaret.
Fuerat eis mensula ex opposito sacer
 dotis parata. **A**d cum uir dei considerasset.
 pauperem despectum uocans. et in paupere
 christum honorans. sellam sibi contra se

ponere iussit: et ex una sanctella. unoque
 apho cum eo comedere et bibere non contempsit.
Dicitur etiam fuisse consuetudinis. ut de
 licata calaria tunc propter socios et hospi-
 tes. tunc propter infirmos pauperes. quos in
 domibus lectis decubare nouerat. sepius
 parasse. Cumque sibi apposta fuisset dili-
 gencius illa conspiceret. odorem hausit.
 manu uertit. ut sic appetitu puocato
 amplius temptaret. et eis propter christum
 non utendo plus miceretur. Deinde dixit
 puero. Hade defer sanctellam istam
 uidue illi. uel tali pauperi. siue infirmo.
 quia magis indiget quam ego. **Item**
Qum huiusmodi opibus lucerna illa
 ardens luceret in domo dei. placuit deo
 ut per talem occasionem amplius adhuc
 claresceret. Donus philippus archiepiscopus
 colonienensis. dum propter castra que eme-
 rat beatus petro. multis debitis eam ob-
 ligatus. dictum est ei a quibusdam quod ple-
 banus supradictus multa haberet pecuniam
 repositam. Missi sunt qui pecuniam
 accomodarent. Negante sacerdote.
 quod pecuniam non haberet. datis archie-
 piscopi clauibus nichil in eis inuentum est. nisi
 calceamenta bouina et uncta. que ad usus
 pauperum conuerterat. Reuersi autem erubescen-
 tia qui missi fuerant. nuntiauerunt hec
 episcopo. **Q**ui sibi timens sicut audiuit a quodam
 sacerdote per eodem uenabili sacerdote
 misit. ad pedes illius se prosternit. de il-
 lata iniuria ueniam postulans. **O**rdie-
 remus specialiter dilexit. et cum uellet in eo
 conuerti. a quibusdam alibi eiusdem or-
 dinis est auersus ut intellexi. sancte
 uita eius esse sanctissima. et personis
 secularibus ualde necessaria. Cum esset
 decrepitate etatis uicibus consumatus.

migravit ad dominum. sepultusque in terra
 beati georgii martiris. **Adu.** Si luxuria
 uirum tam sanctum et tam senem temptauit.
 non mirabor si iuuenes inuadit. **Mo.**
 Sicut dicitur. luxuria uirum per aliam crea-
 turam. Luxuria coluber est in uia. cerastes
 in semita. mordens ungulas equi. ut
 cadat ascensor eius retro. Ecce exemplum.
Dederico in susanna ad accusandum
Non est adulterum combustum. **re.**
 dum quod in susanna clericus quidam
 fuit pegrinus. hermannus nomine. et
 te iuuenis. corpore puerus. pulcher as-
 pectus. In hunc femina quedam eiusdem
 ciuitatis ciuis. oculos intexit. adeo ab
 illo inflamata. ut diceret. Si uolueris
 meis amplexibus uti. omnia mea tua erunt.
 Cuius uerba uel promissa cum iuuenis
 memor sancti ioseph despiceret. et illa nichil
 proficere se cerneret. de opprobrio illi
 coram iudicibus accusauit. Qui cum ne-
 gare nec ei crederetur. missus in claustrum
 muros est. locum scilicet dampnatorum. Illa
 stimulante luxuria. a clerico se demen-
 tata simulans. murum cum scala ascendit.
 deorsum se precipitauit. iuuenem amplex-
 atur. ad commixtionem illum sollicitus.
 Nec sic profuit. Hoc cognito iudices
 extrahentes innocentem. tamquam male-
 cum et magnum miserunt in ignem. Qui cum
 arderet. ita ut patientibus costis. pulmo
 eius uideretur. salutationem angelicam
 id est aue maria cunctis audientibus
 decantauit. **M**ox unus de circumstantibus
 mulieris cognatus. tunc arripuit.
 qui quod eius imitans. ait. Ego auferam
 tibi orationes istas. et suffocauit eum.
Quod plura. Mortuus est. et in campo
 ossa eius sepulta. Ad cuius tumulum sepius

uisa sunt luminaria: et diuisa contin-
gunt miracula. Terti uero paren-
tes pōtē adulter. coram canonicis sō
patroci se pstrauerūt. ueniā postula-
tes: et p nece iusti penitentiā suscipi-
entes. Sup aut tumultū ecclia fabrica-
ta est. Iuuenē hunc luxuria p femina
ut coluber in uia. id est manifeste in-
uasit. corpus eius ianerauit. sed nō
superavit. Alteri quidā scia est cerastes
in semita. hoc modo. *De coniūso ad
cur pedes sibi ancilla lectū fecit. cap. c.*

Coniusus quidā uir bonus ac
deuotus. quē ego bene noui.
cū ante annos paucos. nauē portan-
tē uini monasterij sui deduxisset in
flandriam: nocte quadā ancilla hos-
pitii sui. dū scdm cōsuetudinē lectū
illi in solaris domus pparasset. sibi aliu
ad pedes cōuersi strauit. Coniusus cū
dō cōpletorio isset cubitū. esset q lucer-
na extincta: illa silent uestes eruit.
in lectū pparatū se reclinauit: nudis
pedibz coniūsi plantas: et qia ipa foret
tulsando se pēns. Non has cerastes
insidias obseruauerat estimas aliau
uicor eundē lectū fuisse pparatū. Mor-
debat illa ungulas equi. id est coniūsi.
s alensor eius scilicet spē. p consensū
nō cecidit retro: quia mor ut uocem
muliebē auduit. ilico surrexit: uest-
es induit: et ad fenestras solaris ua-
dens. oraciones suas dicendo. mane
illic expectauit. Illa diutina expecta-
tione suspensa: tandē cōfusa descen-
dit. *Q*uid ē cerastes? *M*o. Ser-
pens habens cornua. omni ferro du-
riora: ad instar gladij ex utraq pte
inastina. Unde greci cerasta uocant

cornua. Luxuria cerastes est: qā nō
solum animā interficiat. s et corpus
irreparabilē corrūpit. Omne enī pec-
catum extra corpus est teste aplo: qui
autē fornicatur. in corpus suū peccat.
de ipso q moriēs spē cōualefcēte cū

Recordor cuiusdā scia potant. ci.
sacerdotis in ordine regula-
rium ppositi. quē nimis insidiosē. ni-
misq piculose luxuria p femina cor-
nibz suis uentilauit. Cum enī gūiter
infirmaretur. dictū est ei a medico. p-
mo p medicū a diabolo: qd cōualefcē
nō poss. n utetur muliere. Ille spē ui-
te pntis inemor future. femina cog-
nouit: nec tamen ei pfuit: ymmo
magis obfuit. quia post paucos dies
defunctus est. Sicq suasi antiq serpe-
tis. tempus penitēcie scia est illi tēp-
luxurie. Iudiciū anime deo cōmitto.
Hec in eadē domo. in qua ppositus fuit
a quodā sacerdote eiusdē ordinis in re-
lata sunt: quē ego sciae et noīe noui.
*N*on. Est ne pōtā sentēcia scā iob. tēp-
taao est uita hominis sup terrā. de utq
intelligenda. *M*o. Est. q hoc nomē
homo utrūq sexū cōprehendit: et eis-
dem motibz uterq sexus subiaceret. Si-
cut enī diabolus p femina uiros dei-
at. et enervat: ita p uiros mulierū
multitudinē luatur. Unde de illo
ad iob a dno dicitur. Virtus eius in
lumbis eius: et fortitudo illius i um-
bico uetris eius. Sup quē locū dicit
scis gregorius. uiris esse luxuriā in
lumbis: feminis i umblico. que qntū
quq tēptentur. exemplis tibi pandā.
*de nobili castellana que stimulū car-
nis in aqua restrinxit. caplin. c ij.*

Matrona quedā nobilis sicut in
retulit sacerdos quidā religio
sus. die quadā cū in castro ī quo ma
nebat sola esset. et nescio qd ageret ul
cogitaret. sp̄s fornicacōis solā illā eē
nō pmisit. Nā subito tā ualide ē in
flammata. ut huc illucq; discurrens
stare ul sedē nō posset. ac si ferrū can
dens in suo femore excepisset. Cumq;
ignē amoris tolerare non posset. ad
portariū castri castitatis oblita descē
dit. et ut sibi cōmiseri uellet cū mlt̄
ta instancia supplicauit. Cui ille si
cut uir bonus respondit. Quid est
qd loq̄s dñā. Ubi est sensus tuus.
Respice deū. attende honore tuū.
Illa nichil horū curans. cū a portari
o repulsā patētur nutu dei de castro
exiens. ad flumen p̄terfluens curat.
aquis gelidis se imersit. in quibz
tam diu sedit. donec fomite ardentis
restringeretur. Tunc rediens ad portariū
et de repulsā agens grās. ait. Si dare
ni mille marcas auri. nō modo pate
rer qd paulo ante te facere rogauī. Et
reuerſa est in locū suū. factq; pius
dñs. ut mater pia. que infante dīcā
arcta ignē reptante. lene ignis calore
sentire pmittit. si intare uolente. cū
multa festinacōe retrahit. Hoc pleni
us auditurus es ī caplo sequenti. **De**
simoniali que a suo promissore temptata
Anglia uir quidā est. cap. c. iii.
religiosus monastio p̄fuit. simonia
liū. Erat autē stature p̄cere. decorū
aspectu. genas habens rubicundas.
oculos letos. ita ut uix aliq̄s aliquid
in eo religiositatis eē crederet. qui uir
tutes animi illius ignoraret. In cui

cōtemplacōe iuuenula q̄dam cōgre
gacōis illius. adeo cepit temptari. ī tā
grauissime stimulis carnis agitari.
ut uerecundia postposita passionē suā
illi apurer. Expauit uir sc̄s. et quia
timor dei ante oculos eius fuit. cepit
uirginē in q̄ntū potuit. auertere dicens.
Epi sponsa es. et si dñi mei sponsa cor
rupo. nō patietur ī pune trāire. neq;
homines diu potit late. Dicite illa si
non cōsenseris mī. moriar. Respondit
ille. Ex quo aliter esse nō p̄t. fiat uis.
In quo ergo loco cōueniemus. Respo
dit illa. Ubi cumq; tibi placuerit. e
go in hac nocte ueniā ad te. Id qd il
le. Oportet ut in die fiat. Ostenditq;
uirginē domū in pomerio. monēs et
p̄cipiens ut nemine sciente. nemine
uidente. tali hora ueniret. Que cum
uenisset. dixit ad eam. Dignū est. et
uobis expedit. ut corpus meū qd tā
ardenter cōcupiscitis. pius inspiciat.
et si tūc placuerit desiderio ur̄o p̄llā
satisficiatis. Hoc dco illa trāente. uel
tumenta sua exiit. aliau asprum
quo indutus erat. ad carnē deposuit.
corpulq; nudū uermibz corrosū. ali
o attritū. scabiosū atq; nigerimū
illi ostendens. ait. En qd amas. exple
nūc si placet uoluptatē tuā. Videns
hec illa expauit. et nūc in pallorē. nūc
in ruborem uersa. ad pedes eius ruens.
ueniā postulauit. Cui ille. Reuertere
crede in monasteriū tuū. et uide. ne me
uiuente p̄das secretū meū. Ib illa ho
ra temptacō quā uisus incautus uir
gine exortauerat. cōquieuit. Hec exē
pli causa de temptacōe luxurie sunt
dicta. **Non** Quibz armis resistendū

est huius septem uicis quibus iam sumo
in longum tractatus est. **Mo** Virtutibus
eis oppositis. **No** Quid sint uirtutes
uel unde dicuntur. **Mo** Virtutes sunt
qualitates uicis: quibus recte uiuit.
Dicuntur autem uirtutes: quia contra uicia
stantes. Stare debet contra superbiam hu-
militas: contra iram lenitas: contra in-
uidiam caritas: contra tristitiam spitalitas
iocunditas: contra auariciam largitas:
contra gulam potus cibique pietas: contra
luxuriam castitas. Quod si in pugna rep-
tationum uirtutes uicis effecte fuerint
superiores: uictoria meriti et meriti
premiu sequitur eternu. Quod perseueran-
ti se daturu pollicatus est dominus noster ihesu
christus: qui est uia in exemplo: uitas in
pauca: uita in premio. Ipsi cum patre
et spiritu sancto: honor et imperu: in secula
seculorum. Amen. **Inapuit capla**

quinte distinctionis uidelicet de
demonibus. Caplin primu

De eo quod demones
sunt: quod multi sint: quod mali sint:
et hominibus infesti. **ij.**

De henrico milite qui demones esse non
credens per nigromantiam illos uidit. **iii.**

De sacerdote qui per dyabolu a circulo extractus
et coactus: tertia die mortuus est. **iiii.**

Item de clerico qui apud toletu dolo dyaboli
extractus: et ad inferos ductus: et magri sui
querimonis reducere factus est inodius. **v.**

De hermano loci sancti azarie: qui in diuersis
formis demones uidit. **vi.**

De cristiano monacho: qui demones uidit. **vii.**

De demonibus qui uisi sunt moguncie in supbia
ueste femine. **viii.** **D**e sacerdote in die
luerchen: qui in obitu suo multitudinem uidit de-
monum. **I**tem plures quam plures sint homines quam demones.

De demone qui dixit se malle cum
una anima a se decepta descendere in infernu: quam
redire ad celu. **x.**

De alio demone
qui contraria dicebat. **xi.** **D**e demone
qui confessus est se intrasse femina: eo quod sibi
tradita fuisset a marito. **xii.**

Item de pio
que dyaboli inuasit: cum ei pater diceret uade dy-
De obsessa que dixit dyabolum ligatu **xiii.**
tribus libris canonis. **xiiii.** **D**e obsessa
que in insula sancti nicholai perdidit reliquias.

Quomodo demones sunt in hominibus. **xv.**

De conuulso compelli a promissione. **xvi.**

episcopus hallerstadesis deceptus: suspensus est.

Item de conuerso qui uoce cuculi de-
ceptus: in apostasia mortuus est. **xvii.**

De duobus hereticis qui apud bizunciu mira-
culis fantastias multis decepti ibidem crucifixi sunt.

xix. **D**e hereticis colonie combustis. **xx.**

De heresi ualdosiana in ciuitate merensi.

xxi. **D**e heresi albiensium. **xxii.**

De hereticis parisiis crucifixis. **xxiii.**

De heretico apud treuas crucifixo: qui se dicebat
esse spiritum sanctum. **xxiiii.**

De heretico qui dyabolum di-
cebat esse principem huius mundi: eo quod mundu cre-

De puella quam dyaboli **xxvi.** **L**asser
intravit: cum esset quinquennis. **xxvii.**

De theoderico conuerso que dyaboli trans-
tulit ultra ciuitatem lubecke. **xxviii.**

De allerone conuulso: qui dyabolum uiden-
do infirmatus est: et que sit ratio eiusdem defuncti.

De abbe sancti agathe monacho et **xxx.**

conuulso eius: qui uidentes dyabolum defecerunt.

De duobus inuentis qui dyabolum **xxxi.**
in specie mulieris uidentes infirmati sunt.

Item de femina que a dyabolo in spe **xxxii.**
serui sibi notu pressa mortua est. **xxxiii.**

Item de muliere in aere: que a dyabolo am-
plexata: post paucos annos defuncta est.